

Bruksela, 29 września 2020 r.
(OR. en)

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2018/0224(COD)

11251/1/20
REV 1

RECH 332
COMPET 435
IND 156
MI 368
EDUC 331
TELECOM 163
ENER 318
ENV 550
REGIO 238
AGRI 294
TRANS 423
SAN 329
CADREFIN 283
CODEC 901
SUSTDEV 122

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	10948/20
Nr dok. Kom.:	9865/18 + ADD 1
Dotyczy:	Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie – Podejście ogólne

W załączniku delegacje otrzymują tekst pełnego podejścia ogólnego w odniesieniu do wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie; tekst ten został uzgodniony przez Radę (ds. Konkurencyjności) na posiedzeniu w dniu 29 września 2020 r.

Tekst ten obejmuje wspólne rozumienie z Parlamentem Europejskim zatwierdzone przez Komitet Stałych Przedstawicieli w dniu 27 marca 2019 r.¹ oraz częściowe podejście ogólne do motywów i załącznika IV (synergie) przyjęte przez Radę (ds. Konkurencyjności) w dniu 29 listopada 2019 r.².

¹ 7942/19.
² 14643/19.

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) .../....

z dnia ...

ustanawiające program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania obowiązujące w tym programie

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,
uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 173 ust. 3,
art. 182 ust. 1, art. 183 oraz art. 188 akapit drugi,
uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,
po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,
uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego³,
uwzględniając opinię Komitetu Regionów⁴,
stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą⁵,

³ Dz.U. C [...], [...], s. [...].

⁴ Dz.U. C [...], [...], s. [...].

⁵ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia ... r. [(jeszcze nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym)] oraz decyzja Rady z dnia ... r.

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Celem, do którego dąży Unia, jest wzmocnienie swojej bazy naukowej i technologicznej poprzez stworzenie europejskiej przestrzeni badawczej, w której zapewniony zostanie swobodny przepływ naukowców, wiedzy naukowej i technologii, oraz poprzez sprzyjanie zwiększaniu jej konkurencyjności, w tym w unijnym przemyśle, przy jednoczesnym promowaniu wszystkich działań w zakresie badań naukowych i innowacji w celu realizacji strategicznych priorytetów Unii, których nadrzędnym celem jest propagowanie pokoju, wartości Unii i dobrobytu jej obywateli.
- (2) Aby zapewnić oddziaływanie na płaszczyźnie naukowej, technologicznej, gospodarczej, środowiskowej i społecznej w dążeniu do realizacji tego ogólnego celu oraz aby zmaksymalizować wartość dodaną swoich inwestycji w badania naukowe i innowacje, Unia powinna inwestować w doskonałe badania naukowe i innowacje za pośrednictwem programu „Horyzont Europa” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2021–2027) („programu”), tak by wspierać tworzenie, lepsze upowszechnianie i transfer doskonałej wiedzy i wysokiej jakości technologii w Unii; by na wszystkich poziomach przyciągać talenty i przyczyniać się do pełnego wykorzystywania unijnej puli talentów; by ułatwiać powiązania oparte na współpracy oraz wzmacniać oddziaływanie badań naukowych i innowacji na rozwój, wspieranie i wdrażanie polityki unijnej, wspieranie i poprawę absorpcji i wdrażania innowacyjnych i zrównoważonych rozwiązań w gospodarce unijnej, zwłaszcza w MŚP, oraz w społeczeństwie; aby stawić czoła globalnym wyzwaniom, w tym zmianie klimatu, oraz by zrealizować cele zrównoważonego rozwoju; by tworzyć miejsca pracy i pobudzać wzrost gospodarczy oraz promować konkurencyjność przemysłu, a także by poprawiać atrakcyjność Unii w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Program powinien propagować wszelkie formy innowacji, w tym innowacje przełomowe, stymulować proces wprowadzania innowacyjnych rozwiązań na rynek oraz optymalizować rezultaty takich inwestycji pod kątem zwiększenia oddziaływania w obrębie wzmocnionej europejskiej przestrzeni badawczej.
- (2a) Program należy ustanowić na okres siedmiu lat w celu dostosowania jego czasu trwania do okresu obowiązywania wieloletnich ram finansowych określonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) nr [wstawić odesłanie do rozporządzenia w sprawie WRF], bez uszczerbku dla terminów określonych w rozporządzeniu Rady [YYY/XXXX] ustanawiającym Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19.

- (2a) Program powinien przyczynić się do zwiększenia publicznych i prywatnych inwestycji w badania naukowe i innowacje w państwach członkowskich, a tym samym do osiągnięcia ogólnego poziomu inwestycji w badania naukowe i rozwój wynoszącego co najmniej 3 % PKB Unii. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało od państw członkowskich i sektora prywatnego uzupełnienia programu własnymi i wzmocnionymi działaniami inwestycyjnymi w badania naukowe, rozwój i innowacje.
- (3) Aby pomóc w realizacji celów polityki unijnej, działania wspierane w ramach tego programu powinny – w stosownych przypadkach – wykorzystywać regulacje sprzyjające innowacjom oraz sprzyjać opracowywaniu takich regulacji, zgodnie z zasadą innowacyjności^{6,7}, aby wspierać szybsze i intensywniejsze przekształcanie istotnych unijnych zasobów wiedzy w innowacje.
- (4) Na wszystkich etapach realizacji programu w możliwie najszerszym zakresie należy kierować się ogólnymi zasadami otwartej nauki, otwartych innowacji i otwartości na świat. Dzięki tym zasadom zapewnione powinny zostać doskonałość i oddziaływanie unijnych inwestycji w obszarze badań naukowych i innowacji.

⁶ Lepsze stanowienie prawa: zestaw narzędzi w dziedzinie badań naukowych i innowacji https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/better-regulation-toolbox-21_en_0.pdf

⁷ Komunikat Komisji z dnia 15 maja 2018 r. pt. „Odnowiony europejski program na rzecz badań i innowacji – szansa Europy na ukształtowanie własnej przyszłości” (COM (2018) 306).

- (5) Otwarta nauka, w tym otwarty dostęp do publikacji naukowych i danych badawczych, oraz optymalne upowszechnianie i wykorzystywanie wiedzy mogą przyczynić się do poprawy jakości nauki oraz zwiększenia jej oddziaływania i płynących z niej korzyści, a także do przyspieszenia postępu wiedzy poprzez uczynienie jej bardziej wiarygodną, wydajniejszą, dokładniejszą i przystępniejszą dla społeczeństwa oraz sprawienie, by szybciej reagowała na wyzwania społeczne. Należy ustanowić przepisy w celu zapewnienia, by beneficjenci zapewniali otwarty dostęp do recenzowanych publikacji naukowych. Należy również zapewnić, by beneficjenci zapewniali otwarty dostęp do danych badawczych zgodnie z zasadą „otwarte jak to najbardziej możliwe, zamknięte jak to konieczne” oraz z uwzględnieniem wyjątków podyktowanych uzasadnionymi względami związanymi z przepisami o ochronie danych i względami bezpieczeństwa, a także prawami własności intelektualnej, światową konkurencyjnością gospodarczą Unii Europejskiej oraz innymi ważnymi względami. W szczególności większy nacisk należy położyć na odpowiedzialne zarządzanie danymi badawczymi, zwłaszcza poprzez propagowanie opracowywania planów zarządzania takimi danymi, które z kolei powinny spełniać zasady FAIR, czyli być możliwe do znalezienia, dostępne, interoperacyjne i nadające się do ponownego wykorzystywania. W stosownych przypadkach beneficjenci powinni korzystać z możliwości oferowanych przez europejską chmurę dla otwartej nauki i stosować także inne zasady i dobre praktyki w zakresie otwartej nauki.
- (6) Koncepcja i struktura programu powinny stanowić odpowiedź na potrzebę osiągnięcia masy krytycznej wspieranych działań, w całej UE oraz w drodze współpracy międzynarodowej, zgodnie z agendą ONZ 2030 i oenzetowskimi celami zrównoważonego rozwoju. W realizacji programu należy wzmacniać dążenie do realizacji tych celów oraz do wywiązania się z podjętego przez UE i jej państwa członkowskie zobowiązania do wdrożenia Agendy 2030 oraz do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju w jego trzech wymiarach – gospodarczym, społecznym i środowiskowym – w sposób spójny i zintegrowany.
- (7) Działalność wspierana w ramach programu powinna przyczyniać się do osiągnięcia unijnych celów i priorytetów, do monitorowania i oceny postępów pod kątem realizacji tych celów i priorytetów, a także do opracowania zmienionych lub nowych priorytetów.
- (7a) Program zapewnia przejrzystość i rozliczalność finansowania publicznego w projektach dotyczących badań naukowych i innowacji, chroniąc tym samym interesy publiczne.

- (7b) Program powinien wspierać działania w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych. Wymaga to pogłębiania wiedzy naukowej w tej dziedzinie, ale także wykorzystania spostrzeżeń i postępów poczynionych w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, aby zwiększyć gospodarcze i społeczne oddziaływanie programu. W ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” nauki społeczne i humanistyczne zostaną w pełni zintegrowane we wszystkich klastrach. Oprócz promowania nauk społecznych i humanistycznych w projektach, należy również wspierać integrację nauk społecznych i humanistycznych poprzez zapraszanie – w stosownych przypadkach – niezależnych ekspertów z tych dziedzin do komisji eksperckich i oceniających oraz poprzez terminowe monitorowanie i sprawozdawczość w zakresie nauk społecznych i humanistycznych w finansowanych działaniach badawczych. W szczególności monitorowany będzie poziom włączenia nauk społecznych i humanistycznych do głównego nurtu programu.
- (8) W programie należy utrzymać równowagę między badaniami naukowymi a innowacjami, a także między oddolnym (opartym na inicjatywie badacza lub innowatora) a odgórnym (uzależnionym od ustalonych strategicznie priorytetów) finansowaniem, z uwzględnieniem charakteru zaangażowanych społeczności z dziedziny badań naukowych i innowacji, rodzajów i celu prowadzonej działalności oraz oddziaływania, jakie chce się uzyskać. Od połączenia tych czynników powinien zależeć wybór podejścia w poszczególnych częściach programu, a wszystkie one powinny przyczyniać się do realizacji wszystkich ogólnych i szczegółowych celów programu.
- (8a) Program powinien wspierać wszystkie etapy badań naukowych i innowacji, w szczególności w ramach projektów opartych na współpracy, a stosownie do przypadku również w ramach misji i partnerstw. Podstawowe badania naukowe mają kluczową wartość i stanowią istotny warunek zwiększania zdolności Unii do przyciągania najlepszych naukowców, tak aby stała się ośrodkiem doskonałości na szczeblu globalnym. Należy zapewnić równowagę między badaniami podstawowymi a stosowanymi. W powiązaniu z innowacjami badania będą wspierać konkurencyjność gospodarczą, wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy w Unii.

- (8b) Dowiedziono, że uwzględnianie różnorodności – w każdym znaczeniu – ma kluczowe znaczenie dla prowadzenia dobrej nauki, ponieważ różnorodność sprzyja nauce. Różnorodność i inkluzywność przyczyniają się do doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanych w ramach współpracy: współpraca interdyscyplinarna, międzysektorowa oraz w całej europejskiej przestrzeni badawczej podnosi jakość badań naukowych i jakość proponowanych projektów naukowych, może prowadzić do wyższych wskaźników upowszechnienia w społeczeństwie oraz może sprzyjać korzyściom, jakie przynoszą innowacje, dzięki czemu Europa poczyni dalsze postępy.
- (8c) Procedura szybkiej ścieżki do badań naukowych i innowacji może być stosowana, aby umożliwić szybszy, oddolny dostęp do środków finansowych dla małych konsorcjów opartych na współpracy, obejmujących działania od podstawowych badań naukowych po wprowadzenie na rynek.
- (8d) W celu osiągnięcia jak największego oddziaływania programu „Horyzont Europa” należy poświęcić szczególną uwagę multidyscyplinarnym, interdyscyplinarnym i transdyscyplinarnym sposobom podejścia.
- (8e) W celu osiągnięcia celów tego programu, przy poszanowaniu zasady doskonałości, program powinien dążyć do wzmocnienia, między innymi, powiązań opartych na współpracy w Europie, a tym samym przyczynić się do zmniejszenia przepaści w dziedzinie badań naukowych i innowacji.
- (8f) Inicjatywy doskonałości powinny mieć na celu wzmocnienie doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji w kwalifikujących się państwach, na przykład poprzez wspieranie szkoleń rozwijających umiejętności zarządzania badaniami naukowymi i innowacjami, przyznawanie nagród, wzmacnianie ekosystemów innowacji, a także tworzenie sieci w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym w oparciu o infrastruktury badawcze finansowane przez UE. Aby móc ubiegać się o finansowanie w ramach komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”, określonego w części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej” programu „Horyzont Europa”, wnioskodawcy muszą jasno wykazać, że projekty są powiązane z krajowymi lub regionalnymi strategiami w zakresie badań naukowych i innowacji.

- (9) Działalność badawcza, która ma być prowadzona w ramach filaru „Doskonała nauka”, powinna zostać określona w oparciu o potrzeby i możliwości nauki oraz promować doskonałość naukową. Programowanie badań naukowych powinno odbywać się w ścisłej współpracy ze środowiskiem naukowym i uwzględniać nacisk na przyciąganie nowych talentów w obszarze badań naukowych i innowacji, a także naukowców na wczesnym etapie kariery, przy jednoczesnym wzmocnieniu EPB, unikaniu drenażu mózgów i promowaniu przepływu mózgów.
- (9a) Program powinien wspierać Unię i jej państwa członkowskie w uwzględnianiu realiów bardzo intensywnej konkurencji międzynarodowej w przyciąganiu najlepszych umysłów i umiejętności.
- (10) Filar „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” należy ustanowić poprzez połączenie w klastry działań w zakresie badań naukowych i innowacji, aby jak najbardziej zwiększyć poziom integracji między odnośnymi obszarami tematycznymi, a jednocześnie zapewnić wysokie i trwałe poziomy doskonałości i oddziaływania w stosunku do wydatkowanych środków. Zachęci to do współpracy między dyscyplinami, sektorami, obszarami polityki i ponad granicami w dążeniu do realizacji celów zrównoważonego rozwoju zgodnie z zasadami Agendy 2030, realizacji porozumienia paryskiego i zwiększenia konkurencyjności unijnego przemysłu. Organizacja zakrojonych na szeroką skalę inicjatyw o wysokim stopniu ambicji i mających formę misji w zakresie badań naukowych i innowacji pozwoli programowi wywrzeć transformacyjny i systemowy wpływ na społeczeństwo, sprzyjający realizacji celów zrównoważonego rozwoju, również poprzez współpracę międzynarodową i dyplomację naukową.

- (11) Pełne i wczesne zaangażowanie przemysłu – każdego rodzaju, od jednoosobowych oraz małych i średnich przedsiębiorstw po duże korporacje – w program powinno stanowić jedną z głównych dróg realizacji jego celów, w szczególności celu polegającego na osiągnięciu trwałego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Takie zaangażowanie przemysłu powinno obejmować jego uczestnictwo w działaniach wspieranych na poziomach co najmniej współmiernych do poziomów w ramach poprzedniego programu ramowego „Horyzont 2020” ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013⁸ („program »Horyzont 2020«”).
- (11a) Działania w ramach programu powinny zapewniać ważny wkład pozwalający uwolnić potencjał europejskich sektorów strategicznych, w tym kluczowych technologii prorozwojowych, co jest odzwierciedleniem celów strategii dotyczącej polityki przemysłowej UE⁹.
- (11b) Konsultacje z wieloma zainteresowanymi stronami, w tym ze społeczeństwem obywatelskim i z przemysłem, powinny wносить wkład w perspektywy i priorytety ustanowione w procesie planowania strategicznego. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w okresowych strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji przyjmowanych w drodze aktów wykonawczych i dotyczących przygotowania treści programów prac.
- (11c) Aby dane działanie mogło zostać wsparte finansowo, program prac powinien brać pod uwagę wyniki konkretnych wcześniejszych projektów oraz sytuację w nauce, technologii i innowacjach na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym, jak również odnośne zmiany polityczne, rynkowe i społeczne.

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 104).

⁹

- (12) Duże znaczenie ma wspieranie przemysłu Unii w utrzymaniu lub osiągnięciu pozycji światowego lidera w dziedzinie innowacji, cyfryzacji i neutralności klimatycznej, w szczególności poprzez inwestycje w kluczowe technologie prorozwojowe, które będą stanowić podstawę przyszłej działalności gospodarczej. Działania w ramach programu powinny odnosić się do eliminowania niedoskonałości rynku lub nieoptymalnych warunków inwestycyjnych, pobudzenia inwestycji w sposób proporcjonalny i przejrzysty, bez powielania lub wypierania finansowania prywatnego, oraz tworzyć wyraźną europejską wartość dodaną i przynosić publiczny zwrot z inwestycji. Dzięki temu zapewniona zostanie spójność między działaniami programu a unijnymi zasadami pomocy państwa oraz uniknie się nieuzasadnionych zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.
- (13) Program powinien wspierać badania naukowe i innowacje w zintegrowany sposób, z poszanowaniem wszystkich stosownych przepisów Światowej Organizacji Handlu. Koncepcja badań naukowych, w tym prac rozwojowych, powinna być stosowana zgodnie z Podręcznikiem Frascati opracowanym przez OECD, natomiast koncepcja innowacji powinna być stosowana zgodnie z Podręcznikiem Oslo opracowanym przez OECD i Eurostat, w którym przyjęto kompleksowe podejście obejmujące innowacje społeczne. Definicje OECD dotyczące poziomu gotowości technologicznej powinny nadal, tak jak w poprzednim programie ramowym „Horyzont 2020”, być uwzględniane w klasyfikacji działalności w zakresie badań technologicznych, opracowywaniu produktu i demonstracji oraz przy określaniu rodzajów działań dostępnych w zaproszeniach do składania wniosków. Nie powinno się udzielać dotacji na działania obejmujące działalność o poziomie gotowości technologicznej wyższym niż 8. W programie prac przewidującym określone zaproszenie w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” można dopuścić udzielanie dotacji na walidację produktów na dużą skalę i powielanie rynkowe.
- (13a) Bez uszczerbku dla ogólnych negocjacji w sprawie wieloletnich ram finansowych program „Horyzont Europa” przyczyni się do realizacji celów dotyczących przestrzeni kosmicznej na poziomie wydatków, który jest co najmniej proporcjonalnie współmierny do poziomu wydatków w poprzednim programie ramowym „Horyzont 2020” ustanowionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013.

- (14) W komunikacie Komisji w sprawie śródkresowej oceny programu „Horyzont 2020” (COM(2018) 2 final), w rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie przeglądu wdrażania programu „Horyzont 2020” w celu dokonania jego okresowej oceny oraz przygotowania wniosku dotyczącego 9. programu ramowego (2016/2147(INI)) oraz w konkluzjach Rady pt. „Od śródkresowej oceny programu »Horyzont 2020« ku dziewiątemu programowi ramowemu” przedstawiono zbiór zaleceń dotyczących niniejszego programu, w tym jego zasad uczestnictwa i upowszechniania, sformułowanych na podstawie wniosków z realizacji poprzedniego programu, jak również wkładu instytucji unijnych i zainteresowanych stron. Zalecenia te obejmują: proponowanie środków mających na celu promowanie przepływu mózgów i sprzyjanie otwartości sieci badań naukowych i innowacji; dokonywanie ambitniejszych inwestycji, które pozwolą osiągnąć masę krytyczną i zmaksymalizować oddziaływanie; wspieranie innowacji mających przełomowe znaczenie; priorytetowe traktowanie unijnych inwestycji w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach o wysokiej wartości dodanej, w szczególności poprzez zorientowanie na realizację misji, pełne, świadome i wczesne zaangażowanie obywateli i szeroko zakrojoną działalność informacyjną; racjonalizację systemu finansowania w Unii w celu pełnego wykorzystania potencjału Unii w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym poprzez uporządkowanie wachlarza inicjatyw dotyczących partnerstwa oraz usprawnienie systemów współfinansowania; dążenie do większej i wyraźnej synergii między różnymi unijnymi instrumentami finansowania, w szczególności poprzez pokonanie logiki nieuzupełniających się interwencji i złożoności poszczególnych sposobów finansowania, a także mając na celu pomoc w mobilizowaniu niedostatecznie wykorzystywanego potencjału w zakresie badań naukowych i innowacji w całej Unii; zacieśnienie współpracy międzynarodowej i zwiększenie otwartości na uczestnictwo państw trzecich oraz dalsze upraszczanie w oparciu o doświadczenia z realizacji programu „Horyzont 2020”.
- (15) W programie należy dążyć do synergii z innymi programami unijnymi, poczynając od ich opracowywania i planowania strategicznego, przez wybór projektów i zarządzanie nimi, komunikację, upowszechnianie i wykorzystywanie wyników po monitorowanie, audyt i administrowanie. W odniesieniu do finansowania działań w zakresie badań naukowych i innowacji synergia powinny umożliwić jak największą harmonizację przepisów dotyczących kwalifikowalności kosztów. Aby uniknąć nakładania się i powielania działań oraz zwiększyć efekt mnożnikowy finansowania unijnego, można dokonywać przesunięć środków z innych unijnych programów do programu „Horyzont Europa” na potrzeby prowadzonej w jego ramach działalności. W takich przypadkach środki takie zostaną objęte przepisami programu „Horyzont Europa”.

- (15a) Zgodnie z rozporządzeniem [ustanawiającym Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy] oraz w granicach przewidzianych w nim przydziałów zasobów należy w ramach niniejszego programu przeprowadzić działania na rzecz odbudowy i zwiększenia odporności w celu przeciwdziałania bezprecedensowemu skutkom kryzysu związanego z COVID-19. Takie dodatkowe zasoby powinny być wykorzystywane w sposób zapewniający przestrzeganie terminów przewidzianych w rozporządzeniu [ustanawiającym Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy]¹⁰. Takie dodatkowe zasoby należy przeznaczać wyłącznie na działania w zakresie badań naukowych i innowacji mające na celu przeciwdziałanie skutkom kryzysu związanego z COVID-19, w szczególności jego skutkom gospodarczym, społecznym i socjalnym.
- (16) W celu osiągnięcia jak największego oddziaływania finansowania unijnego i jak najskuteczniejszego wkładu w realizację celów polityki Unii powinna ona w stosownych przypadkach tworzyć partnerstwa europejskie z partnerami z sektora prywatnego lub publicznego. Do takich partnerów należą podmioty z sektora przemysłu, szkoły wyższe, organizacje badawcze, podmioty realizujące misję publiczną na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym fundacje i organizacje pozarządowe, które wspierają lub prowadzą działalność w zakresie badań naukowych i innowacji, pod warunkiem że oddziaływanie, do jakiego się dąży, może zostać skuteczniej osiągnięte przez partnerstwa niż przez samą Unię.
- (16a) Należy przewidzieć możliwość, by w zależności od decyzji państwa członkowskiego wkłady w ramach programów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) były uznawane za wkład uczestniczącego państwa członkowskiego do celów programu „Horyzont Europa”. Pozostaje to jednak bez uszczerbku dla konieczności przestrzegania wszystkich przepisów mających zastosowanie do tych wkładów, określonych w [nowym rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów] oraz w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych funduszy, a w szczególności o konieczności przestrzegania przepisów określających wymogi dotyczące współfinansowania oraz systemów zarządzania i kontroli.

¹⁰ Zmieniony wniosek Komisji (COM (2020) 459) w sprawie programu „Horyzont Europa”.

- (17) Program powinien wzmocnić współpracę między partnerstwami europejskimi a partnerami z sektora prywatnego lub publicznego na szczeblu międzynarodowym, także poprzez włączanie się w programy w zakresie badań naukowych i innowacji i inwestycje transgraniczne w tym zakresie przynoszące wzajemne korzyści obywatelom i przedsiębiorstwom, zapewniając jednocześnie utrzymanie ochrony unijnych interesów w strategicznych obszarach¹¹.
- (17a) Inicjatywy przewodnie z zakresu przyszłych i powstających technologii (FET) okazały się skutecznym i wydajnym instrumentem, jako że poprzez wspólne skoordynowane wysiłki Unii i jej państw członkowskich przyniosły korzyści społeczeństwu. Działania prowadzone w ramach inicjatyw przewodnich FET dotyczących grafenu, badań nad ludzkim mózgiem i technologii kwantowej, wspierane w ramach programu „Horyzont 2020”, będą nadal wspierane w ramach programu „Horyzont Europa” za pośrednictwem zaproszeń do składania wniosków uwzględnionych w programie prac. Działania przygotowawcze wspierane w ramach części programu „Horyzont 2020” obejmującej inicjatywy przewodnie FET będą punktem wyjścia dla procesu planowania strategicznego w ramach programu „Horyzont Europa” i zapleczem informacji dla prac w zakresie misji, partnerstw współfinansowanych i współprogramowanych oraz regularnych zaproszeń do składania wniosków.
- (18) Wspólne Centrum Badawcze (JRC) powinno nadal dostarczać niezależnych dowodów naukowych dostosowanych do potrzeb klienta i zapewniać wsparcie techniczne w całym cyklu kształtowania polityki Unii. Działania bezpośrednie JRC powinny być realizowane w sposób elastyczny, wydajny i przejrzysty, z uwzględnieniem potrzeb różnych dziedzin unijnej polityki i odpowiednich potrzeb użytkowników JRC, a także przy zapewnieniu ochrony interesów finansowych Unii. JRC powinno nadal generować dodatkowe zasoby.

¹¹ Zob. np. wniosek Komisji w sprawie rozporządzenia ustanawiającego ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w UE (COM(2017) 487).

- (19) Z myślą o potrzebach przedsiębiorców i przedsiębiorczości w filarze „Innowacyjna Europa” należy ustanowić serię środków na rzecz zintegrowanego wsparcia, służących tworzeniu i przyspieszaniu przełomowych innowacji do celów szybkiego rozwoju rynku. W ramach tego filaru należy ustanowić „punkt kompleksowej obsługi”, aby przyciągać i wspierać wszelkie rodzaje innowatorów i innowacyjnych przedsiębiorstw, takich jak MŚP, w tym przedsiębiorstwa typu start-up oraz – w wyjątkowych przypadkach – małe spółki o średniej kapitalizacji, mające potencjał rozwoju działalności na skalę międzynarodową i unijną, oraz oferować szybkie elastyczne dotacje oraz współinwestycje, również z prywatnymi inwestorami. Cele te powinny być realizowane poprzez utworzenie Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC). Filar ten powinien również wspierać działalność Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) i europejskich ekosystemów innowacji ogólnie, zwłaszcza poprzez współfinansowanie partnerstw z krajowymi i regionalnymi podmiotami wspierającymi innowacje.
- (19a) W rozumieniu niniejszego rozporządzenia, w szczególności w odniesieniu do działań prowadzonych w ramach EIC, przedsiębiorstwo typu start-up oznacza MŚP na wczesnym etapie swojego cyklu życia (w tym uczelniane przedsiębiorstwo typu spin-off), którego celem są innowacyjne rozwiązania i skalowalny model biznesowy i które jest autonomiczne w rozumieniu art. 3 załącznika do zalecenia Komisji 2003/361/WE¹²; spółka o średniej kapitalizacji oznacza przedsiębiorstwo, które nie jest mikroprzedsiębiorstwem, małym ani średnim przedsiębiorstwem („MŚP”) w rozumieniu definicji zawartej w zaleceniu Komisji 2003/361/WE i które zatrudnia od 250 do 3000 pracowników, przy czym liczbę zatrudnionych oblicza się zgodnie z art. 3, 4, 5 i 6 tytułu I załącznika do tego zalecenia; mała spółka o średniej kapitalizacji oznacza spółkę o średniej kapitalizacji, która zatrudnia do 499 pracowników.
- (20) Cele polityczne zawarte w niniejszym programie będą również realizowane za pomocą instrumentów finansowych i gwarancji budżetowej Funduszu InvestEU, zwłaszcza w odniesieniu do segmentów polityki dotyczących badań naukowych, innowacji i cyfryzacji, a także MŚP.

¹² Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- (21) EIC, wraz z innymi częściami programu „Horyzont Europa”, powinna stymulować wszystkie formy innowacji, począwszy od innowacji stopniowych, poprzez innowacje przełomowe, po innowacje radykalne, ze szczególnym naciskiem na innowacje tworzące rynek. Celem działalności EIC, prowadzonej za pośrednictwem jej instrumentów „Pionier” i „Akcelerator”, powinno być określanie, opracowywanie i wdrażanie wszelkich rodzajów innowacji wysokiego ryzyka, w tym innowacji stopniowych, z głównym naciskiem na innowacje przełomowe, radykalne i innowacje typu „deep tech”, które mają potencjał, by stać się innowacjami tworzącymi rynek. Poprzez spójne i ukierunkowane wsparcie EIC powinna wypełnić obecną próżnię w obszarze publicznego wsparcia i prywatnych inwestycji na rzecz innowacji przełomowych. Instrumenty EIC wymagają specjalnych elementów prawnych i w zakresie zarządzania odpowiednio odzwierciedlających jej cele, w szczególności działalność dotyczącą wprowadzania na rynek.
- (22) Instrument „Akcelerator” EIC przyczyni się do rozwiązania problemu „doliny śmierci”, czyli okresu między badaniami naukowymi i fazą przed masową komercjalizacją a zwiększeniem skali działalności przedsiębiorstw. „Akcelerator” zapewni wsparcie na rzecz operacji o dużym potencjale, które niosą ze sobą takie ryzyko technologiczne/naukowe, finansowe, dotyczące zarządzania lub rynkowe, że nie są jeszcze uznawane za zdolne do pozyskania finansowania bankowego, a w związku z tym nie mogą przyciągnąć znaczących inwestycji z rynku, przez co będzie uzupełnieniem programu InvestEU ustanowionego rozporządzeniem ...¹³, który z kolei będzie wspierał innowacyjne projekty i podmioty, które zostały uznane za zdolne do pozyskania finansowania bankowego.
- (22a) Przy zachowaniu ścisłej synergii z InvestEU instrument „Akcelerator” EIC, w postaci finansowania mieszanego i finansowania kapitałowego, powinien finansować MŚP, w tym przedsiębiorstwa typu start-up, a w wyjątkowych przypadkach projekty prowadzone przez małe spółki o średniej kapitalizacji, które albo nie są jeszcze w stanie wygenerować dochodów, albo nie są jeszcze rentowne, albo nie są jeszcze w stanie przyciągnąć wystarczających inwestycji do pełnego wdrożenia biznesplanu ich projektów. Takie kwalifikujące się podmioty zostaną uznane za niezdolne do pozyskania finansowania bankowego, podczas gdy część ich potrzeb inwestycyjnych mogłaby zostać zaspokojona przez jednego lub kilku inwestorów, np. bank prywatny lub publiczny, Family Office, fundusz *venture capital*, anioła biznesu itp. W ten sposób, przewyższając niedoskonałość rynku, instrument „Akcelerator” EIC będzie finansować podmioty prowadzące przełomowe i tworzące rynek projekty innowacyjne, które są obiecujące, nie są jednak jeszcze zdolne do pozyskania finansowania bankowego. Po nabyciu zdolności do pozyskania finansowania bankowego projekty te mogą być na późniejszym etapie rozwoju finansowane w ramach InvestEU.

- (22b) Budżet instrumentu „Akcelerator” EIC powinien być wykorzystywany głównie do finansowania mieszanego, jednak do celów art. 43 wsparcie z instrumentu „Akcelerator” EIC na rzecz MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, przyznawane wyłącznie w formie dotacji, powinno odpowiadać wsparciu z budżetu instrumentu na rzecz MŚP w poprzednim programie ramowym „Horyzont 2020” ustanowionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013¹⁴.
- (23) EIT, przede wszystkim za pośrednictwem swoich wspólnot wiedzy i innowacji (WWiI), powinien dążyć do wzmocnienia ekosystemów innowacji ukierunkowanych na pokonywanie globalnych wyzwań poprzez wspieranie integracji innowacji, badań naukowych, szkolnictwa wyższego i przedsiębiorczości. Zgodnie ze swoim aktem ustanawiającym, rozporządzeniem w sprawie EIT i jego strategicznym planem badań naukowych i innowacji, EIT powinien w swojej działalności wspierać innowacje oraz powinien znacznie zwiększyć swoje wsparcie na rzecz integracji szkolnictwa wyższego w ekosystemie innowacji, w szczególności poprzez: stymulowanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości, wspieranie silnej współpracy pozadyscyplinarnej między przemysłem a środowiskiem akademickim oraz określanie perspektywicznych umiejętności potrzebnych przyszłym innowatorom do sprostania globalnym wyzwaniom, w tym umiejętności w zakresie zaawansowanych technologii cyfrowych i innowacyjności. Programy wsparcia realizowane przez EIT powinny przynosić korzyści beneficjentom EIC, natomiast przedsiębiorstwa typu start-up powstające w wyniku działalności WWiI tworzonych przez EIT powinny mieć dostęp do działań EIC. O ile fakt, że EIT skupia się na ekosystemach innowacji powinien naturalnie wpisywać go w filar „Innowacyjna Europa”, powinien on również, stosownie do przypadku, wspierać pozostałe filary.
- (24) Zapewnienie i utrzymanie równych warunków działania dla przedsiębiorstw konkurujących na danym rynku powinno stanowić kluczowy wymóg umożliwiający rozwój przełomowych innowacji, tym samym ułatwiając w szczególności innowatorom będącym małymi i średnimi podmiotami czerpanie korzyści z ich inwestycji i zdobycie udziału w rynku.

¹⁴ Oświadczenie Komisji ma zostać opublikowane w Dz.U. seria C po przyjęciu ostatecznej wersji rozporządzenia.

- (25) Program powinien promować i integrować współpracę z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi oraz inicjatywy oparte na wzajemnych korzyściach, interesach UE, zobowiązaniach międzynarodowych, dyplomacji naukowej i, na ile jest to możliwe, zasadzie wzajemności. Współpraca międzynarodowa powinna mieć na celu wzmocnienie doskonałości Unii w zakresie badań naukowych i innowacji, jej atrakcyjności oraz konkurencyjności gospodarczej i przemysłowej, stawienie czoła globalnym wyzwaniom, w tym realizację oenzetowskich celów zrównoważonego rozwoju, poprzez kierowanie się zasadami Agendy 2030 i porozumienia paryskiego w ramach Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, a także wspieranie unijnej polityki zewnętrznej. Należy przyjąć podejście polegające na ogólnym otwarciu na działania z międzynarodowym uczestnictwem i ukierunkowanym działaniu w zakresie współpracy międzynarodowej, w tym poprzez odpowiednią kwalifikowalność podmiotów z siedzibą w państwach o niskim lub średnim dochodzie do otrzymania finansowania. Jednocześnie należy propagować stowarzyszanie państw trzecich, w szczególności w tych częściach programu, które opierają się na współpracy, zgodnie z umowami o stowarzyszeniu i ze zwróceniem uwagi na wartość dodaną dla Unii. Przy przydzielaniu wkładów finansowych państw stowarzyszonych na rzecz programu, Komisja powinna uwzględnić poziom uczestnictwa podmiotów prawnych z tych państw w różnych komponentach programu.
- (25a) Rada może wyznaczyć specjalny komitet, w porozumieniu z którym prowadzone będą negocjacje, w tym negocjacje dotyczące projektu i treści umów o stowarzyszeniu, zgodnie z art. 218 ust. 4 TFUE.

- (26) Dążąc do pogłębienia związku między nauką a społeczeństwem i zwiększenia do maksimum korzyści płynących z ich współdziałania, program powinien angażować obywateli i organizacje społeczeństwa obywatelskiego i zapewniać ich udział we wspólnym opracowywaniu i tworzeniu programów i treści w zakresie odpowiedzialnych badań naukowych i innowacji (RRI), które odpowiedzą na obawy, potrzeby i oczekiwania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego, jak również w propagowaniu edukacji naukowej i czynieniu wiedzy naukowej publicznie dostępną, a także ułatwiać obywatelom i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego uczestnictwo w swoich działaniach. Powinno to następować w obrębie całego programu oraz za pośrednictwem podejmowanych w tym celu działań w ramach części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej”. Angażowaniu obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w badania naukowe i innowacje powinny towarzyszyć działania informacyjne dla ogółu społeczeństwa służące uzyskaniu i podtrzymaniu społecznego poparcia dla programu. Program powinien także dążyć do usunięcia barier i zwiększenia synergii między światem nauki, technologii, kultury i sztuki w celu uzyskania nowej jakości w postaci zrównoważonych innowacji. Należy monitorować środki podejmowane w celu zwiększenia zaangażowania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego we wspierane projekty.
- (27) W stosownych przypadkach program powinien uwzględniać szczególne cechy regionów najbardziej oddalonych uznane w art. 349 TFUE oraz zgodnie z komunikatem Komisji pt. „Silniejsze i odnowione partnerstwo strategiczne z regionami najbardziej oddalonymi UE”, który Rada przyjęła z zadowoleniem¹⁵.
- (28) Działania prowadzone w ramach programu powinny dążyć do zniesienia nierówności płci, poprawy równowagi między życiem prywatnym i zawodowym oraz propagowania równości kobiet i mężczyzn w obszarze badań naukowych i innowacji, zgodnie z art. 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 8 TFUE. Aspekt płci powinien być uwzględniany w treściach z zakresu badań naukowych i innowacji oraz monitorowany na wszystkich etapach cyklu badawczego. Ponadto działania w ramach programu powinny mieć na celu wyeliminowanie nierówności oraz promowanie równości i różnorodności we wszystkich aspektach badań naukowych i innowacji w odniesieniu do wieku, niepełnosprawności, rasy i pochodzenia etnicznego, religii lub przekonań oraz orientacji seksualnej.

¹⁵ 13715/17 + ADD 1–3: Komunikat Komisji pt. „Silniejsze i odnowione partnerstwo strategiczne z regionami najbardziej oddalonymi UE” (COM (2017) 623 final).

- (28a) We wszystkich obszarach programu należy nieustannie dążyć do uproszczeń administracyjnych, w szczególności do zmniejszenia obciążenia administracyjnego dla beneficjentów. Komisja powinna w dalszym ciągu upraszczać swoje narzędzia i wytyczne w taki sposób, aby nakładały one minimalne obciążenia na beneficjentów. W szczególności Komisja powinna rozważyć wydanie skróconej wersji wytycznych.
- (29) W niniejszym rozporządzeniu ustanawia się cele i priorytety działań Unii dotyczące badań naukowych i rozwoju w dziedzinie obronności, wskazuje ogólne kierunki tych działań oraz ustala kwotę finansowego udziału Unii w finansowaniu badań naukowych i rozwoju w dziedzinie obronności. Z uwagi na specyfikę sektora przemysłu obronnego szczegółowe przepisy dotyczące unijnego finansowania dla projektów badawczych w dziedzinie obronności powinny zostać ustalone w rozporządzeniu ... ustanawiającym Europejski Fundusz Obronny¹⁶, określającym zasady uczestnictwa w badaniach w dziedzinie obronności. Synergie powinny przynosić korzyści badaniom cywilnym i badaniom w dziedzinie obronności, chociaż wyłącznym celem badań prowadzonych na podstawie niniejszego rozporządzenia – z wyjątkiem tych, które są objęte Europejskim Funduszem Obronnym – powinny być zastosowania cywilne. Zbędne powielanie zostanie wyeliminowane.
- (30) W niniejszym rozporządzeniu określa się pulę środków finansowych na program. Kwota wskazana w niniejszym rozporządzeniu ma stanowić główną kwotę odniesienia w rozumieniu [*odniesienie może wymagać zaktualizowania stosownie do nowego Porozumienia międzyinstytucjonalnego*: pkt 17 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami¹⁷] dla Parlamentu Europejskiego i Rady podczas rocznej procedury budżetowej.

¹⁶

¹⁷ Odniesienie zostanie zaktualizowane: Dz.U. C 373 z 20.12.2013, s. 1. Porozumienie jest dostępne na stronie: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.01.0001.01.POL&toc=OJ:C:2013:373:TOC

- (31) O ile nie określono inaczej ze względu na szczególny charakter działań w zakresie badań naukowych i innowacji wymagający innych przepisów, na przykład w odniesieniu do dalszego uproszczenia lub krótszych terminów, do niniejszego programu stosuje się rozporządzenie (UE, Euratom) nr [nowe RF] („rozporządzenie finansowe”) przyjęte na podstawie art. 322 TFUE. Określa ono zasady wykonania budżetu Unii, w tym zasady dotyczące dotacji, nagród, zamówień publicznych, wykonania pośredniego, pomocy finansowej, instrumentów finansowych i gwarancji budżetowych, oraz przewiduje kontrole wykonywania obowiązków przez podmioty upoważnione do działań finansowych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 TFUE dotyczą również innych warunków mających chronić budżet i Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy¹⁸.
- (31a) Całkowity budżet komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”, określonego w części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej” programu „Horyzont Europa”, powinien wynosić co najmniej 3,3 % ogólnego budżetu programu „Horyzont Europa”. Budżet ten powinien przynosić korzyści głównie osobom prawnym w państwach objętych inicjatywą rozszerzania uczestnictwa.

¹⁸ Motyw ten może wymagać aktualizacji po uzyskaniu wyników negocjacji w sprawie systemu warunkowości.

- (32) Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046¹⁹ („rozporządzeniem finansowym”), rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013²⁰, rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 2988/95²¹, rozporządzeniem Rady (Euratom, WE) nr 2185/96²² i rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939²³ interesy finansowe Unii należy chronić za pomocą proporcjonalnych środków, w tym środków zapobiegania nieprawidłowościom – łącznie z nadużyciami finansowymi – ich wykrywania, korygowania i prowadzenia w ich sprawie dochodzeń, a także odzyskiwania środków utraconych, nienależnie wypłaconych lub nieodpowiednio wykorzystanych oraz, w stosownych przypadkach, nakładania kar administracyjnych. W szczególności, zgodnie z rozporządzeniem (Euratom, WE) nr 2185/96 i rozporządzeniem (UE, Euratom) nr 883/2013 Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) może prowadzić dochodzenia administracyjne, w tym kontrole na miejscu i inspekcje, w celu ustalenia, czy miały miejsce nadużycia finansowe, korupcja lub wszelka inna nielegalna działalność na szkodę interesów finansowych Unii. Zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939 Prokuratura Europejska (EPPO) może prowadzić postępowania przygotowawcze oraz wnosić i popierać oskarżenia w sprawie przestępstw naruszających interesy finansowe Unii, jak przewidziano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371²⁴.

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 883/2013 z dnia 11 września 2013 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady i rozporządzenie Rady (Euratom) nr 1074/1999 (Dz.U. L 248 z 18.9.2013, s. 1).

²¹ Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.U. L 312 z 23.12.1995, s. 1).

²² Rozporządzenie Rady (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami (Dz.U. L 292 z 15.11.1996, s. 2).

²³ Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmocnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (EPPO) (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1371 z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie zwalczania za pośrednictwem prawa karnego nadużyć na szkodę interesów finansowych Unii (Dz.U. L 198 z 28.7.2017, s. 29).

Zgodnie z rozporządzeniem finansowym każda osoba lub podmiot, które otrzymują środki finansowe Unii, mają w pełni współpracować w celu ochrony interesów finansowych Unii, przyznać niezbędne prawa i dostęp Komisji, OLAF-owi, EPPO – w odniesieniu do tych państw członkowskich, które uczestniczą we wzmocnionej współpracy na mocy rozporządzenia (UE) 2017/1939 – i Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu (ETO) oraz zapewniać, aby wszelkie osoby trzecie uczestniczące w wykonywaniu środków finansowych Unii przyznały tym organom równoważne prawa.

- (32a) Państwa trzecie będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) mogą uczestniczyć w programach Unii w ramach współpracy ustanowionej na mocy Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym²⁵, które przewiduje realizację programów w drodze decyzji wydanej na mocy tego porozumienia. Państwa trzecie mogą również uczestniczyć w tych programach na podstawie innych instrumentów prawnych. W niniejszym rozporządzeniu należy wprowadzić przepis szczególny w celu przyznania niezbędnych praw i dostępu właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF-owi oraz ETO, tak aby podmioty te mogły w pełni wykonywać swoje odnośne kompetencje.
- (33) Zgodnie z [odniesienie może wymagać zaktualizowania stosownie do nowej decyzji w sprawie KTZ: art. 94 decyzji Rady 2013/755/UE²⁶] osoby i podmioty z siedzibą w krajach i terytoriach zamorskich (KTZ) kwalifikują się do finansowania z zastrzeżeniem zasad i celów programu oraz ewentualnych uzgodnień mających zastosowanie do państwa członkowskiego, z którym dany kraj lub terytorium zamorskie są powiązane.
- (34) Zgodnie z pkt 22 i 23 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa zachodzi potrzeba ewaluacji niniejszego programu w oparciu o informacje zgromadzone w ramach spełniania szczegółowych wymogów dotyczących sprawozdawczości i monitorowania, przy czym należy unikać nadmiernej regulacji i obciążeń administracyjnych, zwłaszcza względem państw członkowskich i beneficjentów programu. Wymogi te mogą, w stosownych przypadkach, obejmować mierzalne wskaźniki jako podstawę ewaluacji rzeczywistych skutków programu.

²⁵ Dz.U. L 1 z 3.1.1994, s. 3.

²⁶ Decyzja Rady 2013/755/UE z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską („decyzja o stowarzyszeniu zamorskim”) (Dz.U. L 344 z 19.12.2013, s. 1).

- (35) Komisji należy przekazać uprawnienia do przyjęcia aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w celu umożliwienia jej uzupełniania lub zmiany wskaźników ścieżek oddziaływania, jeżeli uzna to za konieczne. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (36) Spójność i synergia między programem „Horyzont Europa” a Programem kosmicznym UE będzie wspomagać tworzenie konkurencyjnego na skalę światową i innowacyjnego europejskiego sektora kosmicznego, wzmocni autonomię Europy w zakresie dostępu do przestrzeni kosmicznej i jej wykorzystania w bezpiecznym i zabezpieczonym środowisku oraz wzmocni pozycję Europy na arenie międzynarodowej. Program kosmiczny będzie udostępniał dane i usługi na potrzeby wspierania w ramach programu „Horyzont Europa” doskonałych badań naukowych, przełomowych rozwiązań i dalszych użytkowników.
- (36a) Spójność i synergia między programami „Horyzont Europa” i „Erasmus” będą sprzyjać absorpcji wyników badań dzięki działalności szkoleniowej, rozszerzać ducha innowacji na system edukacji oraz zapewniać, by działalność w zakresie kształcenia i szkolenia opierała się na najaktualniejszych działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji. W tym kontekście, po przeprowadzeniu działań pilotażowych zainicjowanych na podstawie programu Erasmus+ w latach 2014–2020 na rzecz europejskich szkół wyższych, program „Horyzont Europa” będzie w stosownych przypadkach uzupełniał w ramach synergii wsparcie zapewniane europejskim szkołom wyższym przez program ERASMUS.
- (37) Zasady uczestnictwa i upowszechniania powinny odpowiednio odzwierciedlać potrzeby programu, z uwzględnieniem wątpliwości zgłaszanych i zaleceń formułowanych przez różne zainteresowane strony i ekspertów podczas śródkresowej oceny programu „Horyzont 2020”.

- (38) Dzięki jednolitym zasadom stosowanym w całym programie zapewnione zostaną spójne ramy, które ułatwią uczestnictwo w programach wspieranych finansowo z budżetu niniejszego programu, w tym uczestnictwo w programach zarządzanych przez organy finansujące, takie jak EIT, wspólne przedsięwzięcia lub inne struktury utworzone na podstawie art. 187 TFUE, oraz uczestnictwo w programach realizowanych przez państwa członkowskie na podstawie art. 185 TFUE. Przyjmowanie przepisów szczegółowych powinno być możliwe, jednak wyjątki muszą być ograniczone do absolutnie koniecznych i należyście uzasadnionych przypadków.
- (39) W działaniach objętych zakresem programu należy przestrzegać praw podstawowych i zasad uznanych w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Działania takie powinny być realizowane w zgodności z wszelkimi obowiązkami prawnymi, w tym z prawem międzynarodowym oraz z wszelkimi stosownymi decyzjami Komisji, takimi jak zawiadomienie Komisji z dnia 28 czerwca 2013 r.²⁷, a także z zasadami etyki, co obejmuje unikanie naruszania rzetelności badawczej. Działalność badawczą należy również prowadzić z uwzględnieniem art. 13 TFUE, a także ograniczać wykorzystywanie zwierząt w badaniach i testach naukowych, dążąc docelowo do całkowitego zastąpienia ich wykorzystywania innymi rozwiązaniami²⁸.

²⁷ Dz.U. C 205 z 19.7.2013, s. 9.

²⁸ Zob. oświadczenie Komisji w sprawie finansowania przez UE badań nad ludzkimi zarodkowymi komórkami macierzystymi na rzecz programu „Horyzont Europa”.

- (40) Zgodnie z celami współpracy międzynarodowej określonymi w art. 180 i 186 TFUE należy propagować uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w państwach trzecich oraz organizacji międzynarodowych. Realizacja programu powinna być zgodna ze środkami przyjętymi na mocy art. 75 i 215 TFUE oraz z prawem międzynarodowym. W przypadku działań związanych z unijnymi aktywami strategicznymi, interesami Unii, jej autonomią lub bezpieczeństwem uczestnictwo w określonych działaniach programu może zostać ograniczone wyłącznie do podmiotów mających siedzibę w państwach członkowskich lub do podmiotów mających siedzibę w państwach członkowskich lub w określonych państwach stowarzyszonych lub trzecich. Przy wykluczaniu mających siedzibę w Unii lub w stowarzyszonych państwach członkowskich podmiotów prawnych, które są bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane przez niestowarzyszone państwa trzecie lub przez podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich, należy uwzględnić z jednej strony ryzyko, jakie łączy się z dopuszczeniem takich podmiotów, a z drugiej strony korzyści, jakie przyniosłoby ich uczestnictwo.
- (41) W uznaniu faktu, że zmiana klimatu jest jednym z największych globalnych i społecznych wyzwań oraz dla odzwierciedlenia, jak ważne jest przeciwdziałanie zmianie klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego i oenzetowskich celów zrównoważonego rozwoju, program przyczyni się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i do osiągnięcia ogólnego poziomu docelowego unijnych wydatków na wkład w realizację celów w dziedzinie klimatu w wysokości 30 %. Kwestie klimatu powinny być odpowiednio uwzględniane w treściach z zakresu badań naukowych i innowacji oraz monitorowane na wszystkich etapach cyklu badawczego.

- (41a) W kontekście ścieżki oddziaływania związanej z klimatem Komisja przedstawi sprawozdanie na temat wyników, innowacji i zagregowanych szacunkowych skutków projektów, które są istotne z punktu widzenia klimatu, w tym w podziale na części programu i tryby wdrażania. W swojej analizie Komisja powinna uwzględnić długoterminowe koszty gospodarcze, społeczne i środowiskowe oraz korzyści dla obywateli Europy wynikające z działań w ramach programu, w tym z absorpcji innowacyjnych rozwiązań w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, szacowane skutki dla miejsc pracy i tworzenia przedsiębiorstw, wzrostu gospodarczego i konkurencyjności, czystej energii, zdrowia i dobrostanu (w tym jakości powietrza, gleby i wody). Wyniki tej analizy skutków powinny zostać podane do wiadomości publicznej, ocenione w kontekście europejskich celów w zakresie klimatu i energii oraz wykorzystane w późniejszym procesie planowania strategicznego i przyszłych programach prac.
- (41b) Zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju działania w zakresie badań naukowych i innowacji powinny przyczyniać się do ochrony i odtworzenia różnorodności biologicznej.
- (43) Wykorzystywanie poufnych informacji w ramach istniejącej wiedzy lub dostęp nieuprawnionych osób do poufnych wyników mogą mieć niekorzystny wpływ na interesy Unii lub jednego lub większej liczby państw członkowskich. W związku z tym przetwarzanie danych poufnych i informacji niejawnych powinno podlegać wszystkim stosownym przepisom prawa Unii, w tym wewnętrznym przepisom instytucji, takim jak decyzja Komisji (UE, Euratom) 2015/444, w której ustanowiono przepisy bezpieczeństwa dotyczące ochrony informacji niejawnych UE.
- (44) Niezbędne jest ustanowienie minimalnych warunków dotyczących uczestnictwa, zarówno w postaci ogólnej zasady, zgodnie z którą w skład konsorcjum powinien wchodzić co najmniej jeden podmiot prawny z państwa członkowskiego, jak również zasad uwzględniających specyfikę określonych rodzajów działań w ramach programu.

- (45) Należy ustanowić warunki przyznawania finansowania unijnego uczestnikom działań w ramach programu. Dotacje powinny być realizowane z uwzględnieniem wszystkich form wkładu określonych w rozporządzeniu finansowym, w tym płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych lub kosztów jednostkowych, w celu dalszego uproszczenia. W umowie o udzielenie dotacji należy określić prawa i obowiązki beneficjentów, w stosownych przypadkach wraz z określeniem roli i zadań koordynatora. Przy sporządzaniu oraz każdej istotnej zmianie wzorów umów o udzielenie dotacji należy zapewnić ścisłą współpracę z ekspertami z państw członkowskich.
- (46) Stopy finansowania określone w niniejszym rozporządzeniu odnoszą się do kwot maksymalnych, by zapewnić zgodność z zasadą współfinansowania. Obniżone stopy finansowania mogą zostać ustalone w trakcie realizacji programu jedynie w należycie uzasadnionych przypadkach.
- (47) Zgodnie z rozporządzeniem finansowym program powinien zapewnić podstawę do szerszego akceptowania zwyczajowej praktyki księgowania kosztów przez beneficjentów w odniesieniu do kosztów personelu i kosztów jednostkowych towarów i usług fakturowanych wewnętrznie (w tym dla dużych infrastruktur badawczych w rozumieniu programu „Horyzont 2020”). Stosowanie kosztów jednostkowych towarów i usług fakturowanych wewnętrznie, obliczanych zgodnie ze zwyczajowymi praktykami księgowymi beneficjentów i obejmujących koszty bezpośrednie i koszty pośrednie, powinno stanowić opcję dostępną dla wszystkich beneficjentów. W tym kontekście beneficjenci powinni mieć możliwość uwzględnienia rzeczywistych kosztów pośrednich obliczonych na podstawie kluczy przydziału w takich kosztach jednostkowych dla towarów i usług fakturowanych wewnętrznie.
- (48) Należy jeszcze bardziej uprościć obecny system zwrotu kosztów rzeczywistych personelu, wychodząc od opracowanego w ramach programu „Horyzont 2020” podejścia przewidującego wynagrodzenie oparte na projektach i dostosowując je dalej do rozporządzenia finansowego, w dążeniu do zmniejszenia różnic w wynagrodzeniach wśród naukowców z UE biorących udział w programie.

- (49) Fundusz gwarancyjny dla uczestników ustanowiony w ramach programu „Horyzont 2020” i zarządzany przez Komisję okazał się ważnym mechanizmem zabezpieczającym, który zmniejsza ryzyko związane z kwotami należnymi i niezwróconymi przez uczestników niewywiązujących się z zobowiązań. W związku z tym fundusz gwarancyjny dla uczestników, przemianowany na mechanizm ubezpieczeń wzajemnych („mechanizm”), powinien kontynuować swoją działalność i zostać rozszerzony na inne organy finansujące, w szczególności na inicjatywy na podstawie art. 185 TFUE. Mechanizm powinien zostać otwarty dla beneficjentów wszelkich innych programów unijnych zarządzanych bezpośrednio.
- (50) Należy ustanowić przepisy dotyczące wykorzystywania i upowszechniania wyników, aby zapewnić ich ochronę, wykorzystanie, upowszechnianie i zapewnianie dostępu do nich przez beneficjentów, stosownie do przypadku. Należy położyć większy nacisk na wykorzystywanie wyników, a Komisja powinna określić i pomóc zmaksymalizować możliwości korzystania przez beneficjentów z wyników, w szczególności w Unii. Wykorzystywanie wyników powinno odbywać się z uwzględnieniem zasad niniejszego programu, w tym promowania innowacji w Unii i wzmacniania europejskiej przestrzeni badawczej.
- (51) Kluczowe elementy systemu oceny i kwalifikacji wniosków ze szczególnym naciskiem na doskonałość, stosowane w poprzednim programie „Horyzont 2020”, powinny zostać zachowane. Wnioski powinny nadal być kwalifikowane na podstawie oceny dokonywanej przez niezależnych ekspertów. W procesie oceny Komisja powinna nadal w stosownych przypadkach angażować niezależnych obserwatorów. W przypadku działań w ramach instrumentu EIC „Pionier”, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych w programie prac można uwzględnić konieczność zapewnienia ogólnej spójności portfela projektów, pod warunkiem że wnioski dotyczące projektów przekroczyły mające zastosowanie progi. Cele i procedury dotyczące takiego działania należy opublikować z wyprzedzeniem. Zgodnie z art. 200 ust. 7 rozporządzenia finansowego wnioskodawcy powinni otrzymywać informacje zwrotne na temat oceny ich wniosków, zwłaszcza – w stosownych przypadkach – na temat powodów odrzucenia.

- (52) Należy wdrożyć systematyczne wzajemne uznawanie wyników audytów i ocen z innych programów unijnych zgodnie z art. 126 i 127 rozporządzenia finansowego w odniesieniu do wszystkich – w miarę możliwości – części programu w celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego beneficjentów funduszy unijnych. Wzajemne uznawanie powinno być wyraźnie przewidziane poprzez uwzględnienie także innych elementów uzyskiwania pewności, takich jak audyty systemów i procesów.
- (53) Do pokonania określonych wyzwań w obszarze badań naukowych i innowacji należy dążyć poprzez przyznawanie nagród, w tym, w stosownych przypadkach, nagród wspólnych lub łącznych, w konkursach organizowanych przez Komisję lub organ finansujący z innymi organami Unii, państwami stowarzyszonymi, państwami trzecimi, organizacjami międzynarodowymi lub podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym.
- (54) Rodzaje finansowania i metody realizacji na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny być wybierane w zależności od możliwości osiągnięcia szczegółowych celów działań i uzyskania wyników, biorąc pod uwagę w szczególności koszty kontroli, obciążenie administracyjne oraz przewidywane ryzyko nieprzestrzegania przepisów. W przypadku dotacji powyższa zasada obejmuje rozważenie możliwości zastosowania płatności ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i stawek jednostkowych,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

TYTUŁ I
PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsze rozporządzenie ustanawia program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” („program”) oraz zasady uczestnictwa i upowszechniania w działaniach pośrednich w ramach tego programu, a także określa ramy regulujące unijne wsparcie na rzecz działalności w zakresie badań naukowych i innowacji. Program ustanawia się na okres od 1 stycznia 2021 do 31 grudnia 2027 r.
2. Określa ono cele programu, budżet na lata 2021–2027, formy finansowania unijnego oraz zasady dotyczące przyznawania takiego finansowania.
3. Program jest realizowany poprzez:
 - a) program szczegółowy ustanowiony decyzją .../.../UE²⁹;
 - aa) wkład finansowy na rzecz EIT ustanowionego rozporządzeniem (WE) nr 294/2008;
 - b) program szczegółowy w zakresie badań w dziedzinie obronności ustanowiony rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady .../.../UE w sprawie ustanowienia Europejskiego Funduszu Obronnego.

4. Terminy „Horyzont Europa”, „program” i „program szczegółowy” stosowane w niniejszym rozporządzeniu odnoszą się do kwestii dotyczących jedynie programu szczegółowego określonego w ust. 3 lit. a), chyba że wyraźnie zaznaczono inaczej.

EIT wdraża program zgodnie ze swoimi celami strategicznymi na lata 2021–2027, określonymi w strategicznym planie innowacji EIT, z uwzględnieniem planowania strategicznego.

Artykuł 2

Definicje

Na potrzeby niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „infrastruktury badawcze” oznaczają zaplecze zapewniające zasoby i usługi na potrzeby społeczności badawczych, umożliwiające im prowadzenie badań naukowych i wspieranie innowacji w ich dziedzinach. Niniejsza definicja obejmuje powiązane zasoby ludzkie oraz główne wyposażenie lub zestawy przyrządów; zaplecze związane z wiedzą, takie jak zbiory, archiwa lub infrastruktura danych naukowych; systemy obliczeniowe, sieci łączności i wszelkie inne rodzaje infrastruktury, o unikatowym charakterze i otwarte dla użytkowników zewnętrznych, niezbędne do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań naukowych i innowacji. W stosownych przypadkach mogą być one wykorzystywane do celów innych niż badawcze, na przykład do celów edukacyjnych lub świadczenia usług publicznych, i mogą być „zlokalizowane w jednym miejscu”, „wirtualne” lub „rozproszone”;
- 2) „strategia inteligentnej specjalizacji” ma takie samo znaczenie jak strategia inteligentnej specjalizacji zdefiniowana w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013³⁰ i spełniająca warunki podstawowe określone w rozporządzeniu (UE) XX [rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów];

³⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

- 3) „partnerstwo europejskie” oznacza inicjatywę, przygotowaną przy wczesnym zaangażowaniu państw członkowskich lub państw stowarzyszonych, w ramach której Unia, wraz z partnerami prywatnymi lub publicznymi (takimi jak podmioty z sektora przemysłu, szkoły wyższe, organizacje badawcze, podmioty realizujące misję publiczną na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w tym fundacje i organizacje pozarządowe), zobowiązują się do wspólnego wspierania opracowywania i realizacji programu działań w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym związanych z absorpcją rynkową, regulacyjną lub polityczną;
- 4) „otwarty dostęp” oznacza praktykę zapewniania użytkownikom końcowym nieodpłatnego dostępu internetowego do produktów badań naukowych, będących wynikiem działań finansowanych ze środków programu, zgodnie z art. 10 i art. 35 ust. 3 niniejszego rozporządzenia;
- 4a) „otwarta nauka” oznacza podejście do procesu naukowego oparte na otwartej współpracy, narzędziach i rozpowszechnianiu wiedzy, w tym na elementach określonych w art. 10;
- 5) „misja” oznacza portfel działań prowadzonych w dziedzinie badań naukowych i innowacji, opartych na doskonałości, ukierunkowanych na skutki i obejmujących wiele dyscyplin i sektorów, które mają:
- osiągnąć w ustalonych ramach czasowych mierzalny cel, który nie mógłby zostać osiągnięty w drodze działań indywidualnych,
 - oddziaływać na społeczeństwo i kształtowanie polityki poprzez naukę i technologię, oraz
 - być istotne dla znacznej części ludności w Europie oraz dla szerokiego kręgu obywateli europejskich;
- 6) „przedkomercyjne zamówienia publiczne” oznaczają zamawianie usług w zakresie badań naukowych i rozwoju obejmujące podział ryzyka i korzyści na warunkach rynkowych oraz rozwój konkurencyjny w etapach, przy czym zamówione usługi w zakresie badań naukowych i rozwoju są wyraźnie oddzielone od rozpowszechniania produktów końcowych na skalę komercyjną;
- 7) „zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania” oznaczają zamówienia, w których instytucje zamawiające odgrywają rolę pierwszego nabywcy innowacyjnych towarów lub usług, które nie są jeszcze dostępne komercyjnie na dużą skalę, przy czym procedura zamówienia może obejmować badanie zgodności;

- 8) „prawa dostępu” oznaczają prawa do korzystania z rezultatów lub istniejącej wiedzy na warunkach określonych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem;
- 9) „istniejąca wiedza” oznacza wszelkie dane, wiedzę fachową lub informacje, bez względu na ich formę lub charakter, materialne lub niematerialne – w tym wszelkie prawa, takie jak prawa własności intelektualnej – które: (i) są w posiadaniu beneficjentów przed ich przystąpieniem do działania; oraz (ii) zostały określone przez beneficjentów w pisemnej umowie na potrzeby realizacji działania lub wykorzystania jego rezultatów;
- 10) „upowszechnianie” oznacza publiczne ujawnienie rezultatów przy użyciu stosownych środków (inne niż w następstwie ochrony lub wykorzystywania rezultatów), w tym poprzez publikacje naukowe w dowolnym medium;
- 11) „wykorzystywanie” oznacza stosowanie rezultatów w dalszej działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, innej niż działalność objęta danym działaniem, w tym między innymi wykorzystywanie komercyjne w celu opracowania, stworzenia, wytworzenia i wprowadzenia do obrotu produktu lub procesu, stworzenia i świadczenia usługi lub też w działalności normalizacyjnej;
- 12) „sprawiedliwe i rozsądne warunki” oznaczają odpowiednie warunki, w tym ewentualne warunki finansowe lub warunki udzielania nieodpłatnego dostępu, uwzględniające konkretne okoliczności wniosku o dostęp, na przykład rzeczywistą lub potencjalną wartość rezultatów lub istniejącej wiedzy, których dotyczy wnioski o dostęp, lub zakres, czas trwania lub inne cechy przewidzianego wykorzystywania;
- 13) „organ finansujący” oznacza organ lub organizację, inne niż Komisja, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego, którym Komisja powierzyła zadania związane z wykonaniem budżetu w ramach programu;
- 14) „międzynarodowa europejska organizacja badawcza” oznacza organizację międzynarodową, której większość członków stanowią państwa członkowskie lub państwa stowarzyszone i której głównym celem jest wspieranie współpracy naukowej i technologicznej w Europie;

- 15) „podmiot prawny” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną utworzoną i uznaną za taką na mocy prawa krajowego, unijnego lub międzynarodowego, która ma osobowość prawną i która – działając w swoim własnym imieniu – może wykonywać prawa i podlegać obowiązkom, lub podmiot niemający osobowości prawnej zgodnie z art. 197 ust. 2 lit. c) rozporządzenia finansowego;
- 15a) „państwa objęte inicjatywą rozszerzania uczestnictwa”/„państwa osiągające słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji” oznaczają państwa, w których należy ustanowić podmioty prawne, aby mogły kwalifikować się jako koordynatorzy w ramach komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości” należącego do części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej” programu „Horyzont Europa”. Spośród państw członkowskich UE są to: Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Republika Czeska, Estonia, Grecja, Węgry, Łotwa, Litwa, Malta, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja i Słowenia na cały okres trwania programu. W przypadku państw stowarzyszonych wykaz kwalifikujących się krajów zostanie określony na podstawie wskaźnika i opublikowany w programie prac. Na podstawie art. 349 TFUE podmioty prawne z regionów najbardziej oddalonych będą w pełni kwalifikować się jako koordynatorzy w ramach tego komponentu;
- 16) „podmiot prawny o charakterze niezarobkowym” oznacza podmiot prawny, którego celem z racji formy prawnej nie jest osiągnięcie zysku lub który ma prawne lub statutowe zobowiązanie do niedystrybuowania zysków między udziałowców lub indywidualnych członków;
- 16a) „MŚP” oznacza mikroprzedsiębiorstwo, małe i średnie przedsiębiorstwo określone w zaleceniu Komisji 2003/361/WE³¹;
- 17) „mała spółka o średniej kapitalizacji” oznacza podmiot, który nie jest mikroprzedsiębiorstwem, małym ani średnim przedsiębiorstwem („MŚP”) zdefiniowanym w zaleceniu Komisji 2003/361/WE²⁷ i który zatrudnia nie więcej niż 499 pracowników, przy czym liczba zatrudnionych jest obliczana zgodnie z art. 3, 4, 5 i 6 tytułu I załącznika do tego zalecenia;
- 18) „rezultaty” oznaczają wszelkie materialne lub niematerialne efekty realizacji działania, takie jak dane, wiedza fachowa lub informacje, bez względu na ich formę lub charakter i niezależnie od tego, czy mogą być objęte ochroną, a także wszelkie związane z nimi prawa, w tym prawa własności intelektualnej;

- 18a) „produkty badań naukowych” oznaczają rezultaty działań, do których można udzielić dostępu w formie publikacji naukowych, danych lub innych wytworzonych wyników i procesów, takich jak oprogramowanie, algorytmy, protokoły i elektroniczne zeszyty laboratoryjne;
- 19) „pieczęć doskonałości” oznacza certyfikowany znak jakości wskazujący, że wniosek przedłożony w odpowiedzi na zaproszenie do składania wniosków przekracza wszelkie progi oceny określone w programie prac, lecz ze względu na brak środków w budżecie przeznaczonym na to zaproszenie w odnośnym programie prac nie mógł być finansowany, ale może otrzymać wsparcie z innych unijnych lub krajowych źródeł finansowania;
- 19a) „strategiczny plan w zakresie badań naukowych i innowacji” oznacza akt wykonawczy określający strategię realizacji treści programu prac obejmującą maksymalny okres czterech lat, w następstwie szeroko zakrojonego, obowiązkowego procesu konsultacji z udziałem wielu zainteresowanych stron. Określa się w nim priorytety, odpowiednie rodzaje działań i sposoby ich wdrażania;
- 20) „program prac” oznacza dokument przyjęty przez Komisję w celu realizacji programu szczegółowego³² zgodnie z jego art. 12 lub dokument równoważny w treści i strukturze przyjęty przez organ finansujący;
- 21) „zaliczka zwrotna” oznacza część finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub EIC, która odpowiada pożyczce na podstawie tytułu X rozporządzenia finansowego, ale która jest bezpośrednio przyznawana przez Unię na zasadzie nienastawienia na zysk i przeznaczona na pokrycie kosztów działalności odpowiadającej działaniu w zakresie innowacji oraz którą beneficjent ma zwrócić Unii na warunkach określonych w umowie;
- 22) „umowa” oznacza porozumienie zawarte między Komisją lub organem finansującym a podmiotem prawnym realizującym działanie w zakresie innowacji i wprowadzenia na rynek i otrzymującym wsparcie w postaci finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub EIC;

- 23) „informacja niejawna” oznacza informację niejawną UE zdefiniowaną w art. 3 decyzji Komisji (UE, Euratom) 2015/444, jak również informację niejawną państw członkowskich, informację niejawną państw trzecich, z którymi Unia zawarła umowę o bezpieczeństwie, oraz informację niejawną organizacji międzynarodowej, z którą Unia zawarła umowę o bezpieczeństwie;
- 24) „działanie łączone” oznacza działania wspierane z budżetu UE, w tym działanie w ramach instrumentów łączonych na podstawie art. 2 pkt 6 rozporządzenia finansowego, łączące bezzwrotne formy wsparcia lub instrumenty finansowe z budżetu UE oraz zwrotne formy wsparcia z instytucji finansowania rozwoju lub innych publicznych instytucji finansowych, a także z komercyjnych instytucji finansowych i od inwestorów;
- 25) „finansowanie mieszane z programu »Horyzont Europa«” oznacza wsparcie finansowe na rzecz programu wsparcia działań w zakresie innowacji i wprowadzenia na rynek, składające się z określonego połączenia dotacji lub zaliczki zwrotnej z inwestycją kapitałową lub jakąkolwiek inną podlegającą zwrotowi formą wsparcia;
- 25aa) „działanie w zakresie badań naukowych i innowacji” oznacza działanie polegające głównie na działalności w celu stworzenia nowej wiedzy lub zbadania wykonalności nowych lub udoskonalonych technologii, produktów, procesów, usług lub rozwiązań. Może ono obejmować badania podstawowe i stosowane, rozwój i integrację technologii, testowanie, demonstrację i walidację na małą skalę prototypu w środowisku laboratoryjnym lub symulowanym;
- 25b) „działanie w zakresie innowacji” oznacza działanie polegające głównie na działalności bezpośrednio ukierunkowanej na opracowanie planów i ustaleń lub projektów dotyczących nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług, mogącej obejmować opracowanie prototypu, testowanie, demonstrację, pilotaż, walidację produktów na dużą skalę i powielanie rynkowe;
- 25c) „badania pionierskie ERBN (w tym weryfikacja poprawności projektu ERBN)” oznaczają działania badawcze pod kierownictwem głównego badacza, prowadzone u jednego beneficjenta lub u większej ich liczby, tylko w ramach ERBN;

- 25d) „działanie w zakresie szkoleń i mobilności” oznacza działanie ukierunkowane na poprawę umiejętności, wiedzy i perspektyw rozwoju kariery naukowców w oparciu o mobilność między krajami oraz, w stosownych przypadkach, między sektorami lub dyscyplinami;
- 25e) „działanie do celów współfinansowania programu” oznacza działanie w celu zapewnienia wieloletniego współfinansowania programu działań ustanowionego lub realizowanego przez podmioty zarządzające lub finansujące programy w zakresie badań naukowych i innowacji, inne niż unijne organy finansujące. Taki program działań może wspierać tworzenie sieci i koordynację, badania naukowe, innowacje, działania pilotażowe, działania w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek, działania w zakresie szkoleń i mobilności, działalność w zakresie podnoszenia świadomości i komunikacji, upowszechnianie i wykorzystywanie, wszelkie odpowiednie wsparcie finansowe w formach, takich jak dotacje, nagrody, zamówienia publiczne, jak również finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” lub połączenie takich działań. Działanie do celów współfinansowania programu może być realizowane bezpośrednio przez wspomniane podmioty lub przez osoby trzecie w ich imieniu;
- 25f) „działanie dotyczące przedkomercyjnych zamówień publicznych” oznacza działanie, którego głównym celem jest realizacja przedkomercyjnego zamówienia publicznego, realizowane przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi;
- 25g) „działanie dotyczące zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania” oznacza działanie, którego głównym celem jest realizacja wspólnego lub skoordynowanego zamówienia publicznego na innowacyjne rozwiązania, realizowane przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi;
- 25h) „działanie koordynacyjne i wspierające” oznacza działanie przyczyniające się do realizacji celów programu, z wyłączeniem działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, chyba że prowadzonej w ramach komponentu „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości” części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej”), a także koordynację oddolną bez współfinansowania działań badawczych przez UE, umożliwiającą współpracę między podmiotami prawnymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych w celu wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej;
- 25i) „nagroda motywacyjna” oznacza nagrodę w celu pobudzenia inwestycji w danym kierunku poprzez określenie celu przed wykonaniem prac;

- 25j) „nagroda uznania” to nagroda będąca wyrazem uznania osiągnięć i zrealizowanych wybitnych prac;
- 25k) „działanie w zakresie innowacji i wprowadzania na rynek” oznacza działanie obejmujące działanie w zakresie innowacji i inną działalność niezbędną do wprowadzania innowacji na rynek, w tym wspieranie zwiększania skali działalności przedsiębiorstw, zapewnianie finansowania mieszanego w ramach programu „Horyzont Europa” (połączenie finansowania w formie dotacji i finansowania prywatnego);
- 25l) „działania pośrednie” oznaczają działalność w zakresie badań naukowych i innowacji, której Unia zapewnia wsparcie finansowe i która jest podejmowana przez uczestników;
- 25m) „działania bezpośrednie” oznaczają działalność w zakresie badań naukowych i innowacji podejmowaną przez Komisję za pośrednictwem Wspólnego Centrum Badawczego (JRC);
- 27) „zamówienie” oznacza zamówienie zdefiniowane w art. 2 pkt 49 rozporządzenia finansowego;
- 28) „podmiot stowarzyszony” oznacza podmiot prawny zdefiniowany w art. 187 ust. 1 rozporządzenia finansowego;
- 30) „ekosystem innowacji” oznacza ekosystem, który skupia na szczeblu UE strony lub podmioty, których zadaniem jest umożliwienie rozwoju technologicznego i innowacji. Obejmuje on związki między zasobami materialnymi (takimi jak środki finansowe, sprzęt i obiekty), podmiotami instytucjonalnymi (takimi jak instytucje szkolnictwa wyższego i usługi wspierające, organizacje badawczo-technologiczne, spółki, przedsiębiorstwa *venture capital* i pośrednicy finansowi) a kształtującymi politykę i finansującymi podmiotami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi.

Artykuł 3

Cele programu

1. Ogólnym celem programu jest osiągnięcie naukowego, technologicznego, gospodarczego i społecznego oddziaływania w wyniku inwestycji Unii w badania naukowe i innowacje, aby wzmocnić bazę naukową i technologiczną Unii i przyczynić się do zwiększenia jej konkurencyjności we wszystkich państwach członkowskich, w tym w jej przemyśle, zrealizować strategiczne priorytety Unii i przyczynić się do realizacji strategii politycznych i celów Unii, wnieść wkład w pokonywanie globalnych wyzwań, w tym osiągnięcie celów zrównoważonego rozwoju przy poszanowaniu zasad Agendy 2030 i porozumienia paryskiego, a także wzmocnić europejską przestrzeń badawczą. Celem programu jest zatem maksymalne zwiększenie unijnej wartości dodanej przez skoncentrowanie się na celach i działaniach, których skuteczna realizacja przez państwa członkowskie nie jest możliwa samodzielnie, lecz we współpracy.
2. Program ma następujące cele szczegółowe:
 - a) rozwijanie, promowanie i zwiększanie doskonałości naukowej, wspieranie tworzenia i rozpowszechniania wysokiej jakości nowej podstawowej i stosowanej wiedzy, umiejętności, technologii oraz rozwiązań, szkolenia i mobilności naukowców, przyciąganie utalentowanych ludzi na wszystkich szczeblach oraz przyczynianie się do pełnego zaangażowania unijnej puli talentów w działania wspierane w ramach niniejszego programu;
 - b) generowanie wiedzy, wzmocnienie oddziaływania badań naukowych i innowacji na kształtowanie, wspieranie i realizację polityki Unii oraz wspieranie dostępu do innowacyjnych rozwiązań i ich absorpcji przez przemysł europejski, a zwłaszcza MŚP, i społeczeństwo w celu sprostania globalnym wyzwaniom, jakimi są między innymi zmiana klimatu i realizacja celów zrównoważonego rozwoju;
 - c) propagowanie wszelkich form innowacji, ułatwianie rozwoju technologicznego, demonstracji i transferu wiedzy i technologii oraz wzmocnienie wdrażania i wykorzystywania innowacyjnych rozwiązań;

- d) zoptymalizowanie rezultatów programu pod kątem wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej i zwiększenia jej oddziaływania i atrakcyjności, wspieranie opartego na doskonałości uczestnictwa w programie „Horyzont Europa” ze strony wszystkich państw członkowskich, w tym państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji, oraz ułatwianie powiązań opartych na współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji w Europie.

Artykuł 4

Struktura programu

1. Program składa się z następujących części, przyczyniających się do osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 3:
 - 1) filar I „Doskonała nauka” obejmujący następujące komponenty:
 - a) Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERBN);
 - b) działania „Maria Skłodowska-Curie” (MSCA);
 - c) infrastruktury badawcze;
 - 2) filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” obejmujący następujące komponenty, przy uwzględnieniu, że nauki społeczne i humanistyczne odgrywają ważną rolę we wszystkich klastrach:
 - a) klaster „Zdrowie”;
 - b) klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”;
 - ba) klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”;
 - c) klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
 - d) klaster „Klimat, energetyka i mobilność”;

- f) klaster „Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko”;
 - g) niejądrowe działania bezpośrednio Wspólnego Centrum Badawczego (JRC);
- 3) filar III „Innowacyjna Europa” obejmujący następujące komponenty:
- a) Europejska Rada ds. Innowacji (EIC);
 - b) europejskie ekosystemy innowacji;
 - c) Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) ustanowiony rozporządzeniem (WE) nr 294/2008;
- 4) część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej” obejmująca następujące komponenty:
- a) rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości;
 - b) zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji.

2. Ogólne kierunki działalności określono w załączniku I.

Artykuł 5

Działania dotyczące badań naukowych i rozwoju w dziedzinie obronności

1. Działania prowadzone w ramach programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. b), określone w rozporządzeniu ustanawiającym Europejski Fundusz Obronny, są ukierunkowane wyłącznie na działania dotyczące badań naukowych i rozwoju w dziedzinie obronności i obejmują następujące cele i ogólne kierunki działalności:
 - działania służące wspieraniu konkurencyjności, wydajności i zdolności innowacyjnych technologicznej i przemysłowej bazy europejskiego sektora obronności.
2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. b), z wyjątkiem niniejszego artykułu, art. 1 oraz art. 9 ust. 1.

Artykuł 6³³

Planowanie strategiczne oraz realizacja i formy finansowania unijnego

1. Program jest realizowany według metody zarządzania bezpośredniego zgodnie z rozporządzeniem finansowym lub według metody zarządzania pośredniego z organami finansującymi, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) rozporządzenia finansowego.
2. Program może zapewniać finansowanie działań pośrednich udzielane w dowolnej formie przewidzianej w rozporządzeniu finansowym, w szczególności w postaci dotacji, które stanowią główną formę wsparcia w ramach programu. Może również zapewniać finansowanie w formie nagród, zamówień i instrumentów finansowych w ramach działań łączonych i wsparcia kapitałowego instrumentu „Akcelerator” EIC.
3. Zasady uczestnictwa i upowszechniania określone w niniejszym rozporządzeniu mają zastosowanie do działań pośrednich.
4. Główne rodzaje działań, jakie należy stosować w programie, wymieniono i zdefiniowano w art. 2. Formy finansowania, o których mowa w ust. 2, stosuje się w sposób elastyczny w ramach wszystkich celów programu, przy czym ich zastosowanie ustala się na podstawie potrzeb i charakteru danego celu.
5. W ramach programu wspiera się również działania bezpośrednie podejmowane przez JRC. W przypadku gdy działania te stanowią wkład w realizację inicjatyw ustanowionych na podstawie art. 185 lub 187 TFUE, wkładu tego nie traktuje się jako części wkładu finansowego przyznanego tym inicjatywom.
6. Wdrażanie programu szczegółowego oraz WWiI tworzone przez EIT wspierane są przez przejrzyste i strategiczne planowanie działań w zakresie badań naukowych i innowacji, jak określono w programie szczegółowym, w szczególności w odniesieniu do filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, i obejmują również istotne działania w innych filarach oraz w części „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej”.

³³ Oświadczenie Komisji ma zostać opublikowane w Dz.U. seria C po przyjęciu ostatecznej wersji rozporządzenia.

Komisja zapewnia zaangażowanie na wczesnym etapie państw członkowskich oraz intensywne kontakty z Parlamentem Europejskim, uzupełniane przez konsultacje z zainteresowanymi stronami oraz z ogółem społeczeństwa.

Planowanie strategiczne zapewnia spójność z innymi istotnymi programami unijnymi oraz z priorytetami i zobowiązaniami UE, a także zwiększa komplementarność i synergie z krajowymi i regionalnymi priorytetami i programami finansowania, wzmacniając tym samym EPB. Obszary, w których możliwe są ewentualne misje, oraz obszary, na których możliwe są zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie, określa się w załączniku Va.

- 6a. W stosownych przypadkach, aby umożliwić szybszy dostęp do funduszy dla małych konsorcjów opartych na współpracy, można zaproponować procedurę szybkiej ścieżki do badań naukowych i innowacji (FTRI) w ramach niektórych zaproszeń do składania wniosków dotyczących wyboru działań w zakresie badań naukowych lub innowacji w ramach części „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” oraz „Instrument »Pionier« Europejskiej Rady ds. Innowacji” programu ramowego.

Zaproszenie do składania wniosków w ramach procedury FTRI ma następujące łączne cechy:

- oddolne zaproszenia do składania wniosków;
- krótszy czas oczekiwania na przyznanie dotacji, nieprzekraczający 6 miesięcy;
- wsparcie udzielane jedynie małym konsorcjom opartym na współpracy, w których skład wchodzi maksymalnie 6 różnych i niezależnych kwalifikujących się podmiotów prawnych;
- maksymalna pomoc finansowa dla konsorcjum nieprzekraczająca 2,5 mln EUR.

W programie prac określa się zaproszenia do składania wniosków wykorzystujące procedurę FTRI.

7. Działania w ramach programu „Horyzont Europa” realizuje się przede wszystkim w drodze otwartych, konkurencyjnych zaproszeń do składania wniosków, w tym w ramach misji i partnerstw europejskich.

Artykuł 6a

Zasady programu

1. Działalność w zakresie badań naukowych i innowacji prowadzoną w ramach programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. a), oraz w ramach EIT ukierunkowuje się wyłącznie na zastosowania cywilne. Nie zezwala się na przesunięcia budżetowe między kwotą przeznaczoną na program szczegółowy, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. a), i EIT a kwotą przeznaczoną na program szczegółowy, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. b), oraz unika się zbędnego powielania między tymi dwoma programami.
2. Program „Horyzont Europa” zapewnia podejście multidyscyplinarne i przewiduje, w stosownych przypadkach, włączenie nauk społecznych i humanistycznych do wszystkich klastrów i działań opracowywanych w ramach programu, w tym specjalne zaproszenia do składania wniosków dotyczących tematów związanych z naukami społecznymi i humanistycznymi.
3. Części programu oparte na współpracy zapewniają równowagę między niższymi i wyższymi poziomami gotowości technologicznej, obejmując tym samym cały łańcuch wartości.
- 3a. Program zapewnia skuteczne promowanie i uwzględnianie współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi oraz inicjatyw opartych na wzajemnych korzyściach, interesach UE, zobowiązaniach międzynarodowych i, w stosownych przypadkach, zasadzie wzajemności.
4. Program pomaga państwom objętym inicjatywą rozszerzania uczestnictwa w zwiększeniu udziału w programie „Horyzont Europa” oraz propaguje szeroki zasięg geograficzny projektów opartych na współpracy, w tym przez upowszechnianie doskonałości naukowej, tworzenie nowych powiązań opartych na współpracy, pobudzanie przepływu specjalistów, a także przez wdrażanie art. 20 ust. 3 i art. 45 ust. 4. Wysiłki te znajdują odzwierciedlenie w proporcjonalnych środkach podejmowanych przez państwa członkowskie, w tym w zakresie ustalania atrakcyjnego wynagrodzenia dla naukowców, przy wsparciu funduszy unijnych, krajowych i regionalnych. Szczególną uwagę zwraca się na równowagę geograficzną, z uwzględnieniem sytuacji w danym obszarze badań naukowych i innowacji, panelach oceniających oraz w gremiach, takich jak zarządy i grupy eksperckie, bez podważania kryteriów doskonałości.

5. Program zapewnia skuteczne propagowanie równych szans dla wszystkich oraz uwzględnianie aspektu płci i wymiaru płci w treściach z zakresu badań naukowych i innowacji, a także dąży do eliminowania przyczyn braku równowagi płci. Szczególną uwagę zwraca się na zapewnienie w miarę możliwości równowagi płci w panelach oceniających oraz w innych odpowiednich organach doradczych, takich jak zarządy i grupy eksperckie.
- 5a. Program „Horyzont Europa” jest realizowany w synergii z innymi unijnymi programami finansowania, przy czym dąży się do maksymalnego uproszczenia administracyjnego. Niewyczerpujący wykaz efektów synergii z innymi unijnymi programami finansowania zawarto w załączniku IV.
- 5b. Program przyczynia się do zwiększenia publicznych i prywatnych inwestycji w badania naukowe i innowacje w państwach członkowskich, a tym samym do osiągnięcia ogólnego poziomu inwestycji w badania naukowe i rozwój wynoszącego co najmniej 3 % produktu krajowego brutto (PKB) Unii.
6. Realizując program, Komisja dąży do stałego upraszczania administracyjnego i ograniczania obciążeń dla wnioskodawców i beneficjentów.
7. W ramach ogólnego celu Unii, jakim jest uwzględnianie działań w dziedzinie klimatu w unijnej polityce sektorowej i funduszach UE, działania objęte programem wniosą w stosownych przypadkach wkład na cele w dziedzinie klimatu w wysokości co najmniej 35 % wydatków. Uwzględnianie kwestii klimatu włącza się odpowiednio do treści z zakresu badań naukowych i innowacji.
8. Program wspiera współtworzenie i współprojektowanie przez angażowanie obywateli i społeczeństwa obywatelskiego.
9. Program zapewnia przejrzystość i rozliczalność finansowania publicznego w projektach dotyczących badań naukowych i innowacji, chroniąc tym samym interesy publiczne.
10. Komisja lub właściwy organ finansujący zapewniają, aby w momencie opublikowania zaproszenia do składania wniosków wszystkim potencjalnym uczestnikom udostępniono wystarczające wytyczne i informacje, w szczególności mający zastosowanie wzór umowy o udzielenie dotacji.

Artykuł 7

Misje

1. Misje programuje się w ramach filaru „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”, ale w ich realizacji można również korzystać z działań prowadzonych w ramach innych części programu, a także z działań uzupełniających prowadzonych w ramach innych unijnych programów finansowania. Misje umożliwiają konkurencyjne rozwiązania, których skutkiem jest ogółouropejska wartość dodana i oddziaływanie.
2. Misje określa się i realizuje zgodnie z rozporządzeniem i programem szczegółowym, zapewniając aktywne zaangażowanie państw członkowskich na wczesnym etapie oraz intensywne kontakty z Parlamentem Europejskim. Misje, ich cele, budżet, założenia, zakres, wskaźniki i cele pośrednie określa się, stosownie do przypadku, w strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji lub w programach prac. Oceny wniosków w ramach misji dokonuje się zgodnie z art. 26.
- 2a. W pierwszych trzech latach realizacji programu maksymalnie 10 % rocznego budżetu filaru II programuje się w ramach specjalnych zaproszeń do realizacji misji. W pozostałych latach objętych programem i wyłącznie po pozytywnej ocenie wyboru misji oraz procesu zarządzania nią ta wartość procentowa może zostać zwiększona. Komisja podaje do wiadomości łączną część budżetu każdego programu prac przeznaczoną na misje.
3. Misje muszą:
 - a) przyjmując za podstawę podczas projektowania i realizacji cele zrównoważonego rozwoju, zawierać wyraźne treści z zakresu badań naukowych i innowacji, stanowić wartość dodaną UE oraz przyczyniać się do realizacji priorytetów i zobowiązań Unii i celów programu „Horyzont Europa” określonych w art. 3;
 - aa) obejmować obszary o wspólnym znaczeniu dla Europy, sprzyjać włączeniu społecznemu, zachęcać do szerokiego zaangażowania i aktywnego uczestnictwa różnych rodzajów zainteresowanych stron z sektora publicznego i prywatnego, w tym obywateli i użytkowników końcowych, oraz dostarczać rezultaty badań naukowych i innowacji, które mogłyby przynieść korzyści wszystkim państwom członkowskim;

- b) być śmiało i inspirujące, a co za tym idzie, mieć szerokie znaczenie i oddziaływanie naukowe, technologiczne, społeczne, gospodarcze, środowiskowe lub polityczne;
 - c) wskazywać jasny kierunek i cele, być ukierunkowane, mierzalne, określone w czasie i mieć jasne ramy budżetowe;
 - d) być kwalifikowane w przejrzysty sposób i być ukierunkowane na ambitne, oparte na doskonałości i nastawione na oddziaływanie, ale realistyczne cele i działania w zakresie badań naukowych, rozwoju i innowacji;
 - da) mieć niezbędny zakres, skalę i uruchomione zasoby oraz przyciągać dodatkowe fundusze publiczne i prywatne wymagane do osiągnięcia wyników misji;
 - e) stymulować działalność przekrojową (łącznie z naukami społecznymi i humanistycznymi) obejmującą działania z szerokiego zakresu poziomów gotowości technologicznej, w tym niższych poziomów gotowości technologicznej;
 - f) być otwarte na różnorodne oddolne podejścia i rozwiązania przy uwzględnieniu ludzkich i społecznych potrzeb i korzyści oraz uznaniu znaczenia różnych wkładów w pomyślną realizację tych misji;
 - fa) wykorzystywać w przejrzysty sposób synergię z innymi programami unijnymi, a także z krajowymi i, w stosownych przypadkach, regionalnymi ekosystemami innowacji.
4. Komisja monitoruje i ocenia każdą misję zgodnie z art. 45 i 47 oraz załącznikiem V do niniejszego rozporządzenia, w tym postępy w realizacji krótko-, średnio- i długoterminowych celów, obejmujące realizację, monitorowanie i stopniowe finalizowanie misji. Ocena pierwszych misji ustanowionych w ramach programu „Horyzont Europa” odbędzie się nie później niż w 2023 r. i przed podjęciem jakiejkolwiek decyzji o utworzeniu nowych misji i kontynuacji, zakończeniu lub przekierowaniu bieżących misji. Wyniki oceny misji są podawane do wiadomości publicznej oraz obejmują między innymi analizę procesu ich kwalifikacji oraz zarządzanie nimi, budżet, obszar ich zainteresowania i dotychczasowe postępy.

Artykuł 7a

Europejska Rada ds. Innowacji

1. Komisja ustanawia Europejską Radę ds. Innowacji (EIC) jako centralnie zarządzany punkt kompleksowej obsługi w celu realizacji działań w ramach filaru III „Innowacyjna Europa”, związanych z EIC. EIC koncentruje się głównie na przełomowych i radykalnych innowacjach, ukierunkowanych w szczególności na innowacje tworzące rynek, a jednocześnie wspiera także wszystkie rodzaje innowacji, w tym innowacje stopniowe. EIC działa zgodnie z następującymi zasadami: wyraźnej wartości dodanej UE, autonomii, zdolności do podejmowania ryzyka, wydajności, skuteczności, przejrzystości i rozliczalności.
2. EIC jest otwarta dla wszystkich rodzajów innowatorów, poczynając od osób fizycznych po szkoły wyższe, organizacje badawcze i przedsiębiorstwa (MŚP, w tym typu start-up, oraz, w wyjątkowych przypadkach, małe spółki o średniej kapitalizacji), a także od indywidualnych beneficjentów po multidyscyplinarne konsorcja. Co najmniej 70 % budżetu EIC przeznacza się na MŚP, w tym typu start-up.
3. Zarząd EIC oraz elementy zarządzania EIC określono w decyzji (UE) ... [program szczegółowy] i w załącznikach do niej.

Artykuł 8

Partnerstwa europejskie

1. Części programu „Horyzont Europa” mogą być realizowane poprzez partnerstwa europejskie. Udział Unii w partnerstwach europejskich może przyjmować dowolną z następujących form:
 - a) uczestnictwo w partnerstwach utworzonych na podstawie protokołów ustaleń lub ustaleń umownych między Komisją a partnerami, o których mowa w art. 2 ust. 3, określających cele partnerstwa, jednostronne zobowiązania wszystkich zaangażowanych stron dotyczące finansowych lub rzeczowych wkładów od partnerów, kluczowe wskaźniki realizacji celów i oddziaływania, produkty, jakie mają zostać wygenerowane, oraz tryb sprawozdawczości. Obejmują one określenie uzupełniających działań w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanych przez partnerów w ramach programu (współprogramowane partnerstwa europejskie);

- b) uczestnictwo w programie dotyczącym działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, określającym cele, kluczowe wskaźniki realizacji celów i oddziaływania oraz produkty, jakie mają zostać wygenerowane, a także wnoszenie finansowego wkładu do takiego programu, w oparciu o zobowiązanie partnerów do wniesienia wkładów finansowych lub rzeczowych oraz integrację ich odnośnych działań przy wykorzystaniu działania do celów współfinansowania programu (współfinansowane partnerstwa europejskie);

Wkłady finansowe w ramach programów współfinansowanych przez EFRR, EFS+, EFMR i EFRROW mogą być uznawane za wkład uczestniczących państw członkowskich do celów programu „Horyzont Europa”, o ile zapewniona jest zgodność z art. 106 i innymi mającymi zastosowanie przepisami [nowego rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów] oraz rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy.

- c) uczestnictwo w programach w zakresie badań naukowych i innowacji podjętych przez kilka państw członkowskich zgodnie z art. 185 TFUE lub przez podmioty ustanowione na podstawie art. 187 TFUE, takie jak wspólne przedsięwzięcia, lub przez wspólnoty wiedzy i innowacji w ramach EIT zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym EIT (zinstytucjonalizowane partnerstwa europejskie) oraz wnoszenie wkładu finansowego do takich programów. Takie partnerstwa stosuje się jedynie w przypadku, gdy inne części programu „Horyzont Europa”, w tym inne formy partnerstw europejskich, nie doprowadziłyby do osiągnięcia celów lub nie umożliwiłyby uzyskania niezbędnego oczekiwanego oddziaływania, oraz jeżeli jest to uzasadnione ze względu na perspektywę długoterminową i wysoki stopień integracji. Partnerstwa utworzone zgodnie z art. 185 TFUE lub na podstawie art. 187 TFUE stosują centralne zarządzanie wszystkimi wkładami finansowymi, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków. W przypadku centralnego zarządzania finansami wkłady na poziomie projektu jednego państwa uczestniczącego będą wnoszone na podstawie wniosków o finansowanie składanych przez podmioty mające siedzibę w tym państwie uczestniczącym, o ile wszystkie zainteresowane państwa uczestniczące nie uzgodnią inaczej.

Zasady dotyczące takich partnerstw określają między innymi cele, kluczowe wskaźniki realizacji celów i oddziaływania oraz produkty, jakie mają zostać wygenerowane, a także odnośne zobowiązania dotyczące finansowych lub rzeczowych wkładów od partnerów.

Wkłady finansowe w ramach programów współfinansowanych przez EFRR, EFS+, EFMR i EFRROW mogą być uznawane za wkład uczestniczących państw członkowskich do celów programu „Horyzont Europa”, o ile zapewniona jest zgodność z art. 106 i innymi mającymi zastosowanie przepisami [nowego rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów] oraz rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy.

2. Partnerstwa europejskie:

- a) ustanawia się w celu podjęcia europejskich lub światowych wyzwań wyłącznie w przypadkach, gdy umożliwią one skuteczniejsze osiągnięcie celów programu „Horyzont Europa” niż sama Unia i w porównaniu z innymi formami wsparcia ze środków programu ramowego. Na części te przeznaczają się odpowiednią część budżetu programu „Horyzont Europa”. Większość budżetu w filarze II przydziela się na działania poza partnerstwami europejskimi;
- b) realizuje się, stosując zasady, takie jak: unijna wartość dodana, przejrzystość, otwartość, oddziaływanie w Europie i na rzecz Europy, silny efekt mnożnikowy o odpowiedniej skali, długoterminowe zaangażowanie wszystkich uczestniczących stron, elastyczność w realizacji, spójność, koordynacja i komplementarność z unijnymi, lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i, w stosownych przypadkach, międzynarodowymi inicjatywami lub innymi partnerstwami i misjami;
- c) mają wyraźne podejście oparte na cyklu życia, zawiera się je na czas określony i przewiduje warunki stopniowego wycofywania finansowania ze środków programu.

- 2a. Partnerstwa europejskie zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a) i b) niniejszego rozporządzenia określa się w strategicznych planach w zakresie badań naukowych i innowacji przed ich realizacją w ramach programów prac.

Przepisy i kryteria dotyczące ich kwalifikacji, realizacji, monitorowania, oceny i stopniowego finalizowania określono w załączniku III.

Artykuł 8a

Przegląd obszarów misji i partnerstw

Najpóźniej w 2023 r. Komisja dokona przeglądu załącznika Va w ramach ogólnego monitorowania programu, z uwzględnieniem misji i zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich na podstawie art. 185 lub 187 TFUE, oraz przedstawi Radzie i Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie zawierające główne ustalenia.

Artykuł 9

Budżet

1. Pula środków finansowych na realizację programu ramowego na lata 2021–2027 wynosi 85 543 000 000 EUR według cen bieżących na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. a), i na Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT) oraz 7 953 000 000 EUR według cen bieżących na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. b).
2. Orientacyjny³⁴ podział kwoty, o której mowa w ust. 1, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. a), oraz na EIT jest następujący:
 - a) 23 297 000 000 EUR na filar I „Doskonała nauka” na lata 2021–2027, z czego:
 - 1) 14 861 000 000 EUR na Europejską Radę ds. Badań Naukowych;
 - 2) 6 288 000 000 EUR na działania „Maria Skłodowska-Curie”;
 - 3) 2 149 000 000 EUR na infrastruktury badawcze;

³⁴ Orientacyjne kwoty dla poszczególnych części programu zostały zaokrąglone. Pozostaje to bez uszczerbku dla łącznych kwot określonych w ust. 2 lit. a), b), c) i d), które dokładnie sumują się do ogólnego budżetu programu uzgodnionego przez Radę Europejską w lipcu.

- b) 47 179 000 000 EUR na filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa” na lata 2021–2027, z czego:
- 1) 6 893 000 000 EUR na klaster „Zdrowie”;
 - 2) 1 253 500 000 EUR na klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”;³⁵
 - 2a) 1 253 500 000 EUR na klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”;³⁶
 - 3) 13 429 000 000 EUR na klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”;
 - 4) 13 429 000 000 EUR na klaster „Klimat, energetyka i mobilność”;
 - 5) 8 952 000 000 EUR na klaster „Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko”;
 - 6) 1 970 000 000 EUR na niejądrowe działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego (JRC);

³⁵ Łączna kwota na klaster 2 i 2a wynosi 2 507 000 000 EUR.

³⁶ Łączna kwota na klaster 2 i 2a wynosi 2 507 000 000 EUR.

- c) 11 886 000 000 EUR na filar III „Innowacyjna Europa” na lata 2021–2027, z czego:
 - 1) 8 752 000 000 EUR na Europejską Radę ds. Innowacji;
 - 1a) 448 000 000 EUR na europejskie ekosystemy innowacji;
 - 2) 2 686 000 000 EUR na Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT);
 - d) 3 181 000 000 EUR na część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej” na lata 2021–2027, z czego:
 - 1) 2 823 000 000 EUR na „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”;
 - 2) 358 000 000 EUR na „zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji”.
3. Aby móc zareagować na nieprzewidziane sytuacje lub rozwój wydarzeń i nowe potrzeby, Komisja może, w ramach rocznej procedury budżetowej, zmienić kwoty, o których mowa w ust. 2, o maksymalnie 10 %. Nie dopuszcza się takiej zmiany w odniesieniu do kwoty, o której mowa w ust. 2 lit. b) pkt 6 niniejszego artykułu oraz całkowitej kwoty określonej w ust. 2 niniejszego artykułu jako przeznaczonej na część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej”.

4. Z kwoty o której mowa w ust. 1, na potrzeby programu szczegółowego, o którym mowa w art. 1 ust. 3 lit. a), i na EIT można również pokrywać wydatki na przygotowanie, monitorowanie, kontrolę, audyt, ocenę i inne rodzaje działalności oraz wydatki niezbędne do zarządzania programem i jego realizacji, w tym wszelkie wydatki administracyjne, a także wydatki na ocenę realizacji jego celów. Wydatki administracyjne związane z działaniami pośrednimi nie mogą przekraczać 5 % całkowitej kwoty w ramach programu. Z kwoty tej można ponadto pokrywać wydatki związane z badaniami, spotkaniami ekspertów, działaniami w zakresie informacji i komunikacji, o ile są one związane z celami programu, jak również wydatki związane z sieciami informatycznymi w zakresie przetwarzania i wymiany informacji, w tym z narzędziami informatycznymi dla przedsiębiorstw oraz z innego rodzaju pomocą techniczną i administracyjną niezbędną w związku z zarządzaniem programem.
5. W razie konieczności w budżecie obejmującym okres po 2027 r. mogą zostać zapisane środki na pokrycie wydatków przewidzianych w ust. 4, aby umożliwić zarządzanie działaniami, które nie zostaną zakończone do dnia 31 grudnia 2027 r.
6. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można rozłożyć na kilka lat na roczne raty.
7. Nie naruszając przepisów rozporządzenia finansowego, wydatki na działania wynikające z projektów ujętych w pierwszym programie prac mogą być kwalifikowalne od dnia 1 stycznia 2021 r.
8. Środki, które przydzielono państwom członkowskim w ramach zarządzania dzielonego i które można przenosić zgodnie z art. 21 rozporządzenia (UE) XX [rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów], mogą, na wniosek państw członkowskich, zostać przeniesione do programu. Komisja wykonuje te środki bezpośrednio zgodnie z art. 62 ust. 1 lit. a) rozporządzenia finansowego lub pośrednio zgodnie z lit. c) tego artykułu. Środki te wykorzystuje się na rzecz danego państwa członkowskiego.

9. Jeżeli w ramach zarządzania bezpośredniego lub pośredniego Komisja nie podjęła zobowiązania prawnego w odniesieniu do środków przeniesionych zgodnie z ust. 8, odpowiednie niewykorzystane zasoby mogą zostać przeniesione z powrotem do jednego lub większej liczby odpowiednich programów operacyjnych. Państwo członkowskie przedkłada stosowny wniosek o zmianę odpowiedniego programu operacyjnego zgodnie z art. 19 ust. 1 rozporządzenia (UE) XX [rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów] najpóźniej cztery miesiące przed terminem określonym w art. 114 ust. 2 rozporządzenia 2018/1046.

Artykuł 9a

Zasoby pochodzące z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy

1. Działania, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia [ustanawiającego Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy], wdraża się w ramach niniejszego programu z wykorzystaniem kwot, o których mowa w [art. 2 ust. 2 lit. a) ppkt (iv)] wymienionego rozporządzenia, z zastrzeżeniem jego art. [3 ust. 3, 4, 7 i 9].
2. Kwoty te stanowić będą zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel jak określono w art. 3 ust. 1 rozporządzenia [ustanawiającego Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy]³⁷. Te dodatkowe kwoty można przeznaczać wyłącznie na działania w zakresie badań naukowych i innowacji mające na celu przeciwdziałanie skutkom kryzysu związanego z COVID-19, w szczególności jego skutkom gospodarczym, społecznym i socjalnym.

³⁷ 8555/20: Zmieniony wniosek Komisji (COM (2020) 459) w sprawie programu „Horyzont Europa”.

Artykuł 10

Otwarta nauka

1. Program wspiera otwartą naukę jako podejście do procesu naukowego oparte na współpracy i rozpowszechnianiu wiedzy, w szczególności zgodnie z następującymi elementami:
 - otwarty dostęp do publikacji naukowych będących wynikiem badań naukowych finansowanych ze środków programu;
 - otwarty dostęp do danych badawczych, w tym danych stanowiących podstawę publikacji naukowych.

Te elementy zapewnia się zgodnie z art. 35 ust. 3 niniejszego rozporządzenia. Ten drugi jest także zgodny z zasadą „otwarte jak to najbardziej możliwe, zamknięte jak to konieczne”.

- 1a. Zasadę wzajemności w otwartej nauce propaguje się i wspiera we wszystkich układach o stowarzyszeniu i umowach o współpracy z państwami trzecimi, w tym w umowach podpisywanych przez organy finansujące, którym powierzono zarządzanie pośrednie programem.
2. Zapewnia się odpowiedzialne zarządzanie danymi badawczymi zgodnie z zasadami FAIR: „możliwość znalezienia”, „dostępność”, „interoperacyjność” i „możliwość ponownego wykorzystania”. Zwraca się również uwagę na długoterminowe przechowywanie danych.
3. Propaguje się i wspiera inne praktyki na rzecz otwartej nauki, w tym na rzecz MŚP.

Artykuł 11

Finansowanie alternatywne i łączone

Działania, którym w ramach niniejszego programu przyznano pieczęć doskonałości i które spełniają następujące łączne warunki porównawcze:

- a) zostały ocenione w kontekście zaproszenia do składania wniosków w ramach programu;

b) spełniają minimalne wymagania jakościowe określone w tym zaproszeniu do składania wniosków;

c) nie mogą być finansowane w ramach tego zaproszenia do składania wniosków wyłącznie ze względu na ograniczenia budżetowe,

oraz współfinansowane działania wybrane w ramach programu mogą otrzymać wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus lub Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, zgodnie z art. [67] ust. 5 rozporządzenia (UE) XX [rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów] i art. [73] ust. 4 rozporządzenia (UE) XX [rozporządzenie w sprawie planów strategicznych WPR].

Artykuł 12

Państwa trzecie stowarzyszone z programem

1. Program jest otwarty do celów stowarzyszenia dla następujących państw trzecich:
 - a) Członkowie Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), którzy są członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), zgodnie z warunkami ustanowionymi w Porozumieniu EOG;
 - b) państwa przystępujące, państwa kandydujące i potencjalni kandydaci, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;

- c) państwa objęte europejską polityką sąsiedztwa, zgodnie z ogólnymi zasadami i ogólnymi warunkami uczestnictwa tych państw w programach Unii, ustanowionymi w odpowiednich umowach ramowych i decyzjach rad stowarzyszenia lub w podobnych porozumieniach oraz zgodnie ze szczegółowymi warunkami ustanowionymi w porozumieniach między Unią a tymi państwami;
- d) państwa trzecie i terytoria spełniające wszystkie poniższe kryteria:
 - (i) dobry potencjał naukowy, techniczny i innowacyjny;
 - (ii) zobowiązanie do otwartej gospodarki rynkowej opartej na zasadach, w tym sprawiedliwe i równe traktowanie praw własności intelektualnej, poparte instytucjami demokratycznymi;
 - (iii) aktywne propagowanie polityki na rzecz poprawy dobrobytu gospodarczego i społecznego obywateli.

Stowarzyszenie z programem każdego z państw trzecich, o których mowa w lit. d), odbywa się zgodnie z warunkami ustanowionymi w szczegółowej umowie obejmującej uczestnictwa tego państwa trzeciego w programie unijnym, pod warunkiem że umowa ta:

- zapewnia sprawiedliwą równowagę w odniesieniu do wkładów i korzyści państw trzecich uczestniczących w programach unijnych;
- ustanawia warunki uczestnictwa w tych programach, w tym sposób obliczania wkładów finansowych do poszczególnych programów i związanych z nimi kosztów administracyjnych. Wkłady te stanowią dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego;
- nie przyznaje państwu trzeciemu uprawnień decyzyjnych w odniesieniu do programu;
- gwarantuje prawa Unii do zapewnienia należytego zarządzania finansami i ochrony jej interesów finansowych.

2. W zakresie stowarzyszenia każdego państwa trzeciego z programem uwzględnia się cel, jakim jest pobudzanie wzrostu gospodarczego w Unii poprzez innowacje. W związku z tym części programu mogą zostać wyłączone z umowy o stowarzyszeniu zawieranej z określonym państwem, z wyjątkiem państw będących członkami EOG, państw przystępujących, państw kandydujących i potencjalnych kandydatów.
3. W umowie o stowarzyszeniu przewiduje się, w największym możliwym zakresie, wynikające z zasady wzajemności uczestnictwo podmiotów prawnych z siedzibą w Unii w równoważnych programach państw stowarzyszonych zgodnie z ustanowionymi w niej warunkami.
4. Warunki dotyczące ustalania poziomu wkładu finansowego muszą zapewniać automatyczną korektę wszelkiej znaczącej nierównowagi w stosunku do kwoty, jaką podmioty z siedzibą w państwie stowarzyszonym otrzymują z tytułu uczestnictwa w programie, z uwzględnieniem kosztów zarządzania programem oraz jego realizacji i funkcjonowania.

TYTUŁ II

ZASADY UCZESTNICTWA I UPOWSZECHNIANIA

ROZDZIAŁ I

Przepisy ogólne

Artykuł 13

Organy finansujące i działania bezpośrednie JRC

1. Organy finansujące mogą odstąpić od zasad określonych w niniejszym tytule, z wyjątkiem art. 14, 15 i 16, w należycie uzasadnionych przypadkach i tylko wtedy, gdy jest to przewidziane w akcie podstawowym ustanawiającym dany organ finansujący lub powierzającym temu organowi zadania związane z wykonaniem budżetu lub – w przypadku organów finansujących, o których mowa w art. 62 ust. 1 lit. c) ppkt (ii), (iii) lub (v) rozporządzenia finansowego – jeżeli jest to przewidziane w umowie o wkładzie finansowym i wymagane ze względu na szczególne potrzeby operacyjne tych organów lub na charakter działania.
2. Zasad określonych w niniejszym tytule nie stosuje się do działań bezpośrednich prowadzonych przez JRC.

Artykuł 14

Działania kwalifikowalne i zasady etyczne

1. Nie naruszając przepisów ust. 2 niniejszego artykułu, do finansowania kwalifikują się wyłącznie działania służące realizacji celów, o których mowa w art. 3.

Nie finansuje się badań prowadzonych w następujących dziedzinach:

- a) działalność zmierzająca do klonowania ludzi w celach reprodukcyjnych;

- b) działalność, której celem są zmiany dziedzictwa genetycznego człowieka, która mogłyby spowodować dziedziczenie takich zmian³⁸;
 - c) działalność, której celem jest tworzenie ludzkich embrionów wyłącznie na potrzeby badań naukowych lub w celu pozyskiwania komórek macierzystych, w tym także za pomocą przeniesienia jądra komórki somatycznej.
2. Badania przy wykorzystaniu ludzkich komórek macierzystych, zarówno dorosłych, jak i zarodkowych, mogą być finansowane w zależności od treści wniosku naukowego oraz od ram prawnych zainteresowanych państw członkowskich. Nie przyznaje się finansowania, ani w UE, ani poza nią, na działalność badawczą, która jest zabroniona we wszystkich państwach członkowskich. Nie finansuje się żadnej działalności w państwie członkowskim, która jest w tym państwie zabroniona.

Artykuł 15

Etyka³⁹

1. Działania prowadzone w ramach programu realizuje się zgodnie z zasadami etycznymi i stosownymi przepisami krajowymi, unijnymi i międzynarodowymi, w tym zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej oraz europejską konwencją praw człowieka i jej protokołami uzupełniającymi.

Szczególną uwagę zwraca się na zasadę proporcjonalności, prawo do prywatności, prawo do ochrony danych osobowych, prawo osoby do nienaruszalności cielesnej i psychicznej, prawo do niedyskryminacji oraz konieczność zapewnienia ochrony środowiska i wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi.

³⁸ Można finansować badania związane z leczeniem nowotworu gruczołów płciowych.

³⁹ Z zastrzeżeniem ostatecznego aktu prawnego Komisja wyda oświadczenie w sprawie badań nad ludzkimi zarodkowymi komórkami macierzystymi, jak w przypadku „Horyzontu 2020” (oświadczenie 2013 / C 373/02).

2. Podmioty uczestniczące w działaniu przedkładają:
- a) samoocenę etyczną określającą i wyszczególniającą wszystkie przewidywalne kwestie etyczne związane z celem, realizacją i prawdopodobnym wpływem działalności, która ma być finansowana, w tym potwierdzenie zgodności z ust. 1 oraz opis sposobu, w jaki zostanie ona zapewniona;
 - b) potwierdzenie, że dana działalność będzie zgodna z Europejskim kodeksem postępowania w zakresie rzetelności badawczej opublikowanym przez Zrzeszenie Europejskich Akademii Nauk i że nie będzie prowadzona żadna działalność wyłączona z finansowania;
 - c) w przypadku działalności prowadzonej poza Unią – potwierdzenie, że taka sama działalność byłaby dozwolona w państwie członkowskim; oraz
 - d) w przypadku działalności z wykorzystaniem ludzkich zarodkowych komórek macierzystych, stosownie do przypadku, informacje o środkach w zakresie licencji i kontroli, jakie muszą zostać zastosowane przez właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich, jak również informacje o zatwierdzeniach zgodności z zasadami etyki, które uzyskuje się przed rozpoczęciem danej działalności.
3. Wnioski poddaje się systematycznie kontroli przesiewowej w celu określenia tych działań, które rodzą wątpliwości dotyczące złożonych lub poważnych kwestii etycznych, i przedkłada do oceny pod kątem etyczności. Oceny pod kątem etyczności dokonuje Komisja, chyba że zadanie to zostało przekazane organowi finansującemu. Ocena pod kątem etyczności jest obowiązkowa w przypadku działań obejmujących wykorzystanie ludzkich zarodkowych komórek macierzystych lub ludzkich embrionów. Kontrole przesiewowe i oceny pod kątem etyczności przeprowadzane są przy wsparciu ekspertów w dziedzinie etyki. Komisja i organy finansujące zapewniają przejrzystość procedur w zakresie etyki, nie naruszając zasad poufności treści procedury.
4. Podmioty uczestniczące w działaniu uzyskują przed rozpoczęciem odnośnej działalności wszelkie zatwierdzenia lub inne obowiązkowe dokumenty od odpowiednich krajowych, lokalnych komisji etycznych lub innych organów, takich jak organy ochrony danych. Dokumenty te przechowuje się w dokumentacji i przedstawia Komisji lub organowi finansującemu na żądanie.

5. W stosownych przypadkach Komisja lub organ finansujący przeprowadza kontrole pod kątem etyczności. W przypadku poważnych lub złożonych kwestii etycznych kontrole przeprowadza Komisja, chyba że zadanie to zostało przekazane organowi finansującemu.

Kontrole pod kątem etyczności przeprowadzane są przy wsparciu ekspertów w dziedzinie etyki.

6. Działania, które nie spełniają wymogów etycznych, o których mowa w ust. 1–4, i tym samym nie są akceptowalne ze względów etycznych, zostają w związku z tym odrzucone lub zakończone po stwierdzeniu ich niedopuszczalności z punktu widzenia etyki.

Artykuł 16

Bezpieczeństwo

1. Działania w ramach programu prowadzi się zgodnie z obowiązującymi przepisami bezpieczeństwa, w szczególności z przepisami w zakresie ochrony informacji niejawnych przed nieuprawnionym ujawnieniem, w tym z wszelkimi odpowiednimi przepisami krajowymi i unijnymi. W przypadku badań prowadzonych poza Unią wykorzystujących informacje niejawne lub generujących takie informacje konieczne jest, oprócz spełnienia wspomnianych powyżej wymogów, aby między Unią a państwem trzecim, w którym prowadzone są badania, została zawarta umowa o bezpieczeństwie.
2. W stosownych przypadkach we wnioskach zawiera się samoocenę bezpieczeństwa, w której określa się wszelkie problemy związane z bezpieczeństwem oraz podaje, w jaki sposób problemy te zostaną rozwiązane w celu zapewnienia zgodności z odpowiednimi przepisami krajowymi i unijnymi.
3. W stosownych przypadkach Komisja lub organ finansujący przeprowadza weryfikację pod kątem bezpieczeństwa w odniesieniu do wniosków rodzących problemy związane z bezpieczeństwem.
4. W stosownych przypadkach działania prowadzi się zgodnie z decyzją (UE, Euratom) 2015/444 i jej przepisami wykonawczymi.

5. Podmioty uczestniczące w działaniu zapewniają ochronę przed nieuprawnionym ujawnieniem informacji niejawnych wykorzystywanych w tym działaniu lub generowanych w jego ramach. Przed rozpoczęciem odnośnej działalności przedstawiają one dowód uzyskania od właściwego krajowego organu bezpieczeństwa poświadczenia bezpieczeństwa osobowego lub świadectwa bezpieczeństwa przemysłowego.
6. Jeżeli eksperci zewnętrzni mają do czynienia z informacjami niejawnymi, przed ich powołaniem wymaga się od nich uzyskania odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa.
7. W stosownych przypadkach Komisja lub organ finansujący może przeprowadzać kontrole pod kątem bezpieczeństwa.

Działania, które nie są zgodne z przepisami bezpieczeństwa na mocy niniejszego artykułu, mogą zostać odrzucone lub zakończone w dowolnym momencie.

ROZDZIAŁ II

Dotacje

Artykuł 17

Dotacje

Dotacje w ramach programu są przyznawane i zarządzane zgodnie z tytułem VIII rozporządzenia finansowego, chyba że w niniejszym rozdziale określono inaczej.

Artykuł 18

Podmioty kwalifikujące się do uczestnictwa

1. Wszelkie podmioty prawne, bez względu na miejsce ich siedziby, w tym podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich, lub organizacje międzynarodowe mogą uczestniczyć w działaniu w ramach programu, o ile spełnione zostały warunki określone w niniejszym rozporządzeniu, łącznie z wszelkimi warunkami określonymi w programie prac lub w zaproszeniu.
2. Podmioty muszą stanowić część konsorcjum, w skład którego muszą wchodzić co najmniej trzy samodzielne podmioty prawne, każdy z siedzibą w innym państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym, przy czym co najmniej jeden z tych podmiotów musi mieć siedzibę w państwie członkowskim, chyba że:
 - a) w programie prac przewidziano inaczej, w należycie uzasadnionych przypadkach.
3. Działania w zakresie badań pionierskich Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN), działania Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC), działania w zakresie szkoleń i mobilności lub działania do celów współfinansowania programu mogą być realizowane przez jeden podmiot prawny lub większą liczbę takich podmiotów, z których jeden musi mieć siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym na podstawie umowy zawartej zgodnie z art. 12.
4. Działania koordynacyjne i wspierające mogą być realizowane przez jeden podmiot prawny lub większą liczbę takich podmiotów, które mogą mieć siedzibę w państwie członkowskim, państwie stowarzyszonym lub, w wyjątkowych przypadkach, w innym państwie trzecim.

5. W przypadku działań związanych z unijnymi aktywami strategicznymi, interesami Unii, jej autonomią lub bezpieczeństwem program prac może przewidywać, że uczestnictwo może zostać ograniczone wyłącznie do podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach członkowskich lub do takich podmiotów oraz dodatkowo podmiotów prawnych mających siedzibę w określonych państwach stowarzyszonych lub innych państwach trzecich. Wszelkie ograniczenie uczestnictwa podmiotów prawnych mających siedzibę w państwach stowarzyszonych, które są członkami EOG, musi być zgodne z warunkami określonymi w Porozumieniu EOG. Z należycie uzasadnionych i wyjątkowych przyczyn, w celu zagwarantowania ochrony strategicznych interesów Unii i jej państw członkowskich, w programie prac można również wykluczyć z uczestnictwa w poszczególnych zaproszeniach mające siedzibę w Unii lub w stowarzyszonych państwach członkowskich podmioty prawne, które są bezpośrednio lub pośrednio kontrolowane przez niestowarzyszone państwa trzecie lub przez podmioty prawne z niestowarzyszonych państw trzecich, lub uzależnić ich uczestnictwo od warunków określonych w programie prac.
6. W stosownych i należycie uzasadnionych przypadkach w programie prac można określić kryteria kwalifikowalności uzupełniające kryteria określone w ust. 2, 3, 4 i 5 stosownie do szczególnych wymogów polityki lub charakteru i celów działania, w tym liczbę podmiotów prawnych, rodzaj podmiotu prawnego i miejsce siedziby.
7. W przypadku działań korzystających z kwot, o których mowa w art. 9 ust. 8, uczestnictwo ogranicza się do pojedynczego podmiotu prawnego mającego siedzibę na terenie jurysdykcji instytucji zarządzającej przekazującej wykonanie tych kwot, chyba że uzgodniono inaczej z tą instytucją zarządzającą i przewidziano to w programie prac.
8. W przypadkach wskazanych w programie prac w działaniach może uczestniczyć JRC.
9. JRC, międzynarodowe europejskie organizacje badawcze i podmioty prawne utworzone na podstawie prawa Unii uznaje się za mające siedzibę w państwie członkowskim innym niż państwa członkowskie, w których siedzibę mają pozostałe podmioty prawne uczestniczące w działaniu.

10. W przypadku działań w zakresie badań pionierskich Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (ERBN) oraz działań w zakresie szkoleń i mobilności i jeżeli zostało to przewidziane w programie prac, organizacje międzynarodowe mające siedzibę główną w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym uznaje się za mające siedzibę w tym państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym.

W odniesieniu do innych części programu uznaje się, że organizacje międzynarodowe inne niż międzynarodowe europejskie organizacje badawcze mają siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim.

Artykuł 19

Podmioty kwalifikujące się do otrzymania finansowania

1. Podmioty kwalifikują się do otrzymania finansowania, jeżeli mają siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym.

W przypadku działań korzystających z kwot, o których mowa w art. 9 ust. 8, do finansowania z tych kwot kwalifikują się wyłącznie podmioty mające siedzibę na terenie jurysdykcji instytucji zarządzającej przekazującej wykonanie tych kwot.

2. Podmioty mające siedzibę w niestowarzyszonym państwie trzecim powinny zasadniczo ponosić koszty swojego uczestnictwa. Jednak podmioty z państw o niskim lub średnim dochodzie oraz w drodze wyjątku z innych niestowarzyszonych państw trzecich mogą kwalifikować się do otrzymania finansowania w ramach działania, jeżeli:

- a) dane państwo trzecie jest wskazane w programie prac przyjętym przez Komisję; lub
- b) Komisja lub organ finansujący uważa, że ich uczestnictwo ma zasadnicze znaczenie dla realizacji działania.

3. Podmioty stowarzyszone kwalifikują się do otrzymania finansowania w ramach działania, jeżeli mają siedzibę w państwie członkowskim, państwie stowarzyszonym lub państwie trzecim wskazanym w programie prac przyjętym przez Komisję.

Artykuł 20

Zaproszenia do składania wniosków

1. W przypadku wszystkich działań program prac obejmuje treść zaproszeń do składania wniosków.
3. Jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów, zaproszenia mogą w wyjątkowych przypadkach być ograniczone w celu opracowywania dodatkowego rodzaju działalności lub dodania dodatkowych partnerów do istniejących działań. Ponadto w programie prac można przewidzieć możliwość dołączania się podmiotów prawnych z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji do już wybranych działań w zakresie badań naukowych i innowacji realizowanych w ramach współpracy, z zastrzeżeniem zgody odpowiedniego konsorcjum i pod warunkiem, że w działaniach takich nie biorą jeszcze udziału podmioty prawne z takich państw członkowskich.
4. Zaproszenie do składania wniosków nie jest wymagane w przypadku działań koordynacyjnych i wspierających lub działań do celów współfinansowania programu, które:
 - a) mają być realizowane przez JRC lub podmioty prawne określone w programie prac;
oraz
 - b) nie wchodzą w zakres zaproszenia do składania wniosków, zgodnie z art. 195e rozporządzenia finansowego.
5. W programie prac wskazuje się zaproszenia, w ramach których przyznawane będą pieczęcie doskonałości. Po otrzymaniu od wnioskodawcy uprzedniej zgody informacje dotyczące wniosku i oceny mogą być udostępniane zainteresowanym organom finansującym, z zastrzeżeniem zawarcia umów o zachowaniu poufności.

Artykuł 21

Wspólne zaproszenia

Komisja lub organ finansujący może ogłosić wspólne zaproszenie do składania wniosków razem z:

- a) państwami trzecimi, w tym ich organizacjami lub agencjami naukowymi i technologicznymi;
- b) organizacjami międzynarodowymi;
- c) podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym.

W przypadku wspólnego zaproszenia wnioskodawcy muszą spełniać wymogi, o których mowa w art. 18 niniejszego rozporządzenia, oraz ustanawia się wspólne procedury kwalifikacji i oceny wniosków. Procedury te obejmują charakteryzującą się zrównoważonym składem grupę ekspertów wyznaczonych przez każdą ze stron.

Artykuł 22

Przedkomercyjne zamówienia publiczne i zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania

1. Działania mogą obejmować lub mieć jako główny cel przedkomercyjne zamówienia publiczne lub zamówienia publiczne na innowacyjne rozwiązania, które mają być realizowane przez beneficjentów będących instytucjami zamawiającymi lub podmiotami zamawiającymi, zdefiniowanymi w dyrektywach 2014/24/UE⁴⁰, 2014/25/UE⁴¹ i 2009/81/WE⁴².

⁴⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 65).

⁴¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.U. L 94 z 28.3.2014, s. 243).

⁴² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.U. L 216 z 20.8.2009, s. 76).

2. W postępowaniach o udzielenie zamówienia:
- a) przestrzega się zasad przejrzystości, niedyskryminacji, równego traktowania, należytego zarządzania finansami, proporcjonalności i reguł konkurencji;
 - b) w przypadku przedkomercyjnych zamówień publicznych, w stosownych przypadkach i bez uszczerbku dla zasad wymienionych w lit. a), można zastosować procedurę uproszczoną lub przyspieszoną oraz można przewidzieć szczególne warunki, polegające na przykład na ograniczeniu miejsca przeprowadzenia zamawianych działań do terytorium państw członkowskich i państw stowarzyszonych;
 - c) można zezwalać na udzielenie więcej niż jednego zamówienia w ramach tego samego postępowania („zamawianie u różnych dostawców”); oraz
 - d) przewiduje się udzielenie zamówienia oferentowi lub oferentom, którzy złożyli ofertę najkorzystniejszą ekonomicznie przy jednoczesnym zapewnieniu braku konfliktu interesów.
3. Wykonawca uzyskujący rezultaty w ramach przedkomercyjnych zamówień publicznych staje się posiadaczem przynajmniej powiązanych praw własności intelektualnej. Instytucjom zamawiającym przysługują przynajmniej nieodpłatne prawa dostępu do rezultatów na własny użytek oraz prawo udzielania lub wymagania od uczestniczących wykonawców udzielania licencji niewyłącznych osobom trzecim do celów wykorzystania rezultatów na potrzeby instytucji zamawiającej, na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, bez prawa do udzielania sublicencji. Jeżeli wykonawca nie wykorzysta komercyjnie rezultatów we wskazanym w odośnej umowie okresie po udzieleniu przedkomercyjnego zamówienia publicznego, instytucje zamawiające, po skonsultowaniu się z wykonawcą w sprawie przyczyn niewykorzystania, mogą wymagać od niego przeniesienia na nie wszelkich praw własności tych rezultatów.

Artykuł 23⁴³

Finansowanie skumulowane

Działanie, które otrzymało wkład z innego programu unijnego, może również otrzymać wkład w ramach niniejszego programu, pod warunkiem że wkłady te nie pokrywają tych samych kosztów. Do wkładu do działania, który jest wnoszony z innego programu unijnego, stosuje się przepisy programu, z którego wkład ten pochodzi. Finansowanie skumulowane nie może przekroczyć łącznych kosztów kwalifikowalnych działania, a wsparcie z różnych programów unijnych można obliczać proporcjonalnie zgodnie z dokumentami określającymi warunki wsparcia.

Artykuł 24

Zdolność finansowa wnioskodawców

1. Oprócz wyjątków wymienionych w art. 198 ust. 5 rozporządzenia finansowego, zdolność finansową weryfikuje się tylko w odniesieniu do koordynatora i tylko wtedy, gdy kwota wnioskowanego finansowania ze środków Unii na dane działanie wynosi co najmniej 500 000 EUR.
2. Jeżeli istnieją jednak uzasadnione wątpliwości co do zdolności finansowej lub poziom ryzyka jest wyższy ze względu na uczestnictwo w kilku trwających działaniach finansowanych ze środków unijnych programów w zakresie badań naukowych i innowacji, Komisja lub organ finansujący weryfikuje również zdolność finansową innych wnioskodawców lub koordynatorów wnioskujących o kwotę finansowania poniżej progu, o którym mowa w ust. 1.
3. Jeżeli zdolność finansowa jest strukturalnie gwarantowana przez inny podmiot prawny, weryfikuje się jego zdolność finansową.
4. W przypadku słabej zdolności finansowej Komisja lub organ finansujący mogą uzależnić uczestnictwo wnioskodawcy od przedłożenia przez podmiot stowarzyszony oświadczenia o odpowiedzialności solidarnej.

⁴³ [Z zastrzeżeniem wyniku negocjacji w sprawie odpowiednich aktów prawnych.]

5. Wkład do mechanizmu ubezpieczeń wzajemnych ustanowionego w art. 33 uznaje się za wystarczającą gwarancję w myśl art. 152 rozporządzenia finansowego. Nie przyjmuje się od beneficjentów żadnej dodatkowej gwarancji ani zabezpieczenia, ani też nie nakłada na nich wymogu ich dostarczenia.

Artykuł 25

Kryteria wyboru i kwalifikacji

1. Oceny wniosków dokonuje się w oparciu o następujące kryteria wyboru:
 - a) doskonałość;
 - b) oddziaływanie;
 - c) jakość i wydajność realizacji.
2. Do wniosków dotyczących działań w zakresie badań pionierskich ERBN stosuje się wyłącznie kryterium, o którym mowa w ust. 1 lit. a).
3. W programie prac zawiera się dalsze informacje na temat stosowania kryteriów wyboru określonych w ust. 1, w tym wagi, progów i, w stosownych przypadkach, zasad dotyczących postępowania z wnioskami, które uzyskały taką samą punktację, z uwzględnieniem celów zaproszenia do składania wniosków. Warunki dotyczące postępowania z wnioskami, które uzyskały taką samą punktację, mogą obejmować między innymi następujące kryteria: MŚP, płeć, różnorodność geograficzna.
- 3a. Komisja i pozostałe organy finansujące biorą pod uwagę możliwość zastosowania dwuetapowej procedury składania wniosków, a w stosownych przypadkach można dokonywać oceny zanonimizowanych wniosków na pierwszym etapie oceny na podstawie jednego lub kilku kryteriów wyboru, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 26

Ocena

1. Wnioski są oceniane przez komisję oceniającą, która składa się z niezależnych ekspertów zewnętrznych.

W przypadku działalności EIC, misji i w należycie uzasadnionych przypadkach określonych w przyjętym przez Komisję programie prac komisja oceniająca może składać się częściowo lub, w przypadku działań koordynacyjnych i wspierających, częściowo lub w pełni z przedstawicieli instytucji unijnych lub organów, o których mowa w art. 150 rozporządzenia finansowego.

Proces oceny mogą śledzić niezależni obserwatorzy.

2. W stosownych przypadkach komisja oceniająca klasyfikuje wnioski, które przekroczyły stosowne progi, na podstawie:
 - a) wyników oceny;
 - b) ich wkładu w osiąganie szczegółowych celów polityki, w tym tworzenia spójnego portfela projektów, mianowicie w przypadku działań w ramach instrumentu „Pionier” EIC, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych szczegółowo w przyjętym przez Komisję programie prac.

W przypadku działalności EIC, misji i w innych należycie uzasadnionych przypadkach określonych szczegółowo w przyjętym przez Komisję programie prac komisja oceniająca może również zaproponować wprowadzenie we wnioskach dostosowań w zakresie, w jakim jest to niezbędne do zapewnienia spójności podejścia opartego na portfelu. Dostosowania te są zgodne z warunkami uczestnictwa i spełniają zasadę równego traktowania. Komitet programowy jest informowany o takich przypadkach.

- 2a. Proces oceny jest zaplanowany w sposób pozwalający uniknąć konfliktów interesów i stronniczości. Gwarantuje się przejrzystość kryteriów oceny i metody punktacji wniosku.

3. Zgodnie z art. 200 ust. 7 rozporządzenia finansowego wnioskodawcy otrzymują informacje zwrotne na wszystkich etapach oceny i, w stosownych przypadkach, powody odrzucenia.
4. Podmioty prawne mające siedzibę w państwach członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji, które z powodzeniem uczestniczyły w komponencie „rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości”, otrzymują na żądanie zapis tego udziału, który można dołączyć do wniosków dotyczących koordynowanych przez nie części programu opartych na współpracy.

Artykuł 27

Procedura przeglądu oceny, zapytania i skargi

1. Wnioskodawca może wnieść o przegląd oceny, jeżeli uzna, że mająca zastosowanie procedura oceny nie została prawidłowo zastosowana do jego wniosku⁴⁴.
2. Przegląd oceny ma zastosowanie wyłącznie do proceduralnych aspektów oceny, a nie do merytorycznej oceny wniosku.
- 2a. Wniosek o dokonanie przeglądu oceny dotyczy konkretnego wniosku i zostaje złożony w ciągu 30 dni od ogłoszenia wyników oceny.

Komitet ds. przeglądu procesu oceny wydaje opinię na temat aspektów proceduralnych; przewodniczy mu urzędnik Komisji, a w jego skład wchodzi pracownicy Komisji lub stosownego organu finansującego, którzy nie brali udziału w ocenie wniosków. Komitet może zalecić:

- a) ponowną ocenę wniosku przede wszystkim przez oceniających, którzy nie brali udziału w poprzedniej ocenie;
- b) potwierdzenie pierwotnej oceny.

⁴⁴ Procedura zostanie wyjaśniona w dokumencie, który zostanie opublikowany przed rozpoczęciem procesu oceny.

3. Przegląd oceny nie może opóźniać procesu kwalifikacji wniosków, które nie są przedmiotem przeglądu.
- 3a. Komisja zapewnia istnienie procedury umożliwiającej uczestnikom składanie bezpośrednich zapytań i skarg dotyczących ich udziału w programie „Horyzont Europa”. Informacje dotyczące zgłaszania zapytań lub skarg są udostępniane w internecie.

Artykuł 28

Czas na udzielenie dotacji

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 194 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia finansowego stosuje się następujące okresy:
 - a) w przypadku informowania wszystkich wnioskodawców o wyniku oceny ich wniosków – okres nie dłuższy niż pięć miesięcy od ostatecznego terminu składania kompletnych wniosków;
 - b) w przypadku podpisywania z wnioskodawcami umów o udzielenie dotacji – okres nie dłuższy niż osiem miesięcy od ostatecznego terminu składania kompletnych wniosków.
2. W programie prac można ustalić krótsze okresy.
3. Poza wyjątkami określonymi w art. 194 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia finansowego, okresy, o których mowa w ust. 1, mogą zostać przedłużone w przypadku działań ERBN, misji oraz w sytuacji, gdy działania są przedkładane do oceny pod kątem etyczności lub bezpieczeństwa.

Artykuł 29

Realizacja dotacji

1. Jeżeli beneficjent nie wypełnia swoich obowiązków dotyczących realizacji działania od strony technicznej, pozostali beneficjenci wypełniają te obowiązki bez dodatkowego finansowania unijnego, chyba że zostaną wyraźnie zwolnieni z tego obowiązku. Odpowiedzialność finansowa każdego z beneficjentów jest ograniczona do jego własnego zadłużenia, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących mechanizmu ubezpieczeń wzajemnych.

2. W umowie o udzielenie dotacji można określić cele pośrednie i powiązane raty płatności zaliczkowych. Jeżeli nie osiągnięto celów pośrednich, działanie może zostać zawieszone, zmienione lub, w należycie uzasadnionym przypadku, zakończone.
3. Działanie może również zostać zakończone, jeżeli oczekiwane rezultaty utraciły swoje znaczenie dla Unii z przyczyn naukowych lub technologicznych lub – w przypadku instrumentu „Akcelerator” EIC – również z przyczyn ekonomicznych lub – w przypadku EIC i misji – z powodu ich znaczenia jako części portfela działań. Komisja przeprowadza stosowną procedurę z udziałem koordynatora działania i, w stosownych przypadkach, ekspertów zewnętrznych przed podjęciem decyzji o zakończeniu działania, zgodnie z art. 133 rozporządzenia finansowego.

Artykuł 29a

Wzór umowy o udzielenie dotacji

1. Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, przygotowuje wzory umów o udzielenie dotacji zawieranych przez Komisję lub odpowiedni organ finansujący i beneficjentów zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. W przypadku konieczności wprowadzenia znacznych zmian do wzoru umowy o udzielenie dotacji, między innymi z uwagi na jej dalsze uproszczenie dla beneficjentów, Komisja, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, dokonuje odpowiedniego przeglądu wzoru.
2. Umowa o udzielenie dotacji określa prawa i obowiązki beneficjentów, a także Komisji lub stosownych organów finansujących, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. Ustanawia także prawa i obowiązki podmiotów prawnych, które stają się beneficjentami podczas realizacji działań, a także rolę i zadania koordynatora konsorcjum.

Artykuł 30

Stopy finansowania

1. Do wszystkich rodzajów finansowanej działalności stosuje się jedną stopę finansowania na działanie. Maksymalną stopę finansowania na poszczególne działanie ustala się w programie prac.

2. Ze środków programu można zwracać do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych działania, z następującymi wyjątkami:
 - a) w przypadku działań w zakresie innowacji: do 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych, z wyjątkiem podmiotów prawnych o charakterze niezarobkowym, w przypadku których ze środków programu można zwrócić do 100 % łącznych kosztów kwalifikowalnych;
 - b) w przypadku działań do celów współfinansowania programu: co najmniej 30 % łącznych kosztów kwalifikowalnych, a w określonych i należycie uzasadnionych przypadkach – do 70 %.
3. Stopy finansowania określone w niniejszym artykule mają zastosowanie również do działań, w przypadku których dla całości lub części działania ustalono finansowanie według stawek zryczałtowanych, kosztów jednostkowych lub w formie płatności ryczałtowych.

Artykuł 31

Koszty pośrednie

1. Kwalifikowalne koszty pośrednie ustala się przez zastosowanie stawki zryczałtowanej wynoszącej 25 % łącznych kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich, z wyłączeniem kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich podwykonawstwa, wsparcia finansowego na rzecz osób trzecich oraz wszelkich kosztów jednostkowych lub płatności ryczałtowych, które obejmują koszty pośrednie.

W stosownych przypadkach koszty pośrednie objęte kosztami jednostkowymi lub płatnościami ryczałtowymi oblicza się, stosując stawkę zryczałtowaną określoną w ust. 1, z wyjątkiem jednostkowych kosztów towarów i usług fakturowanych wewnętrznie, które oblicza się na podstawie kosztów rzeczywistych, zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów przez beneficjentów.

2. Jeżeli jednak przewidziano to w programie prac, koszty pośrednie mogą być deklarowane w formie płatności ryczałtowej lub kosztów jednostkowych.

Artykuł 32

Koszty kwalifikowalne

1. Oprócz kryteriów określonych w art. 186 rozporządzenia finansowego, w przypadku beneficjentów otrzymujących wynagrodzenie w oparciu o projekt koszty personelu są kwalifikowalne do wysokości wynagrodzenia wypłacanego danej osobie za pracę w ramach projektów w zakresie badań naukowych i innowacji finansowanych ze środków programów krajowych, co obejmuje składki na ubezpieczenie społeczne i inne koszty powiązane z wynagrodzeniem personelu przypisanego do działań, wynikające z prawa krajowego lub umowy o zatrudnienie.

Wynagrodzenie w oparciu o projekt oznacza wynagrodzenie, które jest związane z uczestnictwem danej osoby w projektach, stanowi część zwyczajowej praktyki beneficjenta w zakresie wynagrodzeń i jest wypłacane w sposób jednolity.

2. Na zasadzie odstępstwa od art. 190 ust. 1 rozporządzenia finansowego koszty zasobów udostępnionych przez osoby trzecie w postaci wkładów rzeczowych są kwalifikowalne do wysokości kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich danej osoby trzeciej.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 192 rozporządzenia finansowego dochód generowany przez wykorzystywanie rezultatów nie jest uznawany za wpływy z działania.
- 3a. Beneficjenci mogą stosować swoje zwyczajowe praktyki księgowania, aby wskazać i zadeklarować koszty poniesione w związku z działaniem zgodnie ze wszystkimi warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i art. 186 rozporządzenia finansowego.
4. Na zasadzie odstępstwa od art. 203 ust. 4 rozporządzenia finansowego poświadczenie sprawozdania finansowego jest obowiązkowe w momencie dokonywania płatności salda, jeżeli kwota deklarowana do zwrotu jako koszty rzeczywiste i koszty jednostkowe obliczone zgodnie ze zwyczajową praktyką księgowania kosztów wynosi co najmniej 325 000 EUR.

Poświadczenie sprawozdania finansowego może być sporządzone przez zatwierdzonego audytora zewnętrznego lub, w przypadku organów publicznych, właściwego i niezależnego urzędnika publicznego, zgodnie z art. 203 ust. 4 rozporządzenia finansowego.

- 4a. W stosownych przypadkach, w odniesieniu do dotacji na szkolenia i mobilność w ramach MSCA, UE należycie uwzględnić w swoim wkładzie wszelkie dodatkowe koszty beneficjenta związane z urlopem macierzyńskim lub rodzicielskim, zwolnieniami chorobowymi, urlopem specjalnym lub zmianą zatrudniającej organizacji przyjmującej lub statusu rodzinnego naukowca w okresie obowiązywania umowy o udzielenie dotacji.
- 4b. Koszty związane z otwartym dostępem, w tym planami zarządzania danymi, podlegają zwrotowi, jak określono w umowie o udzielenie dotacji.

Artykuł 33

Mechanizm ubezpieczeń wzajemnych

1. Niniejszym ustanawia się mechanizm ubezpieczeń wzajemnych („mechanizm”), który zastępuje fundusz ustanowiony zgodnie z art. 38 rozporządzenia (WE) nr 1290/2013 i jest jego następcą prawnym. Mechanizm pokrywa ryzyko związane z niemożnością odzyskania od beneficjentów kwot należnych:
- a) Komisji na mocy decyzji nr 1982/2006/WE;
 - b) Komisji i organom unijnym w ramach programu „Horyzont 2020”;
 - c) Komisji i organom finansującym w ramach niniejszego programu.

Pokrycie ryzyka w odniesieniu do organów finansujących, o których mowa w akapicie pierwszym lit. c), może być realizowane poprzez system pokrycia pośredniego określony w stosownej umowie i uwzględniający charakter organu finansującego.

2. Mechanizm jest zarządzany przez Unię reprezentowaną przez Komisję, która występuje jako podmiot wykonawczy. Komisja ustanawia szczegółowe zasady dotyczące funkcjonowania mechanizmu.

3. Beneficjenci uiszczają składkę w wysokości 5 % unijnego finansowania na działanie. Na podstawie przejrzystych ocen okresowych składka ta może zostać podwyższona przez Komisję do 8 % lub obniżona poniżej 5 %. Składki beneficjentów na mechanizm są potrącane z początkowej płatności zaliczkowej i wpłacane do mechanizmu w imieniu beneficjentów i w żadnym wypadku nie mogą przekraczać kwoty początkowej płatności zaliczkowej.
4. Składki beneficjentów są zwracane w momencie dokonywania płatności salda.
5. Wszelki zwrot finansowy wygenerowany przez mechanizm jest dodawany do mechanizmu. Jeżeli zwrot jest niewystarczający, mechanizm nie interweniuje, a Komisja lub organ finansujący odzyskują wszelkie należne kwoty bezpośrednio od beneficjentów lub osób trzecich.
6. Odzyskane kwoty stanowią dochody przeznaczone na mechanizm w rozumieniu art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego. Po zakończeniu realizacji wszystkich dotacji, których ryzyko bezpośrednio lub pośrednio pokrywa mechanizm, wszelkie pozostające kwoty należne zostają odzyskane przez Komisję i zapisane w budżecie Unii, z zastrzeżeniem decyzji władzy ustawodawczej.
7. Mechanizm może zostać rozszerzony na beneficjentów wszelkich innych programów unijnych zarządzanych bezpośrednio. Komisja określa warunki uczestnictwa beneficjentów innych programów.

Artykuł 34

Własność i ochrona

1. Beneficjenci są właścicielami rezultatów, które uzyskują. Zapewniają oni, by wszelkie prawa ich pracowników lub innych osób trzecich w odniesieniu do rezultatów mogły być wykonywane w sposób nienaruszający obowiązków beneficjentów zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji.

Rezultaty mogą stanowić współwłasność dwóch beneficjentów lub większej ich liczby, jeżeli:

- a) zostały uzyskane wspólnie przez tych beneficjentów; oraz
- b) niemożliwe jest:
 - (i) ustalenie wkładu, jaki każdy z beneficjentów wniósł w ich uzyskanie,
 - lub
 - (ii) rozdzielenie ich przy składaniu wniosku o objęcie ich ochroną, obejmowaniu ich ochroną lub jej utrzymywaniu.

Współwłaściciele uzgadniają na piśmie przydział współwłasności i warunki korzystania z niej. Każdy ze współwłaścicieli może udzielać osobom trzecim niewyłącznych licencji na korzystanie z rezultatów stanowiących współwłasność (bez prawa do udzielania sublicencji), pod warunkiem że pozostali współwłaściciele zostali o tym powiadomieni z wyprzedzeniem i otrzymają godziwą i rozsądną zapłatę, chyba że w umowie konsorcjum lub w umowie współwłasności uzgodniono inaczej. Współwłaściciele mogą uzgodnić na piśmie stosowanie innego rozwiązania niż współwłasność.

2. Beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, odpowiednio chronią swoje rezultaty, jeżeli ochrona jest możliwa i uzasadniona, uwzględniając wszelkie istotne aspekty, w tym perspektywy wykorzystywania komercyjnego i wszelkie inne uzasadnione interesy. Podejmując decyzję w sprawie ochrony, beneficjenci uwzględniają także uzasadnione interesy pozostałych beneficjentów uczestniczących w danym działaniu.

Artykuł 35

Wykorzystywanie i upowszechnianie

1. Każdy uczestnik, który otrzymał finansowanie unijne, dokłada wszelkich starań, aby wykorzystać rezultaty będące jego własnością lub zapewnić ich wykorzystywanie przez inny podmiot prawny. Możliwe jest wykorzystywanie bezpośrednio przez beneficjentów lub pośrednio, w szczególności poprzez przeniesienie własności rezultatów i udzielenie licencji na nie zgodnie z art. 36.

W programie prac można przewidzieć dodatkowe obowiązki w zakresie wykorzystywania.

Jeżeli pomimo wszelkich starań beneficjenta o wykorzystywanie jego rezultatów bezpośrednio lub pośrednio wykorzystywanie to nie następuje w ustalonym okresie wskazanym w umowie o udzielenie dotacji, beneficjent korzysta z odpowiedniej platformy internetowej wskazanej w umowie o udzielenie dotacji, aby znaleźć strony zainteresowane wykorzystywaniem tych rezultatów. Od obowiązku tego można odstąpić, jeżeli jest to uzasadnione na podstawie wniosku beneficjenta.

2. Beneficjenci upowszechniają swoje rezultaty, jak tylko staje się to możliwe, w publicznie dostępnym formacie, z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń wynikających z ochrony własności intelektualnej, przepisów bezpieczeństwa lub uzasadnionych interesów.

W programie prac można przewidzieć dodatkowe obowiązki w zakresie upowszechniania, zapewniając jednocześnie ochronę interesów gospodarczych i naukowych Unii.

3. Beneficjenci zapewniają, by otwarty dostęp do publikacji naukowych był stosowany zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji. W szczególności beneficjenci zapewniają, by oni sami lub autorzy zachowali prawa własności intelektualnej wystarczające do spełnienia przez nich wymogów w zakresie otwartego dostępu.

Otwarty dostęp do danych badawczych stanowi ogólną zasadę w warunkach określanych w umowie o udzielenie dotacji, przy czym należy zapewnić możliwość stosowania wyjątków zgodnie z zasadą „otwarte jak to najbardziej możliwe, zamknięte jak to konieczne”, uwzględniając uzasadnione interesy beneficjentów, w tym wykorzystywanie komercyjne, oraz wszelkie inne ograniczenia, takie jak przepisy dotyczące ochrony danych, prywatności, poufności, tajemnicy handlowej i interesów konkurencyjnych Unii, przepisy bezpieczeństwa lub prawa własności intelektualnej.

W programie prac można przewidzieć dodatkowe zachęty lub obowiązki w zakresie stosowania się do praktyk otwartej nauki.

4. Beneficjenci zarządzają wszelkimi danymi badawczymi uzyskanymi w ramach działania objętego programem „Horyzont Europa” zgodnie z zasadami FAIR i warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji i ustanawiają plan zarządzania danymi.

W programie prac można przewidzieć w uzasadnionych przypadkach dodatkowe obowiązki dotyczące korzystania z europejskiej chmury dla otwartej nauki (EOSC) do celów przechowywania i udostępniania danych badawczych.

5. Beneficjenci, którzy zamierzają upowszechniać swoje rezultaty, powiadamiają z wyprzedzeniem pozostałych beneficjentów uczestniczących w danym działaniu. Każdy z pozostałych beneficjentów może zgłosić sprzeciw, jeżeli wykaże, że zamierzone upowszechnianie znacząco szkodziłoby jego uzasadnionym interesom w odniesieniu do jego rezultatów lub istniejącej wiedzy. W takich przypadkach upowszechnianie nie może nastąpić, chyba że zostaną poczynione odpowiednie kroki w celu zabezpieczenia tych uzasadnionych interesów.

6. We wnioskach zawiera się plan wykorzystywania i upowszechniania rezultatów, chyba że w programie prac przewidziano inaczej. Jeżeli przewidywane wykorzystywanie wiąże się z projektowaniem, tworzeniem, produkcją i wprowadzaniem do obrotu produktu lub procesu, lub tworzeniem i świadczeniem usługi, w planie określa się strategię takiego wykorzystywania. Jeżeli w planie przewidziano wykorzystywanie głównie w niestowarzyszonych państwach trzecich, podmioty prawne wyjaśniają względy, z jakich wykorzystywanie to nadal leży w interesie Unii.

Beneficjenci aktualizują plan w trakcie i po zakończeniu działania, zgodnie z umową o udzielenie dotacji.

7. Do celów monitorowania i upowszechniania przez Komisję lub organ finansujący beneficjenci przedstawiają wszelkie wymagane informacje dotyczące wykorzystywania i upowszechniania swoich rezultatów zgodnie z warunkami określonymi w umowie o udzielenie dotacji. Z zastrzeżeniem uzasadnionych interesów beneficjentów, informacje takie udostępnia się publicznie.

Artykuł 36

Przeniesienie własności i udzielanie licencji

1. Beneficjenci mogą przenieść własność swoich rezultatów. Zapewniają oni, aby ich obowiązki miały również zastosowanie do nowego właściciela i aby był on zobowiązany do przeniesienia tych obowiązków na nowego właściciela w każdym przypadku kolejnego przeniesienia własności.
2. Beneficjenci, którzy zamierzają przenieść własność rezultatów, powiadamiają z wyprzedzeniem każdego z pozostałych beneficjentów, którzy wciąż mają prawa dostępu do tych rezultatów, chyba że uzgodniono inaczej na piśmie w odniesieniu do wyraźnie określonych osób trzecich, łącznie z podmiotami stowarzyszonymi, lub nie jest to możliwe w świetle obowiązujących przepisów. Powiadomienie to musi zawierać wystarczające informacje o nowym właścicielu, aby umożliwić beneficjentowi ocenę wpływu takiego przeniesienia na jego prawa dostępu.

O ile nie uzgodniono inaczej na piśmie w odniesieniu do wyraźnie określonych osób trzecich, łącznie z podmiotami stowarzyszonymi, beneficjent może sprzeciwić się przeniesieniu, jeżeli jest w stanie wykazać, że przeniesienie to wpłynęłoby niekorzystnie na jego prawa dostępu. W takim przypadku przeniesienie nie może nastąpić do czasu osiągnięcia porozumienia między zainteresowanymi beneficjentami. Terminy w tym zakresie ustala się w umowie o udzielenie dotacji.

3. Beneficjenci mogą udzielać licencji w odniesieniu do swoich rezultatów lub w inny sposób przyznawać prawo do ich wykorzystania, w tym na zasadzie wyłączności, jeżeli nie ma to wpływu na wypełnianie spoczywających na nich obowiązków. Udzielenie licencji pozwalającej na wykorzystanie rezultatów na zasadzie wyłączności jest możliwe, jeżeli wszyscy pozostali beneficjenci zgodzą się zrezygnować z przysługujących im praw dostępu.
4. W uzasadnionych przypadkach w umowie o udzielenie dotacji ustanawia się prawo Komisji lub organu finansującego do sprzeciwu wobec przeniesienia prawa własności rezultatów lub wobec udzielenia wyłącznej licencji w odniesieniu do rezultatów, jeżeli:
 - a) beneficjenci uzyskujący dane rezultaty otrzymali finansowanie unijne;
 - b) przeniesienie własności lub udzielenie licencji następuje na rzecz podmiotu prawnego z siedzibą w niestowarzyszonym państwie trzecim; oraz
 - c) przeniesienie własności lub udzielenie licencji nie jest zgodne z interesem Unii.

Jeżeli prawo sprzeciwu ma zastosowanie, beneficjent dokonuje powiadomienia z wyprzedzeniem. Od prawa sprzeciwu można odstąpić na piśmie w odniesieniu do przeniesienia własności lub udzielania licencji na rzecz wyraźnie określonych podmiotów prawnych, jeżeli wprowadzono środki w celu ochrony interesów Unii.

Artykuł 37

Prawa dostępu

1. W odniesieniu do praw dostępu stosuje się następujące zasady:
 - a) wniosek o skorzystanie z praw dostępu lub zrzeczenie się praw dostępu ma formę pisemną;
 - b) prawa dostępu nie obejmują prawa do udzielania sublicencji, chyba że uzgodniono inaczej z udzielającym tych praw;
 - c) przed ich przystąpieniem do umowy o udzielenie dotacji beneficjenci informują się wzajemnie o wszelkich ograniczeniach w zakresie udzielania dostępu do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy;
 - d) fakt, że beneficjent nie jest już zaangażowany w działanie, nie ma wpływu na jego obowiązek udzielania dostępu;
 - e) jeżeli beneficjent nie wywiązuje się ze swoich obowiązków, beneficjenci mogą uzgodnić, że nie przysługują mu już prawa dostępu.
2. Beneficjenci udzielają dostępu do:
 - a) swoich rezultatów nieodpłatnie każdemu innemu uczestniczącemu w danym działaniu beneficjentowi, któremu dostęp ten jest niezbędny do wykonywania jego własnych zadań;
 - b) posiadanej przez nich istniejącej wiedzy każdemu innemu uczestniczącemu w danym działaniu beneficjentowi, któremu dostęp ten jest niezbędny do wykonywania jego własnych zadań; z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń, o których mowa w ust. 1 lit. c); takiego dostępu udziela się nieodpłatnie, chyba że przed przystąpieniem do umowy o udzielenie dotacji beneficjenci uzgodnili inaczej;
 - c) swoich rezultatów oraz, z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń, o których mowa w ust. 1 lit. c), do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy każdemu innemu uczestniczącemu w danym działaniu beneficjentowi, któremu dostęp ten jest niezbędny do wykorzystania jego własnych rezultatów; takiego dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, które należy uzgodnić.

3. O ile beneficjenci nie uzgodnili inaczej, udzielają oni również dostępu do swoich rezultatów i – z zastrzeżeniem wszelkich ograniczeń, o których mowa w ust. 1 lit. c) – do posiadanej przez nich istniejącej wiedzy podmiotowi prawnemu, który:
- a) ma siedzibę w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym;
 - b) znajduje się pod bezpośrednią lub pośrednią kontrolą innego beneficjenta lub pod tą samą bezpośrednią lub pośrednią kontrolą co ten beneficjent, albo bezpośrednio lub pośrednio kontroluje tego beneficjenta; oraz
 - c) potrzebuje takiego dostępu, aby wykorzystać rezultaty danego beneficjenta, zgodnie z obowiązkami wykorzystywania przez beneficjenta.

Dostępu udziela się na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach, które należy uzgodnić.

4. Wniosek o dostęp do celów wykorzystywania można złożyć w terminie do roku od zakończenia działania, chyba że beneficjenci uzgodnili inny termin.
5. Beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, udzielają nieodpłatnie dostępu do swoich rezultatów unijnym instytucjom, organom lub agencjom do celów kształtowania, realizacji i monitorowania polityki lub programów unijnych. Dostęp jest ograniczony do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego.

Takimi prawami dostępu nie obejmuje się istniejącej wiedzy beneficjentów.

W przypadku działań w ramach klastra „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa” beneficjenci, którzy otrzymali finansowanie unijne, udzielają nieodpłatnie dostępu do swoich rezultatów także organom krajowym państw członkowskich do celów kształtowania, realizacji i monitorowania ich polityki lub programów w tym obszarze. Dostęp jest ograniczony do zastosowania niekomercyjnego i niekonkurencyjnego i udzielany na podstawie dwustronnego porozumienia określającego szczegółowe warunki mające zapewnić, by z praw tych korzystano tylko w przewidzianym celu i by nałożono odpowiednie obowiązki w zakresie poufności. Państwo członkowskie, instytucja, organ lub agencja Unii zwracający się z wnioskiem powiadamiają o nim wszystkie państwa członkowskie.

6. W programie prac można przewidzieć, w stosownych przypadkach, dodatkowe prawa dostępu.

Artykuł 38

Przepisy szczegółowe

Do działań ERBN, działań w zakresie szkoleń i mobilności, działań dotyczących przedkomercyjnych zamówień publicznych, działań dotyczących zamówień publicznych na innowacyjne rozwiązania, działań do celów współfinansowania programu oraz działań koordynacyjnych i wspierających mogą mieć zastosowanie szczegółowe zasady dotyczące własności, wykorzystywania i upowszechniania, przeniesienia własności i udzielania licencji, a także praw dostępu.

Takie szczegółowe zasady określa się w umowie o udzielenie dotacji i nie mają one wpływu na zasady i obowiązki w zakresie otwartego dostępu.

Artykuł 39

Nagrody

1. Nagrody w ramach programu są przyznawane i zarządzane zgodnie z tytułem IX rozporządzenia finansowego, chyba że w niniejszym rozdziale określono inaczej.
2. Wszelkie podmioty prawne, bez względu na miejsce ich siedziby, mogą brać udział w konkursach, chyba że w programie prac lub w zasadach konkursów przewidziano inaczej.
3. Komisja lub organ finansujący może, w stosownych przypadkach, organizować konkursy o nagrody razem z:
 - a) innymi organami unijnymi;
 - b) państwami trzecimi, w tym ich organizacjami lub agencjami naukowymi i technologicznymi;
 - c) organizacjami międzynarodowymi; lub
 - d) podmiotami prawnymi o charakterze niezarobkowym.
4. Program prac lub regulamin konkursu obejmuje obowiązki w zakresie komunikacji i, w stosownych przypadkach, wykorzystywania i upowszechniania, praw własności i praw dostępu, w tym przepisy dotyczące udzielania licencji.

ROZDZIAŁ IV

Zamówienia

Artykuł 40

Zamówienia

1. Zamówienia w ramach programu są udzielane i zarządzane zgodnie z tytułem VII rozporządzenia finansowego, chyba że w niniejszym rozdziale określono inaczej.
2. Zamówienia mogą także przybierać formę przedkomercyjnych zamówień publicznych lub publicznych zamówień na innowacyjne rozwiązania udzielanych przez Komisję lub organ finansujący we własnym imieniu lub wspólnie z instytucjami zamawiającymi z państw członkowskich i państw stowarzyszonych. W takim przypadku stosuje się przepisy zawarte w art. 22.

ROZDZIAŁ V
Działania łączone i finansowanie mieszane

Artykuł 41

Działania łączone

Działania łączone, w sprawie których decyzję podjęto w ramach niniejszego programu, realizowane są zgodnie z programem InvestEU oraz tytułem X rozporządzenia finansowego.

Artykuł 42

Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” i EIC

1. Dotacje i zaliczki zwrotne będące elementami składowymi finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” lub z EIC podlegają przepisom art. 30–33.
2. Finansowanie mieszane z EIC realizuje się zgodnie z art. 43. Wsparcie w ramach finansowania mieszanego z EIC może zostać przyznane do momentu, kiedy dane działanie można będzie finansować jako działanie łączone lub jako działanie w zakresie finansowania i inwestycji w pełni objęte gwarancją UE w ramach funduszu InvestEU. Na zasadzie odstępstwa od art. 209 rozporządzenia finansowego warunki określone w ust. 2, a w szczególności w lit. a) i d), nie mają zastosowania w momencie przyznawania finansowania mieszanego z EIC.
3. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” może zostać przyznane na działanie do celów współfinansowania programu, w przypadku gdy we wspólnym programie państw członkowskich i państw stowarzyszonych przewidziano wdrażanie instrumentów finansowych w celu wsparcia zakwalifikowanych działań. Oceny i kwalifikacji takich działań dokonuje się zgodnie z art. 11, 19, 20, 24, 25 i 26. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” realizuje się w trybie zgodnym z art. 29, przez analogię z art. 43 ust. 9 oraz z dodatkowymi i uzasadnionymi warunkami określonymi w programie prac.
4. Spłaty, w tym zwroty zaliczek, i dochody z finansowania mieszanego z programu „Horyzont Europa” i EIC uznaje się za wewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel zgodnie z art. 21 ust. 3 lit. f) i art. 21 ust. 4 rozporządzenia finansowego.

5. Finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” i EIC zapewnia się w sposób, który sprzyja konkurencyjności Unii, nie zakłócając przy tym konkurencji na rynku wewnętrznym.

Artykuł 42a

„Pionier”

1. „Pionier” zapewnia dotacje na nowatorskie projekty wysokiego ryzyka realizowane przez konsorcja lub pojedynczych beneficjentów, mające na celu opracowanie przełomowych innowacji i stworzenie nowych możliwości rynkowych. „Pionier” wspiera najwcześniejsze etapy badań naukowych i rozwoju w dziedzinie nauki, technologii lub bardzo zaawansowanych technologii, w tym weryfikację poprawności projektu i prototypy służące walidacji technologii.

„Pionier” jest realizowany głównie w drodze otwartego zaproszenia do składania wniosków oddolnych z regularnymi datami granicznymi w roku oraz przewiduje konkurencyjne wyzwania w zakresie opracowania kluczowych celów strategicznych wymagających bardzo zaawansowanych technologicznie i radykalnych sposobów myślenia.

2. Działania przejściowe w ramach instrumentu „Pionier” pomagają wszystkim rodzajom naukowców i innowatorów w opracowaniu ścieżki prowadzącej do rozwoju komercyjnego w Unii, na przykład działań demonstracyjnych i studiów wykonalności, aby ocenić potencjalne uzasadnienie biznesowe, a także wspierają tworzenie przedsiębiorstw typu spin-off i typu start-up.
- a) Ogłaszanie i treść zaproszeń do składania wniosków ustala się z uwzględnieniem celów i budżetu ustanowionych w programie prac w odniesieniu do odpowiedniego portfela działań;
- b) każdemu wnioskowi już zakwalifikowanemu w ramach instrumentu „Pionier” EIC w drodze zaproszenia do składania wniosków można przyznać dodatkową dotację na ustaloną kwotę nieprzekraczającą 50 000 EUR w celu przeprowadzenia dodatkowych działań, w tym pilnych działań koordynacyjnych i wspierających, służących wzmocnieniu społeczności beneficjentów danego portfela działań, takich jak ocena możliwych przedsiębiorstw typu spin-off, innowacje mogące tworzyć rynek lub opracowanie biznesplanu. Komitet programowy ustanowiony w ramach programu szczegółowego jest informowany o takich przypadkach.

3. Kryteria wyboru zdefiniowane w art. 25 mają zastosowanie do instrumentu „Pionier” EIC.

Artykuł 43

„Akcelerator”

1. „Akcelerator” EIC ma na celu zasadniczo wspieranie innowacji tworzących rynek. Wspiera wyłącznie pojedynczych beneficjentów i zapewnia głównie finansowanie mieszane. Pod pewnymi warunkami może również udzielać wsparcia w postaci wyłącznie dotacji i wyłącznie kapitału.

„Akcelerator” EIC proponuje dwa rodzaje wsparcia:

- wsparcie w postaci finansowania mieszanego dla MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, oraz, w wyjątkowych przypadkach, małych spółek o średniej kapitalizacji realizujących przełomowe i radykalne innowacje, które nie mogą pozyskać finansowania bankowego;
- wsparcie w postaci wyłącznie dotacji na rzecz MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, realizujących wszelkiego rodzaju innowacje, począwszy od innowacji stopniowych aż po innowacje przełomowe i radykalne, i dążących do zwiększenia skali działalności.

Można również udzielić wsparcia wyłącznie w postaci kapitału na rzecz MŚP niemogących pozyskać finansowania bankowego, w tym przedsiębiorstw typu start-up, które już otrzymały wsparcie w postaci wyłącznie dotacji.

Wsparcie w postaci wyłącznie dotacji w ramach instrumentu „Akcelerator” EIC jest udzielane tylko przy spełnieniu następujących łącznych warunków:

- a) projekt zawiera informacje dotyczące zdolności i gotowości wnioskodawcy do zwiększenia skali;
- b) beneficjent może być wyłącznie przedsiębiorstwem typu start-up lub MŚP;
- c) wsparcie w postaci wyłącznie dotacji w ramach instrumentu „Akcelerator” EIC może zostać udzielone beneficjentowi podczas działania programu „Horyzont Europa” tylko raz i nie może przekroczyć kwoty 2,5 mln EUR.

- 1a. Beneficjent instrumentu „Akcelerator” EIC musi być podmiotem prawnym kwalifikującym się jako przedsiębiorstwo typu start-up, MŚP lub, w wyjątkowych przypadkach, jako mała spółka o średniej kapitalizacji, chętnym do zwiększenia skali działalności, z siedzibą w państwie członkowskim lub państwie stowarzyszonym. Wniosek może zostać przedłożony albo przez beneficjenta, albo, z zastrzeżeniem uprzedniej zgody beneficjenta, przez osobę fizyczną lub podmiot prawny lub większą liczbę takich osób lub podmiotów, które zamierzają ustanowić lub wesprzeć tego beneficjenta. W tym drugim przypadku umowę o finansowanie podpisuje się wyłącznie z beneficjentem.
2. Jedną decyzją o przyznaniu finansowania obejmuje się wszystkie formy wkładu Unii wnoszone w ramach finansowania mieszanego z EIC i tą samą decyzją zapewnia się ich finansowanie.
3. Wnioski poddawane są indywidualnej ocenie przez niezależnych ekspertów zewnętrznych i kwalifikowane w ramach stałego otwartego zaproszenia z datami granicznymi, na podstawie art. 24–26, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. Stosuje się następujące kryteria wyboru:
 - a) doskonałość;
 - b) oddziaływanie;
 - c) poziom związanego z działaniem ryzyka uniemożliwiającego inwestycje; jakość i skuteczność realizacji oraz zapotrzebowanie na wsparcie ze strony Unii.
5. Za zgodą zainteresowanych wnioskodawców wniosek dotyczący działania w zakresie innowacji i wprowadzenia na rynek, który spełnia już pierwsze dwa kryteria, może zostać przez Komisję lub organy finansujące realizujące program „Horyzont Europa” (w tym WWiI tworzone przez EIT) przedłożony bezpośrednio do oceny pod kątem ostatniego kryterium wyboru, z zastrzeżeniem spełnienia następujących warunków łącznych:
 - a) wniosek ten wynika z dowolnego innego działania finansowanego w ramach programu „Horyzont 2020” lub niniejszego programu lub, z zastrzeżeniem programu pilotażowego w pierwszym programie prac programu „Horyzont Europa”, z krajowych lub regionalnych programów, rozpoczynając od określenia zapotrzebowania na taki system. Stosowne przepisy zostaną doprecyzowane w programie szczegółowym;

- b) oparty jest na przeglądzie poprzedniego projektu sprzed nie więcej niż 2 lat, w ramach którego oceniono poziom doskonałości i oddziaływanie wniosku oraz z zastrzeżeniem dodatkowych warunków i procesów określonych w programie prac.
6. Pieczęć doskonałości można przyznać, jeżeli spełnione zostały następujące warunki łączne:
- a) beneficjent jest przedsiębiorstwem typu start-up, MŚP lub małą spółką o średniej kapitalizacji;
 - b) wniosek kwalifikował się i spełnił progi stosowane w pierwszych dwóch kryteriach wyboru, o których mowa w ust. 4;
 - c) przyznaje się ją w odniesieniu do działalności, która kwalifikowałyby się w ramach działania w zakresie innowacji.
7. W przypadku wniosku, który przeszedł ocenę pozytywnie, niezależni eksperci zewnętrzni przedstawiają propozycję odpowiedniego wsparcia instrumentu „Akcelerator” EIC, w oparciu o poniesione ryzyko oraz zasoby i czas niezbędne do wprowadzenia innowacji na rynek i jej wdrożenia.
- Komisja może odrzucić wniosek wskazany przez niezależnych ekspertów zewnętrznych z uzasadnionych względów, w tym ze względu na brak zgodności z celami polityki Unii. Komitet programowy jest informowany o powodach odrzucenia.
8. Dotacja lub zaliczka zwrotna będące elementami składowymi wsparcia instrumentu „Akcelerator” EIC nie mogą przekraczać 70 % łącznych kosztów kwalifikowalnych wybranego działania w zakresie innowacji.
9. Tryb realizacji podlegających spłacie i kapitałowych elementów składowych wsparcia instrumentu „Akcelerator” EIC określa się w decyzji [program szczegółowy].
10. W umowie dotyczącej wybranego działania ustanawia się szczegółowe mierzalne cele pośrednie i określa odpowiadające im płatności zaliczkowe i płatności w ratach w ramach wsparcia instrumentu „Akcelerator” EIC.

W przypadku finansowania mieszanego z EIC działalność odpowiadającą działaniu w zakresie innowacji można rozpocząć, a pierwszą płatność zaliczkową w ramach dotacji lub zaliczkę zwrotną wypłacić jeszcze przed realizacją innych elementów składowych przyznanego finansowania mieszanego z EIC. Elementy te realizuje się pod warunkiem osiągnięcia szczegółowych celów pośrednich ustanowionych w umowie.

11. Zgodnie z umową, jeżeli nie osiągnięto mierzalnych celów pośrednich, działanie zostaje zawieszone, zmienione lub, w należycie uzasadnionym przypadku, zakończone. Działanie może również zostać zakończone, jeżeli nie można osiągnąć zamierzonego wprowadzenia na rynek, zwłaszcza w Unii.

W wyjątkowych przypadkach i na podstawie opinii zarządu EIC Komisja może podjąć decyzję o zwiększeniu wsparcia ze środków instrumentu „Akcelerator” EIC, z zastrzeżeniem przeglądu projektu przez niezależnych ekspertów zewnętrznych. Komitet programowy jest informowany o takich przypadkach.

ROZDZIAŁ VI

Eksperci

Artykuł 44

Powolywanie niezależnych ekspertów zewnętrznych

1. Niezależnych ekspertów zewnętrznych wskazuje się i wybiera na podstawie zaproszeń do zgłaszania kandydatur kierowanych do osób fizycznych oraz zaproszeń kierowanych do odnośnych organizacji, takich jak agencje badawcze, instytucje badawcze, szkoły wyższe, organizacje normalizacyjne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego lub przedsiębiorstwa w celu utworzenia bazy danych kandydatów.

Na zasadzie odstępstwa od art. 237 ust. 3 rozporządzenia finansowego Komisja lub odpowiedni organ finansujący może, w drodze wyjątku i w należycie uzasadnionych przypadkach, wybrać, w sposób przejrzysty, mającego odpowiednie umiejętności eksperta spoza wspomnianej bazy danych, jeżeli zaproszenie do wyrażenia zainteresowania nie wyłoniło odpowiednich niezależnych ekspertów zewnętrznych.

Tacy eksperci składają oświadczenie o swojej niezależności oraz zdolności do wsparcia celów programu „Horyzont Europa”.

2. Zgodnie z art. 237 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego niezależnym ekspertom zewnętrznym wypłaca się wynagrodzenie na standardowych warunkach. W uzasadnionych, wyjątkowych przypadkach przyznane może zostać wynagrodzenie na poziomie wykraczającym poza standardowe warunki, w oparciu o standardy na odcinku rynku, zwłaszcza w przypadku określonych ekspertów wysokiego szczebla.
3. W uzupełnieniu przepisów art. 38 ust. 2 i 3 rozporządzenia finansowego nazwiska niezależnych ekspertów zewnętrznych dokonujących oceny wniosków o udzielenie dotacji, którzy są powoływani do działania we własnym imieniu, publikuje się co najmniej raz do roku na stronie internetowej Komisji lub organu finansującego, wraz z informacją o obszarach, w których eksperci ci się specjalizują. Takie informacje gromadzi się, przetwarza i publikuje zgodnie z przepisami UE dotyczącymi ochrony danych.
- 3a. Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmują odpowiednie środki w celu zapobiegania konfliktom interesów w odniesieniu do zaangażowania niezależnych ekspertów zewnętrznych zgodnie z art. 61 i art. 150 ust. 5 rozporządzenia finansowego.

Komisja lub odpowiedni organ finansujący zapewniają, by ekspert, od którego wymagana jest opinia, nie przeprowadzał oceny, nie udzielał porad ani pomocy w sprawie, w przypadku której występuje konflikt interesów.
4. Przy wyznaczaniu niezależnych ekspertów zewnętrznych Komisja lub odpowiedni organ finansujący podejmują właściwe środki, by dążyć do osiągnięcia wyważonego składu grup ekspertów i paneli oceniających pod względem zróżnicowania umiejętności, doświadczenia, wiedzy, w tym pod względem specjalizacji, szczególnie w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, pochodzenia geograficznego i płci, i biorąc pod uwagę sytuację w danym obszarze działania.
5. W stosownych przypadkach, aby zagwarantować jakość oceny, należy zapewnić odpowiednią liczbę niezależnych ekspertów do każdego zaproszenia do składania wniosków.
6. Poziom wynagrodzenia wszystkich niezależnych i zewnętrznych ekspertów jest udostępniany co roku Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Wynagrodzenia należy pokrywać z wydatków programu.

TYTUŁ III
MONITOROWANIE, OCENA I KONTROLA PROGRAMU ORAZ KOMUNIKACJA W JEGO
RAMACH

Artykuł 45

Monitorowanie i sprawozdawczość

1. Komisja stale monitoruje zarządzanie programem „Horyzont Europa”, jego programem szczegółowym i działaniami EIT oraz ich realizację. W celu zwiększenia przejrzystości regularnie aktualizowane dane będą także udostępniane publicznie w dostępny sposób na stronie internetowej Komisji.

W szczególności dane dla projektów finansowanych w ramach ERBN, partnerstw europejskich, misji, EIC i EIT należy ująć w tej samej bazie danych.

Dane te obejmują:

- (i) „wskaźniki czasowe służące do składania corocznego sprawozdania z postępów w realizacji programu w odniesieniu do celów ustanowionych w art. 3 i określone w załączniku V, w oparciu o ścieżki oddziaływania”;
- (ii) informacje na temat poziomu włączania nauk społecznych i humanistycznych do głównego nurtu polityki, stosunku między niższymi i wyższymi poziomami gotowości technologicznej w badaniach realizowanych w ramach współpracy, postępów w zwiększaniu uczestnictwa państw objętych inicjatywą rozszerzania uczestnictwa, geograficznego składu konsorcjów w projektach realizowanych w ramach współpracy, ewolucji wynagrodzeń naukowców, stosowania dwuetapowej procedury składania i oceny wniosków, środków mających na celu ułatwienie powiązań opartych na współpracy w europejskich badaniach naukowych i innowacjach, stosowania przeglądu oceny oraz liczby i rodzajów skarg, poziomu włączania problematyki klimatu do głównego nurtu polityki i związanych z tym wydatków, udziału MŚP, udziału sektora prywatnego, równowagi płci w finansowanych działaniach, panelach oceniających, zarządach i grupach doradczych, pieczęci doskonałości, partnerstw europejskich, a także stopy współfinansowania, uzupełniającego i skumulowanego finansowania z innych funduszy unijnych, infrastruktury badawczych, czasu oczekiwania na przyznanie dotacji, poziomu współpracy międzynarodowej, zaangażowania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego;

- (iii) poziomy wydatków w podziale na projekty, aby umożliwić przeprowadzenie szczegółowej analizy, w tym w odniesieniu do poszczególnych obszarów interwencji;
 - (iv) poziom nadmiaru zgłoszeń, w szczególności liczbę wniosków i w przeliczeniu na zaproszenia do składania wniosków, ich średnią punktację, udział wniosków powyżej i poniżej wartości progowej w odniesieniu do jakości.
- 2. Komisja jest uprawniona do przyjęcia, zgodnie z art. 50, aktów delegowanych dotyczących zmian do załącznika V w celu uzupełnienia lub zmiany wskaźników ścieżek oddziaływania, jeżeli uzna to za konieczne, oraz ustanawiania poziomów wyjściowych i docelowych.
 - 3. System sprawozdawczości dotyczącej realizacji celów zapewnia wydajne, skuteczne i terminowe gromadzenie danych na potrzeby monitorowania realizacji programu i jego rezultatów, bez zwiększania obciążenia administracyjnego dla beneficjentów. W tym celu na odbiorców finansowania ze środków unijnych, w tym na poziomie naukowców zaangażowanych w działania, aby umożliwić śledzenie ich kariery i mobilności, oraz (w stosownych przypadkach) na państwa członkowskie nakłada się proporcjonalne wymagania dotyczące sprawozdawczości⁴⁵.
 - 3a. Analiza jakościowa opracowane przez Komisję oraz unijne lub krajowe organy finansujące uzupełnia w jak największym stopniu dane ilościowe.
 - 4. W kontekście programów prac monitoruje się i poddaje przeglądowi środki służące ułatwianiu powiązań opartych na współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji w Europie.

⁴⁵ Przepisy dotyczące monitorowania partnerstw europejskich są zawarte w załączniku III do rozporządzenia.

Artykuł 46

Informacja, komunikacja, promocja, upowszechnianie i wykorzystywanie

1. Odbiorcy finansowania unijnego podają informacje o pochodzeniu finansowania unijnego i zapewniają jego eksponowanie (w szczególności podczas promowania działań i ich rezultatów, w tym w przypadku nagród) poprzez dostarczanie spójnych, skutecznych i proporcjonalnych ukierunkowanych informacji przeznaczonych dla różnych grup odbiorców, w tym dla mediów i opinii publicznej.
2. Komisja prowadzi działania informacyjne i komunikacyjne związane z programem oraz realizowanymi w jego ramach działaniami i jego rezultatami. Ponadto dostarcza państwom członkowskim i beneficjentom terminowych i szczegółowych informacji. Na rzecz zainteresowanych podmiotów świadczone są oparte na dowodach usługi nawiązywania kontaktów wykorzystujące informacje analityczne i podobieństwa sieciowe, aby tworzyć konsorcja dla projektów realizowanych w ramach współpracy, przy czym szczególną uwagę poświęca się określaniu możliwości w zakresie tworzenia sieci kontaktów przez podmioty prawne z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji. Na podstawie takiej analizy można, z myślą o konkretnych zaproszeniach do składania wniosków, organizować imprezy ułatwiające nawiązywanie kontaktów. Zasoby finansowe przydzielone na program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii, o ile są one związane z celami, o których mowa w art. 3.
3. Komisja ustanawia również strategię na rzecz upowszechniania i wykorzystywania służącą zwiększeniu dostępności i rozpowszechniania uzyskanych w programie rezultatów badań naukowych i innowacji oraz wiedzy, aby przyspieszyć ich wykorzystywanie, a następnie absorpcję przez rynek, oraz aby zwiększyć oddziaływanie programu. Zasoby finansowe przydzielone na program przyczyniają się również do komunikacji instytucjonalnej w zakresie priorytetów politycznych Unii oraz działalności w zakresie informacji, komunikacji, promocji, upowszechniania i wykorzystywania, o ile jest ona związana z celami, o których mowa w art. 3.

Artykuł 47

Ocena programu

1. Oceny programu przeprowadza się w terminie pozwalającym na uwzględnienie ich wyników w procesie decyzyjnym dotyczącym programu, jego następcy i innych istotnych inicjatyw w dziedzinie badań naukowych i innowacji.
2. Ocena okresowa programu przeprowadzana jest z pomocą niezależnych ekspertów – wyłonionych w drodze przejrzystej procedury – z chwilą, gdy dostępne są wystarczające informacje na temat realizacji programu, jednak nie później niż w ciągu czterech lat od rozpoczęcia realizacji programu. Obejmuje ona analizę portfela i ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów ramowych i stanowi podstawę do dostosowania realizacji programu lub przeglądu programu, stosownie do przypadku. Obejmuje ona ocenę skuteczności, wydajności, przydatności, spójności i unijnej wartości dodanej programu.
3. Po zakończeniu realizacji programu, lecz nie później niż cztery lata po upływie okresu określonego w art. 1, Komisja dokonuje oceny końcowej programu. Ocena końcowa obejmuje ocenę długoterminowych skutków poprzednich programów ramowych.
4. Komisja publikuje i przekazuje wnioski z tych ocen, opatrzone własnymi komentarzami, oraz przedstawia je Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

Artykuł 48

Audyty

1. System kontroli programu zapewnia właściwą równowagę między zaufaniem a kontrolą, z uwzględnieniem kosztów administracyjnych i innych kosztów kontroli na wszystkich poziomach, w szczególności kosztów ponoszonych przez beneficjentów. Zasady audytu muszą być jasne i spójne w całym programie.

2. Podstawą strategii audytu w odniesieniu do programu jest audyt finansowy reprezentatywnej próby wydatków w całym programie. Reprezentatywną próbę uzupełnia wybór oparty na ocenie ryzyka związanego z wydatkami. Działania otrzymujące wspólne finansowanie z różnych programów unijnych poddawane są tylko jednemu audytowi obejmującemu wszystkie odnośne programy i ich odpowiednie obowiązujące przepisy.
3. Ponadto Komisja lub organ finansujący mogą opierać się na połączonych przeglądach systemów na poziomie beneficjenta. Takie połączone przeglądy są fakultatywne w odniesieniu do określonych rodzajów beneficjentów i składają się z audytu systemów i procesu, uzupełnionego audytem transakcji i przeprowadzanego przez właściwego niezależnego audytora mającego uprawnienia do wykonywania ustawowych badań dokumentów rachunkowych zgodnie z dyrektywą 2006/43/WE⁴⁶. Mogą być one wykorzystywane przez Komisję lub organ finansujący w celu określenia ogólnej pewności co do należytego zarządzania finansami w odniesieniu do wydatków oraz w celu ponownego rozważenia poziomu audytów *ex post* i poświadczeń dotyczących sprawozdania finansowego.
4. Zgodnie z art. 127 rozporządzenia finansowego Komisja lub organ finansujący mogą opierać się na audytach dotyczących wykorzystania wkładów Unii, przeprowadzanych przez inne niezależne i właściwe osoby lub podmioty, w tym przez osoby lub podmioty inne niż te, które zostały upoważnione przez instytucje lub organy Unii.
5. Audyty można przeprowadzać w okresie do dwóch lat od płatności salda.
- 5a. Komisja publikuje wytyczne dotyczące audytu, mające na celu zapewnienie rzetelnego i jednolitego stosowania i interpretacji procedur i zasad audytu przez cały okres trwania programu.

⁴⁶ Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylająca dyrektywę Rady 84/253 /EWG (Dz.U. L 157 z 9.6.2006, s. 87).

Artykuł 49

Ochrona interesów finansowych Unii

1. W przypadku gdy państwo trzecie uczestniczy w Programie na podstawie decyzji przyjętej na mocy umowy międzynarodowej lub na podstawie jakiegokolwiek innego instrumentu prawnego, przyznaje ono właściwemu urzędnikowi zatwierdzającemu, OLAF i Trybunałowi Obrachunkowemu prawa i dostęp niezbędne do wykonywania w pełni ich odpowiednich kompetencji. W przypadku OLAF takie prawa obejmują prawo do prowadzenia dochodzeń, w tym kontroli na miejscu i inspekcji, przewidzianych w rozporządzeniu (UE, Euratom) nr 883/2013.

Artykuł 50

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 45 ust. 2, powierza się Komisji do dnia 31 grudnia 2028 r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 45 ust. 2, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 45 ust. 2 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

TYTUŁ IV
PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Artykuł 51

Uchylenie

Rozporządzenie (UE) nr 1291/2013 i rozporządzenie (UE) nr 1290/2013 tracą moc ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2021 r.

Artykuł 52

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma wpływu na kontynuację lub modyfikację danych działań, na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 oraz rozporządzenia (UE) nr 1290/2013, które nadal stosuje się do tych działań aż do ich zamknięcia. Plany prac i działania przewidziane w planach prac przyjętych na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1290/2013 i na podstawie aktów podstawowych odpowiednich organów finansujących są także – do czasu ich zakończenia – nadal regulowane rozporządzeniem (UE) nr 1290/2013 i wspomnianymi aktami podstawowymi.
2. Pula środków finansowych przeznaczonych na program może również obejmować wydatki na wsparcie techniczne i administracyjne na potrzeby przejścia między programem a środkami przyjętymi w ramach poprzedniego programu na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1291/2013.

Artykuł 53

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w ... dnia ... r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

W imieniu Rady

Przewodniczący

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

OGÓLNE KIERUNKI DZIAŁALNOŚCI

W całym programie dąży się do realizacji celów ogólnych i szczegółowych określonych w art. 3, poprzez obszary interwencji i prowadzenie działalności w ogólnych kierunkach opisanych w niniejszym załączniku, jak również w załączniku I do programu szczegółowego.

1) Filar I „Doskonała nauka”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona będzie opisana poniżej działalność w celu promowania doskonałości naukowej, przyciągania do Europy najbardziej utalentowanych ludzi, udzielania odpowiedniego wsparcia naukowcom na wczesnym etapie kariery oraz wspierania tworzenia i rozpowszechniania doskonałości naukowej, wysokiej jakości wiedzy, metod i umiejętności, technologii i rozwiązań w zakresie globalnych wyzwań społecznych, środowiskowych i gospodarczych. Przyczyni się ona również do realizacji innych celów szczegółowych programu określonych w art. 3.

- a) Europejska Rada ds. Badań Naukowych: zapewnienie atrakcyjnego i elastycznego finansowania umożliwiającego utalentowanym i kreatywnym naukowcom indywidualnym, z naciskiem na naukowców na wczesnym etapie kariery, i ich zespołom podążanie najbardziej obiecującymi ścieżkami w pionierskich dziedzinach nauki, bez względu na ich narodowość i kraj pochodzenia, i przyznawanego na zasadach ogólnounijnej konkurencji opartej wyłącznie na kryterium doskonałości.

Obszar interwencji: pionierskie badania naukowe.

- b) Działania „Maria Skłodowska-Curie”: umożliwianie naukowcom zdobycia nowej wiedzy i nowych umiejętności dzięki mobilności i gromadzeniu doświadczenia w różnych krajach, sektorach i dyscyplinach, wzmacnianie systemów szkoleń i rozwoju kariery naukowej, a także strukturyzacja i usprawnienie instytucjonalnej i krajowej rekrutacji przy uwzględnieniu Europejskiej karty naukowca i Kodeksu postępowania przy rekrutacji naukowców; w ten sposób działania „Maria Skłodowska-Curie” pomagają w tworzeniu w całej Europie podstaw doskonałego środowiska badawczego, przyczyniając się do pobudzenia zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i inwestycji oraz do pokonywania obecnych i przyszłych wyzwań społecznych.

Obszary interwencji: dbanie o doskonałość poprzez wspieranie mobilności naukowców ponad granicami, między sektorami i między dyscyplinami; wspieranie zdobywania przez naukowców nowych umiejętności poprzez zapewnianie im szkoleń najwyższej jakości; wzmacnianie zasobów ludzkich i rozwój umiejętności w europejskiej przestrzeni badawczej; zwiększenie synergii i ułatwianie jej osiągnięcia; propagowanie działań informacyjnych dla ogółu społeczeństwa.

- c) Infrastruktury badawcze: zapewnienie Europie światowej klasy trwałych infrastruktur badawczych, otwartych i dostępnych dla najwybitniejszych naukowców z Europy i spoza niej. Zachęcanie do korzystania z istniejących infrastruktur badawczych, w tym tych finansowanych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych. Dzięki temu zwiększony zostanie potencjał infrastruktury badawczej w zakresie wspierania postępu naukowego i innowacji oraz umożliwiania tworzenia otwartej i doskonałej nauki, zgodnie z zasadami FAIR; wzmocniona zostanie także działalność w ramach powiązanych obszarów unijnej polityki i współpracy międzynarodowej.

Obszary interwencji: konsolidacja i rozwój systemu europejskich infrastruktur badawczych; otwarcie infrastruktur badawczych oraz ich zintegrowanie i wzajemne połączenie; potencjał innowacyjny europejskich infrastruktur badawczych oraz działania na rzecz innowacji i szkolenia; wzmocnienie europejskiej polityki w zakresie infrastruktury badawczej oraz współpracy międzynarodowej.

2) Filar II „Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona będzie opisana poniżej działalność w celu wspierania tworzenia i lepszego rozpowszechniania wysokiej jakości wiedzy, technologii i zrównoważonych rozwiązań, zwiększenia konkurencyjności europejskiego przemysłu, wzmocnienia oddziaływania badań naukowych i innowacji na kształtowanie, wspieranie i realizację różnych obszarów polityki Unii oraz w celu wspierania absorpcji innowacyjnych rozwiązań przez przemysł, zwłaszcza MŚP i przedsiębiorstwa typu start-up, i społeczeństwo, aby sprostać globalnym wyzwaniom. Przyczyni się ona również do realizacji innych celów szczegółowych programu określonych w art. 3.

Nauki społeczne i humanistyczne będą w pełni zintegrowane we wszystkich klastrach, w tym w szczególnych i ukierunkowanych działaniach.

Aby jak najbardziej zwiększyć elastyczność i efekt synergii, działania w zakresie badań naukowych i innowacji zostaną pogrupowane w sześć klastrów, wzajemnie połączonych za pomocą paneuropejskich infrastruktur badawczych, które to klastry indywidualnie i wspólnie będą tworzyć zachęty do współpracy interdyscyplinarnej, międzysektorowej i między obszarami polityki, a także transgranicznej i międzynarodowej. Działania z szerokiego zakresu poziomów gotowości technologicznej, w tym niższych poziomów gotowości technologicznej, będą objęte tym filarem programu „Horyzont Europa”.

Każdy z klastrów przyczynia się do realizacji kilku celów zrównoważonego rozwoju, a wiele celów zrównoważonego rozwoju przyświeca więcej niż jednemu klastrowi.

Działania w zakresie badań naukowych i innowacji są realizowane w obrębie następujących klastrów i przekrojowo między nimi:

- a) Klaster „Zdrowie”: poprawa i ochrona zdrowia i dobrostanu obywateli w każdym wieku poprzez generowanie nowej wiedzy, opracowywanie innowacyjnych rozwiązań i zapewnienia włączenia, w stosownych przypadkach, perspektywy płci do celów profilaktyki, diagnozowania, monitorowania i leczenia chorób oraz opracowywania technologii medycznych; ograniczenie zagrożeń dla zdrowia, ochrona ludności i propagowanie dobrego stanu zdrowia i dobrostanu, również w miejscu pracy; sprawienie, aby publiczne systemy opieki zdrowotnej były bardziej opłacalne, sprawiedliwe i zrównoważone; zapobieganie chorobom związanym z ubóstwem i leczenie ich; oraz wspieranie i umożliwianie zaangażowania i samozarządzania pacjentów.

Obszary interwencji: zdrowie przez całe życie; środowiskowe i społeczne uwarunkowania zdrowia; choroby niezakaźne i rzadkie; choroby zakaźne, w tym choroby związane z ubóstwem i choroby zaniedbane; narzędzia, technologie i rozwiązania cyfrowe dotyczące zdrowia i opieki, w tym medycyny personalizowanej; systemy opieki zdrowotnej.

- b) Klaster „Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne”: wzmocnienie europejskich wartości demokratycznych, w tym praworządności i praw podstawowych, ochrona naszego dziedzictwa kulturowego, badanie potencjału sektora kultury i sektora kreatywnego oraz propagowanie przemian społeczno-gospodarczych, które przyczyniają się do włączenia społecznego i wzrostu, w tym zarządzanie migracjami i integracja migrantów.

Obszary interwencji: demokracja i zarządzanie; kultura, dziedzictwo kulturowe i kreatywność; przemiany społeczne i gospodarcze.

- c) Klaster „Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa”: reagowanie na wyzwania wynikające z utrzymujących się zagrożeń dla bezpieczeństwa, w tym cyberprzestępczości, oraz związane z klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka.

Obszary interwencji: społeczeństwa odporne na klęski żywiołowe i katastrofy; ochrona i bezpieczeństwo; cyberbezpieczeństwo.

- d) Klaster „Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna”: wzmocnienie zdolności i zapewnienie suwerenności Europy w zakresie kluczowych technologii prorozwojowych służących cyfryzacji i produkcji oraz w zakresie technologii kosmicznej, w całym łańcuchu wartości, aby stworzyć konkurencyjny, scyfryzowany, niskoemisyjny przemysł o obiegu zamkniętym; zapewnienie zrównoważonych dostaw surowców; opracowanie zaawansowanych materiałów oraz stworzenie gruntu dla postępów i innowacji w pokonywaniu globalnych wyzwań społecznych.

Obszary interwencji: technologie produkcyjne; główne technologie cyfrowe, w tym technologie kwantowe; nowe technologie prorozwojowe; materiały zaawansowane; sztuczna inteligencja i robotyka; internet nowej generacji; zaawansowane obliczenia i duże zbiory danych; gałęzie przemysłu o obiegu zamkniętym; niskoemisyjne i ekologiczne sektory przemysłu; przestrzeń kosmiczna, w tym obserwacja Ziemi.

- e) Klaster „Klimat, energetyka i mobilność”: przeciwdziałanie zmianie klimatu poprzez lepsze zrozumienie jej przyczyn, ewolucji, ryzyka, skutków i szans, poprzez uczynienie sektorów energetyki i transportu bardziej przyjaznymi dla klimatu i środowiska, wydajniejszymi, bardziej konkurencyjnymi, korzystającymi w większym stopniu z systemów inteligentnych, bezpieczniejszymi i bardziej odpornymi, poprzez promowanie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej, zwiększenie odporności Unii na wstrząsy zewnętrzne oraz poprzez dostosowanie zachowań społecznych w świetle celów zrównoważonego rozwoju.

Obszary interwencji: nauka o klimacie i rozwiązania w zakresie klimatu; dostawy energii; systemy i sieci energetyczne; budynki i obiekty przemysłowe w transformacji energetyki; społeczności i miasta; konkurencyjność przemysłowa w transporcie; transport i mobilność, które są ekologiczne, bezpieczne i dostępne; inteligentna mobilność; magazynowanie energii.

- f) Klaster „Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko”: ochrona środowiska, odnowa i zrównoważone wykorzystywanie zasobów naturalnych i biologicznych z lądu, wód śródlądowych i morza oraz zrównoważone zarządzanie nimi w celu powstrzymania erozji różnorodności biologicznej, aby rozwiązać problemy w zakresie zapewnienia wszystkim bezpieczeństwa żywnościowego i bezpiecznej diety oraz przejść na niskoemisyjną, zasobooszczędną gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz zrównoważoną biogospodarkę.

Obszary interwencji: obserwacja środowiska; różnorodność biologiczna i zasoby naturalne; rolnictwo, leśnictwo i obszary wiejskie; morza, oceany i wody śródlądowe; systemy żywnościowe; systemy innowacji biotechnologicznych w biogospodarce UE; systemy o obiegu zamkniętym.

- g) Niejądrowe działania bezpośrednie Wspólnego Centrum Badawczego: generowanie wysokiej jakości dowodów naukowych na potrzeby kształtowania wydajnej i przystępnej dobrej polityki publicznej. Nowe inicjatywy i wnioski ustawodawcze UE wymagają przejrzystych, kompleksowych i wyważonych dowodów, aby były rozsądnie projektowane, natomiast realizacja polityki wymaga pomiaru i monitorowania dowodów. JRC zapewni niezależne dowody naukowe i wsparcie techniczne na potrzeby całego cyklu kształtowania polityki unijnej. Badania naukowe w ramach JRC będą ukierunkowane na realizację priorytetów polityki UE.

Obszary interwencji: zdrowie; kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne; bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa; technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna; klimat, energetyka i mobilność; żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko; wspieranie funkcjonowania rynku wewnętrznego i zarządzania gospodarką Unii; wspieranie państw członkowskich we wdrażaniu przez nie aktów prawnych i opracowywaniu strategii inteligentnej specjalizacji; narzędzia analityczne i metody na potrzeby kształtowania polityki; zarządzanie wiedzą; transfer wiedzy i technologii; wsparcie dla nauki na rzecz platform polityki.

3) Filar III „Innowacyjna Europa”

W ramach tego filaru, zgodnie z art. 4, prowadzona będzie opisana poniżej działalność w celu wspierania wszelkich form innowacji, w tym innowacji nietechnologicznych, zwłaszcza w ramach MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, przez ułatwianie rozwoju technologicznego, demonstracji i transferu wiedzy oraz w celu wzmocnienia wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Przyczyni się ona również do realizacji innych celów szczegółowych programu określonych w art. 3. Realizacja EIC będzie odbywać się przede wszystkim za pomocą dwóch instrumentów: „Pionier”, realizowanego głównie przez badania prowadzone w ramach współpracy, oraz „Akcelerator”.

- a) Europejska Rada ds. Innowacji: koncentrująca się głównie na przełomowych i radykalnych innowacjach, ukierunkowanych w szczególności na innowacje tworzące rynek, a jednocześnie wspierająca także wszystkie rodzaje innowacji, w tym innowacje stopniowe.

Obszary interwencji: instrument „Pionier” na rzecz zaawansowanych badań naukowych, wspierający przyszłe i powstające przełomowe technologie, tworzące nowe rynki lub zaawansowane technologie; instrument „Akcelerator”, wypełniający lukę w finansowaniu między ostatnimi etapami działalności badawczej i innowacyjnej a absorpcją przez rynek, w celu skutecznego wdrażania przełomowych innowacji tworzących nowe rynki i umożliwienia ekspansji przedsiębiorstw, w przypadkach gdy rynek nie zapewnia realnego finansowania; dodatkowe rodzaje działalności EIC, takie jak przyznawanie nagród i stypendiów, oraz usługi o wartości dodanej dla przedsiębiorstw.

- b) Europejskie ekosystemy innowacji

Obszary interwencji: działalność obejmie w szczególności nawiązanie kontaktów – w stosownych przypadkach we współpracy z EIT – z krajowymi i regionalnymi podmiotami działającymi w dziedzinie innowacji oraz wspieranie realizacji przez państwa członkowskie, regiony i państwa stowarzyszone wspólnych transgranicznych programów na rzecz innowacyjności, od wymiany praktyk i wiedzy na temat regulacji w dziedzinie innowacji po zwiększanie poziomu umiejętności miękkich na potrzeby innowacji na rzecz działań w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym innowacji otwartych i inspirowanych przez użytkowników, w celu zwiększenia skuteczności europejskiego systemu innowacji. Należy to realizować w synergii między innymi ze wsparciem EFRR na rzecz ekosystemów innowacji i partnerstw międzyregionalnych dotyczących kwestii związanych z inteligentną specjalizacją.

c) Europejski Instytut Innowacji i Technologii

Obszary interwencji: zrównoważone ekosystemy innowacji w całej Europie; umiejętności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w perspektywie uczenia się przez całe życie, w tym zwiększanie zdolności instytucji szkolnictwa wyższego w Europie; nowe rozwiązania rynkowe, aby sprostać globalnym wyzwaniom; zapewnienie synergii i wartości dodanej w ramach programu „Horyzont Europa”.

4) Część „Rozszerzanie uczestnictwa i wzmacnianie europejskiej przestrzeni badawczej”

W ramach tego filaru prowadzona będzie opisana poniżej działalność w celu realizacji celów szczegółowych określonych w art. 3 ust. 2 lit. d). Przyczyni się ona również do realizacji innych celów szczegółowych programu określonych w art. 3. Część ta stanowić będzie podporę całego programu, a w jej ramach wspierana będzie działalność przyczyniająca się do przyciągania utalentowanych ludzi, wspierania przepływu mózgów i zapobiegania drenażowi mózgów, do tworzenia Europy w większym stopniu opartej na wiedzy i innowacyjności, zapewniającej równość płci i należącej do czołówki globalnej konkurencji, do wspierania współpracy międzynarodowej oraz tym samym do optymalizacji krajowych atutów i potencjału w całej Europie w ramach sprawnie funkcjonującej europejskiej przestrzeni badawczej ze swobodnym – w zrównoważony sposób – przepływem wiedzy i wysoko wykwalifikowanych pracowników, w której wyniki badań naukowych i innowacji są szeroko rozpowszechniane oraz zrozumiałe i wiarygodne dla poinformowanych obywateli oraz przynoszą korzyści ogółowi społeczeństwa, a polityka UE, w szczególności w zakresie badań naukowych i innowacji, jest oparta na dowodach naukowych wysokiej jakości.

Będzie ona również wspierać działania mające na celu poprawę jakości wniosków składanych przez podmioty prawne z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji, takie jak profesjonalne kontrole i doradztwo przed złożeniem wniosku, oraz mające na celu pobudzenie działalności krajowych punktów kontaktowych w celu wspierania tworzenia międzynarodowej sieci kontaktów, a także działania służące wspieraniu podmiotów prawnych z państw członkowskich osiągających słabe wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji w dołączaniu do już wybranych projektów realizowanych w ramach współpracy, w których podmioty prawne z tych państw członkowskich nie biorą udziału.

Obszary interwencji: rozszerzanie uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości, także poprzez łączenie w zespoły, tworzenie partnerstw, katedry EPB, europejską współpracę naukowo-badawczą (COST), inicjatywy doskonałości oraz działania wspierające przepływ mózgów; zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji, także na przykład przez wspieranie reformy krajowej polityki w zakresie badań naukowych i innowacji, zapewnianie atrakcyjnych środowisk kariery oraz wspieranie nauki dotyczącej płci społeczno-kulturowej i nauki obywatelskiej.

ZAŁĄCZNIK Ia

EUROPEJSKI INSTYTUT INNOWACJI I TECHNOLOGII (EIT)

We wdrażaniu działalności programowej EIT zastosowanie mają następujące elementy:

3.1. Uzasadnienie

Jak wyraźnie stwierdzono w sprawozdaniu grupy wysokiego szczebla ds. maksymalizacji oddziaływania badań naukowych i innowacji w UE (grupa wysokiego szczebla pod przewodnictwem Pascala Lamy'ego), dalsze działania powinny obejmować „edukację dla przyszłości i inwestowanie w ludzi, którzy są w stanie zmieniać rzeczywistość”. W szczególności europejskie instytucje szkolnictwa wyższego wzywa się do pobudzania przedsiębiorczości, znoszenia granic między dyscyplinami oraz instytucjonalizację ścisłej interdyscyplinarnej współpracy między środowiskiem akademickim a przemysłem. Według ostatnich badań dostęp do utalentowanych ludzi jest zdecydowanie najważniejszym czynnikiem wpływającym na wybór lokalizacji europejskich przedsiębiorstw typu start-up. Możliwość kształcenia i szkolenia w zakresie przedsiębiorczości oraz rozwój kreatywności odgrywają kluczową rolę dla kształtowania przyszłych innowatorów oraz rozwijania umiejętności istniejących innowatorów, umożliwiającym odnoszenie przez ich firmy większych sukcesów. Dostęp do talentów związanych z przedsiębiorczością, wraz z dostępem do zawodów regulowanych, kapitału i rynków na poziomie UE, oraz zebranie najważniejszych podmiotów w zakresie innowacji wokół wspólnego celu stanowią kluczowe elementy dla rozwijania ekosystemu innowacji. Istnieje potrzeba koordynacji wysiłków w całej UE w celu stworzenia masy krytycznej połączonych klastrów i ekosystemów przedsiębiorczości w całej UE.

EIT jest obecnie największym w Europie zintegrowanym ekosystemem innowacji łączącym partnerów z obszaru biznesu, badań naukowych, edukacji i nie tylko. EIT będzie nadal wspierać swoje wspólnoty wiedzy i innowacji (WWiI), które są działającymi na szeroką skalę europejskimi partnerstwami zajmującymi się konkretnymi wyzwaniem globalnymi, i wzmacniać wokół siebie ekosystemy innowacji. Będzie on promował integrację szkolnictwa, badań naukowych i innowacji najwyższej jakości, tworząc tym samym otoczenie sprzyjające innowacjom, a także promując i wspierając nowe pokolenie przedsiębiorców oraz stymulując powstawanie innowacyjnych przedsiębiorstw z zachowaniem ścisłej synergii i komplementarności z EIC.

W całej Europie nadal potrzebne są działania na rzecz rozwoju ekosystemów, w ramach których naukowcy, innowatorzy, przemysł i rządy mogą z łatwością współdziałać. Ekosystemy innowacji w rzeczywistości nadal nie pracują w optymalny sposób z wielu powodów, takich jak:

- interakcja między podmiotami związanymi z innowacyjnością jest nadal utrudniona przez bariery organizacyjne, regulacyjne i kulturowe;
- wysiłki na rzecz wzmocnienia ekosystemów innowacji muszą korzystać z koordynacji i koncentrować się na określonych celach i skutkach.

Aby sprostać przyszłym wyzwaniom społecznym, wykorzystać możliwości nowych technologii i przyczynić się do przyjaznego dla środowiska i zrównoważonego wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy, konkurencyjności i dobrostanu obywateli Europy, istnieje potrzeba dalszego wzmocnienia zdolności Europy do innowacji poprzez: wzmocnianie istniejących i wspieranie tworzenia nowych środowisk sprzyjających współpracy i innowacjom; wzmocnianie potencjału innowacyjnego środowiska akademickiego i sektora badań naukowych; wspieranie nowej generacji przedsiębiorców; stymulowanie tworzenia i rozwoju innowacyjnych przedsięwzięć, jak również wzmocnianie widoczności i uznawania przez ogół społeczeństwa działań badawczych i innowacyjnych finansowanych przez UE, w szczególności finansowania EIT.

Charakter i skala wyzwań związanych z innowacjami wymagają łączenia i mobilizacji podmiotów i zasobów na skalę europejską poprzez wspieranie współpracy transgranicznej. Istnieje potrzeba zniesienia podziałów pomiędzy dyscyplinami i wzdłuż łańcuchów wartości oraz wspierania tworzenia otoczenia sprzyjającego efektywnej wymianie wiedzy ogólnej i fachowej oraz rozwojowi i przyciąganiu talentów związanych z przedsiębiorczością. Strategiczny plan innowacji EIT zapewnia spójność z wyzwaniami programu „Horyzont Europa”, a także komplementarność w stosunku do EIC.

3.2. Obszary interwencji

3.2.1. Zrównoważone ekosystemy innowacji w Europie

Zgodnie z rozporządzeniem ustanawiającym EIT i ze strategicznym planem innowacji EIT będzie odgrywać większą rolę we wzmacnianiu zrównoważonych ekosystemów innowacji zorientowanych na wyzwania w całej Europie. W szczególności EIT będzie nadal działać głównie za pośrednictwem wspólnot wiedzy i innowacji – działających na szeroką skalę europejskich partnerstw, które zajmują się konkretnymi wyzwaniami społecznymi. Będzie nadal wzmacniać ekosystemy innowacji wokół tych wspólnot, otwierając je i wspierając integrację badań naukowych, innowacji i edukacji. Ponadto EIT wzmocni ekosystemy innowacji w całej Europie poprzez poszerzenie zakresu swojego Regionalnego Systemu Innowacji. EIT będzie współpracować z ekosystemami innowacji, które wykazują wysoki potencjał innowacyjny w oparciu o strategię, dostosowanie tematyczne i przewidywane oddziaływanie, w ścisłej synergii ze strategiami i platformami inteligentnej specjalizacji.

- Zwiększenie skuteczności i otwartości na nowych partnerów istniejących WWiI umożliwiających przejście do samowystarczalności w perspektywie długoterminowej oraz analizowanie potrzeby stworzenia nowych WWiI w celu sprostania globalnym wyzwaniom. Konkretnie obszary tematyczne zostaną określone w strategicznym planie innowacji, z uwzględnieniem planowania strategicznego;
- Przyspieszenie osiągania doskonałości w regionach państw, które są określone w strategicznym planie innowacji, w ścisłej współpracy z funduszami strukturalnymi i, w stosownych przypadkach, innymi odpowiednimi unijnymi programami finansowania.

3.2.2. Umiejętności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w perspektywie uczenia się przez całe życie, w tym zwiększanie zdolności instytucji szkolnictwa wyższego w Europie

Działania edukacyjne EIT zostaną wzmocnione w celu wspierania innowacji i przedsiębiorczości poprzez ukierunkowane kształcenie i szkolenie. Większy nacisk na rozwój kapitału ludzkiego będzie oparty na rozbudowie istniejących programów kształcenia w ramach WWiI tworzonych przez EIT w celu dalszego oferowania studentom i specjalistom wysokiej jakości programów nauczania opartych na innowacjach, kreatywności i przedsiębiorczości, w szczególności zgodnie z unijną strategią na rzecz przemysłu i umiejętności. Mogą to być naukowcy i innowatorzy otrzymujący wsparcie z innych części programu „Horyzont Europa”, w szczególności działań „Maria Skłodowska-Curie”. EIT będzie również wspierał modernizację instytucji szkolnictwa wyższego w Europie i ich integrację w ekosystemach innowacji poprzez pobudzanie i zwiększanie ich potencjału i zdolności w zakresie przedsiębiorczości, a także zachęcanie do lepszego przewidywania wymogów w zakresie nowych umiejętności.

- Opracowanie innowacyjnych programów nauczania, z uwzględnieniem przyszłych potrzeb społeczeństwa i przemysłu, oraz programów przekrojowych, które mają być oferowane studentom, przedsiębiorcom i specjalistom w całej Europie i poza jej granicami, łączących wiedzę specjalistyczną i dotyczącą konkretnych sektorów z umiejętnościami w zakresie innowacji i przedsiębiorczości, takimi jak zaawansowane umiejętności techniczne związane z cyfrowymi i zrównoważonymi kluczowymi technologiami prorozwojowymi;
- Wzmocnienie i rozszerzenie znaku EIT w celu poprawy widoczności i uznawania programów edukacyjnych EIT opartych na partnerstwie między różnymi instytucjami szkolnictwa wyższego, ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami przy jednoczesnym zwiększaniu jego ogólnej jakości poprzez oferowanie programów nauczania przez działanie i ukierunkowanego kształcenia w zakresie przedsiębiorczości, jak również mobilności międzynarodowej, międzyorganizacyjnej i międzysektorowej;
- Rozwój zdolności w zakresie innowacji i przedsiębiorczości w sektorze szkolnictwa wyższego poprzez wykorzystanie i promowanie wiedzy fachowej wspólnoty EIT w odniesieniu do łączenia edukacji, badań naukowych i przedsiębiorstw;
- Wzmocnienie roli wspólnoty absolwentów EIT jako wzorca dla nowych studentów oraz silnego instrumentu informowania o oddziaływaniu EIT.

3.2.3. Nowe rozwiązania rynkowe, aby sprostać globalnym wyzwaniom

EIT będzie ułatwiał przedsiębiorcom, innowatorom, naukowcom, edukatorom, studentom i innym podmiotom w zakresie innowacji współpracę w ramach interdyscyplinarnych zespołów, przy uwzględnianiu aspektu płci, w celu tworzenia pomysłów i przekształcania ich w innowacje stopniowe i radykalne, a także będzie ich nagradzać. Działalność będzie charakteryzować się podejściem na zasadzie otwartych innowacji i współpracy transgranicznej, koncentrując się na uwzględnieniu odpowiednich działań w zakresie trójkąta wiedzy, które są istotne dla powodzenia tej działalności (np. promotorzy projektów mogą uzyskać łatwiejszy dostęp do: szczególnie wykwalifikowanych absolwentów, wiodących użytkowników, przedsiębiorstw typu start-up o innowacyjnych pomysłach, firm spoza UE posiadających odpowiednie aktywa komplementarne itp.).

- Wsparcie na rzecz rozwoju nowych produktów, usług i możliwości rynkowych, w przypadku których podmioty z trójkąta wiedzy będą współpracować w celu dostarczenia rozwiązań dla globalnych wyzwań;
- Pełna integracja całego łańcucha wartości innowacji: od ucznia do przedsiębiorcy, od pomysłu do produktu, od laboratorium do klienta. Obejmuje to wsparcie dla przedsiębiorstw typu start-up i przedsiębiorstw zwiększających skalę swojej działalności;
- Zapewnienie usług i wsparcia wysokiego szczebla dla innowacyjnych przedsiębiorstw, w tym pomoc techniczna w dostosowaniu produktów lub usług, merytoryczny mentoring, wsparcie służące pozyskaniu klientów docelowych i kapitału w celu szybkiego wejścia na rynek i przyspieszenia ich procesu wzrostu.

3.2.4. Synergia i wartość dodana w ramach programu „Horyzont Europa”

EIT zintensyfikuje swoje wysiłki w celu wykorzystania synergii i komplementarności między istniejącymi WWiI a różnymi podmiotami i inicjatywami na szczeblu unijnym i globalnym oraz rozszerzenia swojej sieci organizacji współpracujących, zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym przy unikaniu powielania działań.

- Ścisła współpraca z EIC i InvestEU w zakresie optymalizacji wsparcia (tj. finansowania i usług) oferowanych na rzecz innowacyjnych przedsięwzięć na etapach rozruchu i zwiększania skali działalności, w szczególności za pośrednictwem WWiI;

Planowanie i realizacja działalności EIT w celu maksymalnego wykorzystania synergii i komplementarności z innymi częściami programu;

- Współpraca z państwami członkowskimi UE, zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym, w celu ustanowienia zorganizowanego dialogu i koordynacji wysiłków, aby umożliwić synergię z inicjatywami krajowymi i regionalnymi, w tym strategiami inteligentnej specjalizacji, z uwzględnieniem możliwości utworzenia „europejskich ekosystemów innowacji”, w celu określenia, wymiany i upowszechniania najlepszych praktyk i nabytych doświadczeń;
- Wymiana i upowszechnianie innowacyjnych praktyk i nabytych doświadczeń w całej Europie i poza nią, tak aby wnieść wkład w politykę w zakresie innowacji w Europie w koordynacji z innymi częściami programu „Horyzont Europa”;
- Dostarczanie wkładu w dyskusje na temat polityki innowacyjnej i przyczynianie się do opracowywania i realizacji priorytetów politycznych UE poprzez ciągłą współpracę ze wszystkimi odpowiednimi służbami Komisji Europejskiej, innymi programami UE i ich zainteresowanymi stronami oraz badanie dalszych możliwości w ramach inicjatyw wdrażających politykę;
- Wykorzystywanie synergii z innymi programami UE, także tymi, które wspierają rozwój kapitału ludzkiego i innowacji (np. COST, EFS+, EFRR, Erasmus +, Kreatywna Europa i COSME Plus / Jednolity rynek, InvestEU);
- Budowanie strategicznych sojuszy z kluczowymi podmiotami w dziedzinie innowacji na poziomie UE i międzynarodowym oraz wsparcie dla WWiI w celu rozwijania współpracy i powiązań z kluczowymi partnerami trójkąta wiedzy z państw trzecich, w celu otwarcia nowych rynków dla rozwiązań wspieranych przez WWiI oraz przyciągania finansowania i talentów z zagranicy. Uczestnictwo państw trzecich jest propagowany w odniesieniu do zasad wzajemności i wzajemnych korzyści.

ZAŁĄCZNIK III

PARTNERSTWA

Partnerstwa europejskie będą wyłaniane i realizowane, monitorowane, poddawane ocenie, stopniowo finalizowane lub odnawiane na podstawie następujących kryteriów:

1) Kwalifikacja:

wykazanie, że partnerstwo europejskie jest bardziej skuteczne w osiąganiu powiązanych celów programu przez włączenie i zaangażowanie partnerów, w szczególności w przynoszeniu wyraźnych pozytywnych skutków dla UE i jej obywateli, zwłaszcza z myślą o pokonaniu globalnych wyzwań i realizacji celów w zakresie badań naukowych i innowacji, zapewnieniu konkurencyjności i zrównoważoności UE i przyczynieniu się do wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej oraz, w stosownych przypadkach, do wypełnienia międzynarodowych zobowiązań.

W przypadku zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich ustanowionych zgodnie z art. 185 TFUE wymagane jest obowiązkowo uczestnictwo co najmniej 40 % państw członkowskich UE;

- b) spójność i synergia partnerstwa europejskiego w obrębie środowiska badań naukowych i innowacji w UE spełniająca w największym stopniu zasady programu „Horyzont Europa”;
- c) przejrzystość i otwartość partnerstwa europejskiego w odniesieniu do określania priorytetów i celów pod kątem oczekiwanych wyników i oddziaływania oraz w odniesieniu do zaangażowania partnerów i zainteresowanych stron reprezentujących cały łańcuch wartości, różne sektory, istniejącą wiedzę i dyscypliny, w tym, w stosownych przypadkach, na poziomie międzynarodowym, i niezakłócających konkurencyjności europejskiej; jasne warunki promowania udziału MŚP oraz rozpowszechniania i wykorzystywania rezultatów, zwłaszcza przez MŚP, w tym poprzez organizacje pośredniczące;

- d) wykazanie *ex ante* dodatkowości i kierunkowości partnerstwa europejskiego, w tym wspólnej strategicznej wizji celu partnerstwa europejskiego. Wizja ta będzie obejmowała w szczególności:
- sposoby podejścia w celu zapewnienia elastyczności realizacji oraz w celu dostosowywania się do zmieniających się potrzeb polityki, potrzeb społecznych lub rynkowych lub do postępu naukowego w celu zwiększenia spójności polityki między szczeblem regionalnym, krajowym a unijnym;
 - wykazanie oczekiwanych jakościowych i znaczących ilościowych efektów mnożnikowych, w tym metodę pomiaru kluczowych wskaźników efektywności;
 - sposoby podejścia w celu zapewnienia elastyczności realizacji oraz w celu dostosowywania się do zmieniających się potrzeb polityki, potrzeb społecznych lub rynkowych lub do postępu naukowego w celu zwiększenia spójności polityki między szczeblem regionalnym, krajowym a unijnym;
 - strategia wyjścia i środki stopniowego finalizowania programu;
- e) wykazanie *ex ante* długoterminowego zaangażowania partnerów, w tym minimalnego udziału inwestycji publicznych lub prywatnych.

W przypadku zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich ustanowionych zgodnie z art. 185 lub 187 TFUE wkłady finansowe lub rzeczowe wnoszone przez partnerów innych niż Unia wyniosą co najmniej 50 % i mogą sięgać do 75 % łącznych zobowiązań budżetowych partnerstwa europejskiego. W przypadku każdego takiego zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego część wkładów wnoszonych przez partnerów innych niż Unia będzie miała formę wkładów finansowych. W przypadku partnerów innych niż Unia i państwa uczestniczące wkłady finansowe powinny służyć przede wszystkim pokryciu kosztów administracyjnych, jak również być przeznaczone na koordynację i wsparcie oraz inne działania niekonkurencyjne.

2) Realizacja:

- a) podejście systemowe zapewniające aktywne i wczesne zaangażowanie państw członkowskich oraz osiągnięcie oczekiwanych skutków partnerstwa europejskiego poprzez elastyczną realizację wspólnych działań o wysokiej europejskiej wartości dodanej również wykraczających poza wspólne zaproszenia do składania wniosków dotyczących działalności w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym działań związanych z absorpcją rynkową, regulacyjną lub polityczną;
- b) odpowiednie środki zapewniające ciągłą otwartość inicjatywy i przejrzystość w trakcie realizacji, zwłaszcza w odniesieniu do ustalania priorytetów i uczestnictwa w zaproszeniach do składania wniosków, informacji na temat funkcjonowania zarządzania, eksponowania roli Unii, środków w zakresie komunikacji i działalności informacyjnej, upowszechniania i wykorzystywania rezultatów, w tym jasnej strategii w zakresie otwartego dostępu / w odniesieniu do użytkowników w całym łańcuchu wartości; odpowiednie środki informujące MŚP i propagujące ich udział;
- c) koordynacja lub wspólnie prowadzona działalność z innymi odpowiednimi inicjatywami w zakresie badań naukowych i innowacji w celu zapewnienia optymalnego poziomu połączeń międzysystemowych i zapewnienia skutecznej synergii, między innymi w celu pokonywania potencjalnych barier utrudniających realizację na szczeblu krajowym oraz w celu zwiększenia opłacalności;
- d) zobowiązania dotyczące wkładów finansowych lub rzeczowych ze strony każdego partnera, zgodnie z przepisami krajowymi, przez cały okres trwania inicjatywy;
- e) w przypadku zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego zapewnienie Komisji dostępu do rezultatów oraz innych informacji związanych z działaniem, na potrzeby kształtowania, realizacji i monitorowania polityki Unii lub programów unijnych.

3) Monitorowanie:

- a) system monitorowania zgodny z wymogami określonymi w art. 45 w celu śledzenia postępów w realizacji szczegółowych celów polityki, rezultatów i kluczowych wskaźników efektywności umożliwiających dokonanie w miarę upływu czasu oceny osiągnięć, skutków i potencjalnej potrzeby wprowadzenia środków naprawczych;

- b) osobna okresowa sprawozdawczość na temat ilościowych i jakościowych efektów mnożnikowych, w tym na temat planowanych i rzeczywiście zrealizowanych wkładów finansowych i rzeczowych, wyeksponowania i pozycji na arenie międzynarodowej oraz wpływu na ryzyko związane z inwestycjami sektora prywatnego w zakresie badań naukowych i innowacji;
 - c) szczegółowe informacje na temat procesu oceny i wyników wszystkich zaproszeń do składania wniosków w ramach partnerstw, udostępniane w sposób terminowy we wspólnej elektronicznej bazie danych.
- 4) Ocena, stopniowe finalizowanie i wznowianie:
- a) ocena oddziaływania osiągniętego na szczeblu unijnym i krajowym w odniesieniu do określonych celów i kluczowych wskaźników efektywności, stanowiąca wkład w ocenę programu, o której mowa w art. 47, w tym ocena najbardziej skutecznego trybu interwencji w ramach polityki na potrzeby wszelkich przyszłych działań, oraz określanie stanowiska w sprawie ewentualnego wznowienia partnerstwa europejskiego w ogólnym otoczeniu partnerstw europejskich i na tle jego priorytetów politycznych;
 - b) w przypadku braku przedłużenia, odpowiednie środki zapewniające stopniowe wycofywanie finansowania programu ramowego stosownie do warunków i harmonogramu uzgodnionych *ex ante* z prawnie zaangażowanymi partnerami, bez uszczerbku dla możliwości kontynuowania finansowania ponadnarodowego z programów krajowych lub innych programów unijnych, przy czym odbywa się to bez uszczerbku dla inwestycji sektora prywatnego i trwających projektów.

ZAŁĄCZNIK IV

SYNERGIA Z INNYMI PROGRAMAMI

Aby zmaksymalizować ogólny wpływ badań naukowych i innowacji na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę oraz przyczynić się do osiągnięcia celów Unii, unijne programy finansowania muszą być spójne i działać na zasadzie synergii.

Podstawą osiągnięcia synergii są komplementarność między koncepcją programu a jego celami oraz zgodność – na poziomie wdrażania – zasad finansowania i odnośnych procesów.

Finansowanie z programu „Horyzont Europa” będzie wykorzystywane wyłącznie do finansowania działań w zakresie badań naukowych i innowacji. Proces planowania strategicznego pozwala dostosować priorytety różnych unijnych programów finansowania i zapewniać spójne możliwości finansowania na różnych etapach cyklu badań naukowych i innowacji. Misje i partnerstwa korzystają między innymi z synergii z pozostałymi unijnymi programami finansowania i politykami.

Wdrażanie wyników badań naukowych i innowacyjnych rozwiązań opracowanych w programie ramowym uzyska wsparcie ze strony innych unijnych programów finansowania, w szczególności poprzez strategie upowszechniania i wykorzystywania, transfer wiedzy, uzupełniające i skumulowane źródła finansowania oraz stosowne środki w zakresie polityki.

Finansowanie działań w zakresie badań naukowych i innowacji oparte będzie na zharmonizowanych przepisach, które mają zapewnić wartość dodaną UE, unikać powielania działań w ramach różnych programów unijnych oraz dążyć do jak największej wydajności i uproszczenia procedur administracyjnych.

W poniższych punktach przedstawiono bardziej szczegółowo, na czym mają polegać synergie między programem ramowym a różnymi programami unijnymi.

1. Synergia z Europejskim Funduszem Rolniczym Gwarancji (EFRG) oraz Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (wspólna polityka rolna, WPR) zapewni, by:

- a) potrzeby sektora rolnego i obszarów wiejskich w UE związane z badaniami naukowymi i innowacjami były identyfikowane na przykład w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa⁴⁷ oraz by były uwzględniane zarówno w procesie strategicznego planowania programu ramowego, jak i w programach prac;
- b) w WPR w jak najlepszy sposób wykorzystywano rezultaty badań naukowych i innowacji oraz by propagowano wykorzystywanie, wdrażanie i wprowadzanie na rynek innowacyjnych rozwiązań, w tym rozwiązań pochodzących z projektów finansowanych ze środków programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji oraz ze środków europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa;
- c) EFRROW wspierał absorpcję i upowszechnianie wiedzy i rozwiązań wywodzących się z rezultatów programu ramowego, prowadzących do dynamizacji sektora rolnictwa oraz do nowych możliwości rozwoju obszarów wiejskich.

2. Synergia z Europejskim Funduszem Morskim i Rybackim (EFMR) zapewni, by:

- a) program ramowy i EFMR były ściśle ze sobą powiązane, ponieważ potrzeby UE w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie zintegrowanej polityki morskiej zostaną uwzględnione w procesie strategicznego planowania programu ramowego;
- b) EFMR wspierał wdrażanie nowatorskich technologii i innowacyjnych produktów, procesów i usług, w szczególności będących rezultatami programu ramowego z dziedziny polityki morskiej; EFMR propagował również gromadzenie, przetwarzanie i monitorowanie danych w terenie oraz upowszechniał rezultaty odpowiednich działań wspieranych poprzez program ramowy, co z kolei przyczyni się do realizacji wspólnej polityki rybołówstwa, unijnej polityki morskiej i międzynarodowego zarządzania oceanami.

⁴⁷ 7278/12: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (COM(2012) 79 final).

3. Synergia z Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego (EFRR) zapewni, by:
- a) ustalenia dotyczące finansowania uzupełniającego i skumulowanego ze środków EFRR i programu ramowego wspierały rodzaje działalności stanowiące pomost w szczególności między strategiami inteligentnej specjalizacji a doskonałością w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym wspólnymi programami transregionalnymi i ponadnarodowymi oraz paneuropejskimi infrastrukturami badawczymi, w celu wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej oraz przyczynienia się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju;
 - b) EFRR skupił się między innymi na rozwoju i wzmacnianiu regionalnych i lokalnych ekosystemów badań naukowych i innowacji oraz na rozwoju i wzmacnianiu transformacji przemysłowej, w tym zarówno na wspieraniu budowania zdolności w zakresie badań naukowych i innowacji, jak i na wspieraniu – za pośrednictwem EFRR – absorpcji wyników i wdrażania nowatorskich technologii oraz innowacyjnych i przyjaznych dla klimatu rozwiązań z programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji.
4. Synergia z Europejskim Funduszem Społecznym Plus (EFS+) zapewni, by:
- a) EFS+ mógł przyczynić się do włączenia innowacyjnych programów nauczania, wspieranych przez program ramowy, do głównego nurtu kształcenia i zwiększyć ich skalę, poprzez programy krajowe lub regionalne, aby wyposażać obywateli w umiejętności i kompetencje potrzebne do zaspokojenia zmieniających się potrzeb rynku pracy;
 - b) ustalenia dotyczące finansowania uzupełniającego z EFS+ mogły być stosowane do wspierania działalności propagującej rozwój kapitału ludzkiego w sektorze badań naukowych i innowacji w celu wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej;
 - c) EFS+ powszechniej uwzględniał innowacyjne technologie oraz nowe modele i rozwiązania biznesowe, zwłaszcza te będące wynikiem programów ramowych, aby przyczynić się do tworzenia innowacyjnych, wydajnych i zrównoważonych systemów opieki zdrowotnej oraz ułatwić obywatelom Europy dostęp do lepszej i bezpieczniejszej opieki zdrowotnej.

5. Synergia z instrumentem „Łącząc Europę” zapewni, by:
- a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach transportu, energetyki i w sektorze cyfrowym w obrębie UE były identyfikowane i ustalane w procesie strategicznego planowania programu ramowego;
 - b) w ramach instrumentu „Łącząc Europę” wspierano zakrojone na szeroką skalę wdrażanie i wprowadzanie na rynek innowacyjnych nowych technologii i rozwiązań w dziedzinie transportu, energetyki i cyfrowej infrastruktury fizycznej, zwłaszcza tych będących wynikiem programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji;
 - c) ułatwiano wymianę informacji i danych między programem ramowym a projektami w ramach instrumentu „Łącząc Europę”, na przykład poprzez wskazywanie pochodzących z programu ramowego technologii o wysokiej gotowości rynkowej, które mogłyby być szerzej wdrażane za pośrednictwem instrumentu „Łącząc Europę”.
6. Synergia z programem „Cyfrowa Europa” zapewni, by:
- a) pomimo pokrywania się kilku obszarów tematycznych podejmowanych w programie ramowym i w programie „Cyfrowa Europa”, rodzaje działań, które mają być wspierane, ich oczekiwane rezultaty i ich logika interwencji były różne i uzupełniały się;
 - b) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji związane z aspektami cyfrowymi były identyfikowane i ustalane w procesie strategicznego planowania programu ramowego; obejmuje to: badania naukowe i innowacje na potrzeby obliczeń wielkiej skali oraz w zakresie sztucznej inteligencji i cyberbezpieczeństwa, łączenie technologii cyfrowych z innymi technologiami prorozwojowymi i innowacjami nietechnologicznymi; wspieranie ekspansji przedsiębiorstw wprowadzających innowacje przełomowe (które w wielu przypadkach łączą technologie cyfrowe z fizycznymi); oraz wsparcie dla cyfrowych infrastruktur badawczych;

- c) w programie „Cyfrowa Europa” skoncentrowano się na budowaniu na dużą skalę zdolności cyfrowych i infrastruktury w zakresie obliczeń wielkiej skali, sztucznej inteligencji, cyberbezpieczeństwa i zaawansowanych umiejętności cyfrowych, dążąc do szerokiej absorpcji i stosowania w całej Europie kluczowych istniejących lub przetestowanych innowacyjnych rozwiązań cyfrowych w ramach UE w obszarach służących interesowi publicznemu (takich jak zdrowie, administracja publiczna, wymiar sprawiedliwości i edukacja) lub w obszarach niedoskonałości rynku (takich jak kwestia cyfryzacji przedsiębiorstw, w szczególności małych i średnich); program „Cyfrowa Europa” jest realizowany głównie przy użyciu dokonywanych wraz z państwami członkowskimi, w szczególności poprzez wspólne zamówienia publiczne, skoordynowanych i strategicznych inwestycji w zdolności cyfrowe, które będą wspólnie wykorzystywane w całej Europie, oraz w działania ogólnounijne, które wspierają interoperacyjność i normalizację jako elementy rozwoju jednolitego rynku cyfrowego;
- d) zdolności i infrastruktury programu „Cyfrowa Europa” były udostępniane społeczności badawczo-innowacyjnej, w tym na potrzeby działalności wspieranej przez program ramowy, obejmującej między innymi testowanie, eksperymentowanie i demonstracje we wszystkich sektorach i dyscyplinach;
- e) nowatorskie technologie cyfrowe opracowane przy wsparciu programu ramowego były stopniowo przejmowane i wdrażane przez program „Cyfrowa Europa”;
- f) podejmowane w programie ramowym inicjatywy na rzecz programów nauczania ukierunkowanych na rozwój umiejętności i kompetencji, w tym realizowane w ośrodkach kolokacji wspólnoty wiedzy i innowacji „Digital” Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii, były uzupełniane budowaniem zdolności w zakresie zaawansowanych umiejętności cyfrowych wspieranym w ramach programu „Cyfrowa Europa”;
- g) istniały silne mechanizmy koordynacji na potrzeby programowania strategicznego i procedur operacyjnych w obu programach oraz by w ich struktury zarządzania zaangażowane były odpowiednie służby Komisji, przedstawiciele państw członkowskich, jak również inne zainteresowane strony, których dotyczą poszczególne części odpowiednich programów.

7. Synergia z Programem na rzecz jednolitego rynku zapewni, by:

- a) w Programie na rzecz jednolitego rynku zajęto się niedoskonałościami rynku, które mają wpływ na MŚP, a także promowano przedsiębiorczość oraz tworzenie i rozwój przedsiębiorstw. Zapewniono komplementarność między Programem na rzecz jednolitego rynku a działaniami przyszłej Europejskiej Rady ds. Innowacji (EIC) w odniesieniu do innowacyjnych przedsiębiorstw, jak również w obszarze usług wsparcia dla MŚP, w szczególności w przypadkach gdy rynek nie zapewnia realnego finansowania;
- b) Europejska Sieć Przedsiębiorczości mogła, podobnie jak inne istniejące struktury wspierania MŚP (np. krajowe punkty kontaktowe, agencje ds. innowacji), służyć świadczeniu usług wsparcia w ramach Europejskiej Rady ds. Innowacji.

8. Synergia z Programem działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) zapewni, by:

potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji związane z pokonywaniem wyzwań dotyczących środowiska, klimatu i energii w obrębie UE były identyfikowane i ustalane w procesie strategicznego planowania programu ramowego. LIFE będzie w dalszym ciągu pełnił rolę katalizatora w realizacji polityki i wdrażaniu przepisów UE w zakresie środowiska, klimatu i odpowiednich zagadnień energetyki, w tym poprzez przejmowanie i stosowanie pochodzących z programu ramowego rezultatów badań naukowych i innowacji oraz pomoc we wprowadzaniu ich w skali krajowej i (między-) regionalnej, w przypadku gdy może to pomóc w rozwiązywaniu kwestii w zakresie środowiska, klimatu lub transformacji.

W szczególności LIFE będzie w dalszym ciągu stwarzać zachęty do synergii z programem ramowym poprzez przyznawanie premii w ramach oceny wniosków, które obejmują absorpcję rezultatów programu ramowego. Projekty LIFE w ramach standardowych działań będą wspierać opracowywanie, testowanie lub demonstrację odpowiednich technologii lub metodologii realizacji polityki UE w zakresie środowiska i klimatu, które będą mogły być następnie wdrażane na dużą skalę i finansowane z innych źródeł, w tym ze środków programu ramowego. Europejska Rada ds. Innowacji w ramach programu ramowego może wspierać zwiększanie skali działalności i komercjalizację nowych przełomowych rozwiązań, które mogą być rezultatem realizacji projektów LIFE.

9. Synergia z programem Erasmus zapewni, by:

- a) połączone zasoby programu ramowego, w tym Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii, i programu Erasmus były wykorzystywane do wspierania działań na rzecz wzmocnienia i modernizacji europejskich instytucji szkolnictwa wyższego. Program ramowy będzie uzupełniał wsparcie udzielane ze środków programu Erasmus na rzecz inicjatywy dotyczącej europejskich szkół wyższych, w stosownych przypadkach w dziedzinie badań naukowych. Jest to część opracowywania nowych, wspólnych i zintegrowanych długoterminowych i zrównoważonych strategii w dziedzinie edukacji, badań naukowych i innowacji, opartych na podejściu transdyscyplinarnym i międzysektorowym w celu urzeczywistnienia trójkąta wiedzy;
- b) program ramowy i program Erasmus wspierały integrację edukacji i badań naukowych poprzez ułatwianie instytucjom szkolnictwa wyższego opracowywania i przyjmowania wspólnych strategii i sieci w zakresie edukacji, badań naukowych i innowacji, dostarczania informacji o najnowszych ustaleniach i praktykach w zakresie badań naukowych na potrzeby nauczania w celu oferowania wszystkim studentom i pracownikom szkolnictwa wyższego, a przede wszystkim naukowcom, możliwości aktywnego udziału w badaniach, a także wspierania innego rodzaju działalności służącej integracji szkolnictwa wyższego, badań naukowych i innowacji.

10. Synergia z europejskim programem kosmicznym zapewni, by:

- a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji dotyczące sektora kosmicznego wyższego i niższego szczebla w obrębie UE, a także te dotyczące europejskiego programu kosmicznego były identyfikowane i ustalane w procesie strategicznego planowania programu ramowego; działania w zakresie badań kosmicznych w ramach programu „Horyzont Europa” były realizowane zgodnie z przepisami programu kosmicznego w odniesieniu do zamówień i kwalifikowalności podmiotów, w stosownych przypadkach;

- b) dane i usługi związane z przestrzenią kosmiczną udostępniane w ramach europejskiego programu kosmicznego jako dobro publiczne były wykorzystywane do opracowywania przełomowych rozwiązań w ramach badań naukowych i innowacji, w tym za pośrednictwem programu ramowego, w szczególności w zakresie zrównoważonej żywności i zasobów naturalnych, monitorowania klimatu, atmosfery, środowiska lądowego, przybrzeżnego i morskiego, inteligentnych miast, mobilności opartej na sieci i zautomatyzowanej, bezpieczeństwa i zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami;
- c) usługi w zakresie dostępu do danych i informacji z programu Copernicus przyczyniały się do rozwoju europejskiej chmury dla otwartej nauki, a tym samym ułatwiały badaczom, naukowcom i innowatorom dostęp do danych z programu Copernicus; infrastruktury badawcze, w szczególności sieci obserwacji *in situ*, będą stanowiły zasadnicze elementy infrastruktury obserwacji *in situ* umożliwiającej świadczenie usług programu Copernicus, a same z kolei będą korzystać z informacji wygenerowanych przez usługi programu Copernicus.

11. Synergia z Instrumentem Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) oraz Instrumentem Pomocy Przedakcesyjnej (IPA III) zapewni, by:

- a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach ISWMR i IPA III były identyfikowane i ustalane w procesie strategicznego planowania programu ramowego, zgodnie z celami zrównoważonego rozwoju;
- b) prowadzone w ramach programu ramowego działania w zakresie badań naukowych i innowacji z udziałem państw trzecich oraz działania w zakresie ukierunkowanej współpracy międzynarodowej dążyły do dostosowania i spójności z aspektami równoległych działań w zakresie absorpcji rynkowej i budowania zdolności w ramach ISWMR i IPA III, w oparciu o wspólną definicję potrzeb i obszarów interwencji.

12. Synergia z Funduszem Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz instrumentem na rzecz zarządzania granicami, będącym elementem Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami, zapewni, by:
- a) potrzeby w zakresie badań naukowych i innowacji w obszarach bezpieczeństwa i zintegrowanego zarządzania granicami były identyfikowane i ustalane w procesie strategicznego planowania programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji;
 - b) Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami mogły wspierać wdrażanie nowych innowacyjnych technologii i rozwiązań, w szczególności będących wynikiem programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji z dziedziny badań nad bezpieczeństwem.
13. Synergia z Funduszem InvestEU zapewni, by:
- a) program ramowy zapewniał finansowanie mieszane z programu „Horyzont Europa” i EIC na potrzeby innowatorów, których działalność charakteryzuje się wysokim stopniem ryzyka i na którą rynek nie zapewnia wystarczającego i realnego finansowania. Jednocześnie program ramowy będzie wspierał skuteczną realizację prywatnej części finansowania mieszanego i jego zarządzanie za pośrednictwem funduszy i pośredników wspieranych przez InvestEU i inne podmioty;
 - b) instrumenty finansowe na potrzeby badań naukowych i innowacji oraz MŚP zostały zgrupowane w ramach Funduszu InvestEU, w szczególności za pośrednictwem segmentu tematycznego poświęconego badaniom naukowym i innowacjom, a także poprzez produkty wdrażane w ramach segmentu MŚP, przyczyniając się tym samym również do realizacji celów obu programów;
 - c) program ramowy udzielał, w stosownych przypadkach, odpowiedniego wsparcia w zakresie zmiany przeznaczenia projektów, które nie są odpowiednie do finansowania ze środków EIC, na rzecz funduszu InvestEU.

14. Synergia z funduszem innowacyjnym w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji („funduszem innowacyjnym”) zapewni, by:
- a) fundusz innowacyjny był wyraźnie ukierunkowany na innowacje w zakresie technologii i procesów niskoemisyjnych, w tym bezpiecznego dla środowiska wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla, które w znacznym stopniu przyczyniają się do łagodzenia zmiany klimatu, oraz na produkty zastępujące produkty wysokoemisyjne, a także by pomagał w pobudzaniu budowy i eksploatacji projektów dotyczących bezpiecznego dla środowiska wychwytywania i geologicznego składowania CO₂ oraz dotyczących innowacyjnych technologii w zakresie energii odnawialnej i magazynowania energii;
 - b) ze środków programu ramowego finansowano opracowywanie i demonstrację technologii, które mogą przyczynić się do osiągnięcia unijnych celów w zakresie dekarbonizacji, energetyki i transformacji przemysłowej, w szczególności poprzez działania w ramach filaru II;
 - c) fundusz innowacyjny mógł, z zastrzeżeniem spełnienia kryteriów kwalifikacji i wyboru, wspierać fazę demonstracyjną kwalifikowalnych projektów, które mogły otrzymać już wsparcie z programów ramowych w zakresie badań naukowych i innowacji.
15. Synergia z programem badawczo-szkoleniowym Euratom zapewni, by:
- a) w programie ramowym i programie badawczo-szkoleniowym Euratom opracowano kompleksowe działania wspierające kształcenie i szkolenie (w tym działania „Maria Skłodowska-Curie”) w celu utrzymania i rozwoju odpowiednich umiejętności w Europie;
 - b) w programie ramowym i w programie badawczo-szkoleniowym Euratom opracowano wspólne działania badawcze ukierunkowane na przekrojowe aspekty bezpiecznego korzystania z zastosowań promieniowania jonizującego niezwiązanych z wytwarzaniem energii, w obszarach, takich jak medycyna, przemysł, rolnictwo, przestrzeń kosmiczna, zmiana klimatu, bezpieczeństwo i gotowość na wypadek sytuacji wyjątkowej oraz wkład nauki w dziedzinie jądrowej⁴⁸.

⁴⁸ Z zastrzeżeniem wyniku negocjacji w sprawie odpowiedniego aktu prawnego.

16. Synergia z Europejskim Funduszem Obronnym przyniesie korzyści w zakresie badań cywilnych i w dziedzinie obronności, choć działania prowadzone w obrębie programu ramowego – z wyjątkiem tych, które są objęte Europejskim Funduszem Obronnym – są ukierunkowane wyłącznie na zastosowania cywilne. Zbędne powielanie zostanie wyeliminowane.

ZAŁĄCZNIK V

KLUCZOWE WSKAŹNIKI ŚCIEŻEK ODDZIAŁYWANIA

Ścieżki oddziaływania i związane z nimi kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania umożliwiają uporządkowanie struktury monitorowania postępów w realizacji celów programu ramowego (PR), o których mowa w art. 3. W ścieżkach oddziaływania istotny jest czynnik czasu; odzwierciedlają one trzy uzupełniające kategorie oddziaływania oddające nielinearny charakter inwestycji w badania naukowe i innowacje: naukową, społeczną i technologiczną/gospodarczą. W odniesieniu do każdej z kategorii oddziaływania stosowane będą wskaźniki orientacyjne w celu śledzenia postępów, rozróżniające perspektywę krótko-, średnioterminową i dłuższą, w tym poza czasem trwania programu, z możliwością rozróżnienia między państwami członkowskimi a państwami stowarzyszonymi. Wskaźniki te są kompilowane przy użyciu metod jakościowych i ilościowych. Do osiągnięcia określonej wartości wskaźnika poszczególne części programu będą przyczyniać się w różnym stopniu i przy wykorzystaniu różnych mechanizmów. W stosownych przypadkach do monitorowania poszczególnych części programu można stosować dodatkowe wskaźniki.

Dane jednostkowe, na których opierają się kluczowe wskaźniki ścieżek oddziaływania, będą gromadzone w odniesieniu do wszystkich części programu i wszystkich mechanizmów realizacji w trybie zarządzania centralnego, w sposób zharmonizowany oraz na odpowiednim poziomie szczegółowości i przy minimalnym obciążeniu sprawozdawczym beneficjentów.

Ponadto, poza kluczowymi wskaźnikami ścieżek oddziaływania, dane dotyczące zoptymalizowanej realizacji programu na rzecz wzmocnienia europejskiej przestrzeni badawczej, wspierania opartego na kryterium jakości uczestnictwa wszystkich państw członkowskich w programie, jak również ułatwiania powiązań opartych na współpracy w europejskich badaniach naukowych i innowacjach będą gromadzone i zgłaszane w czasie zbliżonym do rzeczywistego jako część danych dotyczących wdrażania i zarządzania, o których mowa w art. 45. Będzie to między innymi obejmować monitorowanie powiązań opartych na współpracy, analizę sieci, dane dotyczące propozycji, wniosków, udziału i projektów; wnioskodawców i uczestników, w tym rodzaj organizacji (np. organizacje społeczeństwa obywatelskiego, MŚP i sektor prywatny) państwo (np. specjalna klasyfikacja grup państw, takich jak państwa członkowskie, państwa stowarzyszone i państwa trzecie), a także płęć, rolę w projekcie, dyscyplinę naukową / sektor, w tym nauki społeczne i humanistyczne; oraz poziom uwzględniania kwestii klimatu i poziom związanych z tym wydatków.

Wskaźniki ścieżki oddziaływania naukowego

Oczekuje się, że program osiągnie oddziaływanie naukowe dzięki tworzeniu nowej wiedzy wysokiej jakości, wzmocnieniu kapitału ludzkiego w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz wspieraniu rozpowszechniania wiedzy i otwartej nauki. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania będą monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do trzech kluczowych ścieżek oddziaływania przedstawionych poniżej.

Tabela 1 (zob. poniżej)

Wskaźniki ścieżki oddziaływania społecznego

Oczekuje się, że program osiągnie oddziaływanie społeczne dzięki zajęciu się priorytetami polityki UE i globalnymi wyzwaniami, w tym oenzetowskimi celami zrównoważonego rozwoju, przy poszanowaniu zasad Agendy 2030 i celów porozumienia paryskiego, poprzez badania naukowe i innowacje, generowanie korzyści i oddziaływanie poprzez misje w zakresie badań naukowych i innowacji i partnerstwa europejskie oraz wzmocnienie absorpcji innowacji przez społeczeństwo, przyczyniając się ostatecznie do dobrostanu społeczeństwa. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania będą monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do trzech kluczowych ścieżek oddziaływania przedstawionych poniżej.

Tabela 2 (zob. poniżej)

Wskaźniki ścieżki oddziaływania technologicznego/gospodarczego

Oczekuje się, że program osiągnie oddziaływanie technologiczne/gospodarcze, zwłaszcza w Unii, dzięki wywieraniu wpływu na tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, w tym przedsiębiorstw typu start-up, tworzeniu bezpośrednio i pośrednio miejsc pracy, zwłaszcza w Unii, oraz ułatwieniu uruchamiania inwestycji na rzecz badań naukowych i innowacji. Postępy na drodze do osiągnięcia tego oddziaływania będą monitorowane za pomocą wskaźników orientacyjnych ustalanych w odniesieniu do trzech kluczowych ścieżek oddziaływania przedstawionych poniżej.

Tabela 3 (zob. poniżej)

Załącznik V – tabela 1

W kierunku oddziaływania naukowego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Tworzenie nowej wiedzy wysokiej jakości	<u>Publikacje –</u> Liczba recenzowanych publikacji naukowych z PR	<u>Cytowania –</u> Indeks cytowań recenzowanych publikacji z PR, ze wskaźnikiem średniej liczby cytowań na dyscyplinę	<u>Nauka światowej klasy –</u> Liczba i odsetek recenzowanych, pochodzących z projektów PR publikacji, które stanowią zasadniczy wkład w daną dyscyplinę nauki
Wzmocnienie kapitału ludzkiego w dziedzinie badań naukowych i innowacji	<u>Umiejętności –</u> Liczba naukowców zaangażowanych w działania związane z podnoszeniem kwalifikacji (poprzez szkolenia, mentoring, coaching, mobilność i dostęp do infrastruktury badawczych i innowacyjnych) w ramach projektów PR	<u>Kariery –</u> Liczba i odsetek naukowców, którzy zdobyli wyższe kwalifikacje w ramach PR i mają większe indywidualne oddziaływanie na swoją dziedzinę badań naukowych i innowacji	<u>Warunki pracy –</u> Liczba i odsetek naukowców, którzy zdobyli wyższe kwalifikacje w ramach PR i których warunki pracy uległy poprawie, uwzględniając wynagrodzenia naukowców
Wspieranie rozpowszechniania wiedzy i otwartej nauki	<u>Dzielenie się wiedzą –</u> Odsetek produktów badawczych z PR (otwarte dane / publikacje / oprogramowanie itp.), które udostępniono innym za pośrednictwem infrastruktury otwartej wiedzy	<u>Rozpowszechnianie wiedzy –</u> Odsetek produktów badawczych z PR objętych otwartym dostępem, które zostały aktywnie wykorzystane/zacytowane	<u>Nowe współprace –</u> Odsetek beneficjentów PR, którzy podjęli nowe współprace interdyscyplinarne/międzysektorowe z użytkownikami ich otwartych produktów z PR z zakresu badań naukowych i innowacji

Załącznik V – tabela 2

W kierunku oddziaływania społecznego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Przyczynianie się do realizacji priorytetów polityki UE i globalnych wyzwań poprzez badania naukowe i innowacje	<u>Produkty –</u> Liczba i odsetek produktów służących zajęciu się określonymi priorytetami polityki UE i globalnymi wyzwaniami (w tym celami zrównoważonego rozwoju) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu) W tym: Liczba i odsetek produktów istotnych z punktu widzenia klimatu, których celem jest realizacja zobowiązań UE wynikających z porozumienia paryskiego	<u>Rozwiązania –</u> Liczba i odsetek innowacji i rezultatów naukowych służących zajęciu się określonymi priorytetami polityki UE i globalnymi wyzwaniami (w tym celami zrównoważonego rozwoju) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu) W tym: Liczba i odsetek innowacji i rezultatów naukowych istotnych z punktu widzenia klimatu przyczyniających się do realizacji zobowiązań UE wynikających z porozumienia paryskiego	<u>Korzyści –</u> Zagregowane szacunkowe efekty wykorzystywania rezultatów finansowanych ze środków PR do zajęcia się określonymi priorytetami polityki UE i globalnymi wyzwaniami (w tym celami zrównoważonego rozwoju), w tym wkład w cykl kształtowania polityki i stanowienie prawa (taki jak normy i standardy) (wielowymiarowo: dla każdego określonego priorytetu) W tym: Zagregowane szacunkowe efekty wykorzystywania rezultatów istotnych z punktu widzenia klimatu, finansowanych ze środków PR, do realizacji zobowiązań UE wynikających z porozumienia paryskiego, w tym wkład w cykl kształtowania polityki i stanowienie prawa (taki jak normy i standardy)
Generowanie korzyści i oddziaływania poprzez misje w zakresie badań naukowych i innowacji	<u>Produkty misji w zakresie badań naukowych i innowacji –</u> Produkty określonych misji w zakresie badań naukowych i innowacji Misje (wielowymiarowo: dla każdej określonej misji)	<u>Rezultaty misji w zakresie badań naukowych i innowacji –</u> Rezultaty określonych misji w zakresie badań naukowych i innowacji Misje (wielowymiarowo: dla każdej określonej misji)	<u>Osiągnięte cele misji w zakresie badań naukowych i innowacji –</u> Cele osiągnięte w określonych misjach w zakresie badań naukowych i innowacji (wielowymiarowo: dla każdej określonej misji)
Wzmocnienie absorpcji badań naukowych i innowacji w społeczeństwie	<u>Współtworzenie –</u> Liczba i odsetek projektów PR, w których obywatele i użytkownicy końcowi z UE przyczyniają się do współtworzenia treści w zakresie badań naukowych i innowacji	<u>Zaangażowanie –</u> Liczba i odsetek podmiotów będących beneficjentami PR posiadających mechanizmy zaangażowania obywateli i użytkowników końcowych po zakończeniu projektu PR	<u>Społeczna absorpcja badań naukowych i innowacji –</u> Absorpcja współtworzonych rezultatów naukowych i innowacyjnych rozwiązań z PR oraz stopień poinformowania o nich

Załącznik V – tabela 3

W kierunku oddziaływania technologicznego/gospodarczego	Krótkoterminowo	Średnioterminowo	Długoterminowo
Generowanie wzrostu gospodarczego opartego na innowacjach	<u>Produkty innowacyjne</u> – Liczba innowacyjnych produktów, procesów lub metod pochodzących z PR (w podziale na rodzaje innowacji) oraz zgłoszeń dotyczących praw własności intelektualnej	<u>Innowacje</u> – Liczba innowacji pochodzących z projektów PR (w podziale na rodzaje innowacji), w tym z przyznanych praw własności intelektualnej	<u>Wzrost gospodarczy</u> – Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw, które opracowały innowacje w ramach PR, oraz udział takich przedsiębiorstw w rynku
Tworzenie liczniejszych i lepszych miejsc pracy	<u>Wsparcie w zakresie zatrudnienia</u> – Liczba stworzonych etatów w pełnym wymiarze czasu pracy oraz miejsc pracy utrzymanych w podmiotach będących beneficjentami projektu PR (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	<u>Utrzymane zatrudnienie</u> – Wzrost liczby etatów w pełnym wymiarze czasu pracy w podmiotach będących beneficjentami w następstwie projektu PR (w podziale na rodzaj miejsca pracy)	<u>Zatrudnienie ogółem</u> – Liczba miejsc pracy stworzonych bezpośrednio lub pośrednio lub utrzymanych w wyniku rozpowszechnienia rezultatów PR (w podziale na rodzaj miejsca pracy)
Ułatwienie uruchamiania inwestycji na rzecz badań naukowych i innowacji	<u>Współinwestowanie</u> – Kwota inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych dzięki początkowej inwestycji z PR	<u>Zwiększanie skali</u> – Kwota inwestycji publicznych i prywatnych uruchomionych w celu wykorzystania lub zwiększenia skali rezultatów PR (w tym bezpośrednie inwestycje zagraniczne)	<u>Wkład w dążenie do docelowego poziomu 3 %</u> – Postępy UE w dążeniu do osiągnięcia docelowego poziomu 3 % PKB w wyniku PR

ZAŁĄCZNIK Va

OBSZARY EWENTUALNYCH MISJI I OBSZARY EWENTUALNYCH ZINSTYTUCJONALIZOWANYCH PARTNERSTW EUROPEJSKICH DO USTANOWIENIA NA PODSTAWIE ART. 185 LUB 187 TFUE

Zgodnie z art. 7 i 8 niniejszego rozporządzenia w niniejszym załączniku określono obszary ewentualnych misji i ewentualnych partnerstw europejskich do ustanowienia na podstawie art. 185 lub 187 TFUE.

I. Obszary ewentualnych misji

Misje – obszar 1: Dostosowanie do zmiany klimatu, w tym przemiany społeczne

Misje – obszar 2: Choroby nowotworowe

Misje – obszar 3: Zdrowe oceany, morza oraz wody przybrzeżne i śródlądowe

Misje – obszar 4: Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta

Misje – obszar 5: Zdrowa gleba i żywność

Każda misja będzie przestrzegać zasad określonych w art. 7 ust. 3 niniejszego rozporządzenia.

II. Obszary ewentualnych zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich na podstawie art. 185 lub 187 TFUE

Partnerstwa – obszar 1: Szybszy rozwój i bezpieczniejsze stosowanie innowacji w dziedzinie zdrowia z korzyścią dla europejskich pacjentów i globalnego zdrowia publicznego.

Partnerstwa – obszar 2: Postępy w pracach nad kluczowymi technologiami cyfrowymi i prorozwojowymi oraz ich wykorzystaniem, z uwzględnieniem nowatorskich technologii, takich jak sztuczna inteligencja, fotonika i technologie kwantowe.

Partnerstwa – obszar 3: Europa jako lider w metrologii, z uwzględnieniem zintegrowanego systemu metrologicznego.

Partnerstwa – obszar 4: Przyspieszenie działań na rzecz konkurencyjności, bezpieczeństwa i efektywności środowiskowej unijnego ruchu lotniczego, lotnictwa i kolei.

Partnerstwa – obszar 5: Zrównoważone i inkluzywne biorozwiązania oparte na obiegu zamkniętym.

Partnerstwa – obszar 6: Technologie wodorowe i zrównoważone technologie składowania energii o mniejszym śladzie środowiskowym oraz mniej energochłonna produkcja.

Partnerstwa – obszar 7: Czyste, połączone, współpracujące, autonomiczne i zautomatyzowane rozwiązania na rzecz przyszłych potrzeb w zakresie mobilności ludzi i towarów.

Partnerstwa – obszar 8: Innowacyjne i intensywnie wykorzystujące badania naukowe i rozwój małe i średnie przedsiębiorstwa.

Proces oceny konieczności stworzenia zinstytucjonalizowanego partnerstwa europejskiego w jednym z wyżej wymienionych obszarów partnerstwa może doprowadzić do złożenia wniosku na podstawie art. 185 lub 187 TFUE, zgodnie z prawem inicjatywy przysługującym Komisji Europejskiej. W pozostałych przypadkach odpowiedni obszar partnerstwa może również być podstawą do stworzenia partnerstwa zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a) lub b) programu ramowego lub zostać zrealizowany w oparciu o zaproszenia do składania wniosków ogłaszane w ramach programu „Horyzont Europa”.

Ponieważ ewentualne obszary zinstytucjonalizowanych partnerstw europejskich obejmują szeroki zakres dziedzin tematycznych, mogą być one, w oparciu o ocenę potrzeb, wdrażane przez więcej niż jedno partnerstwo.
